న
ర
త

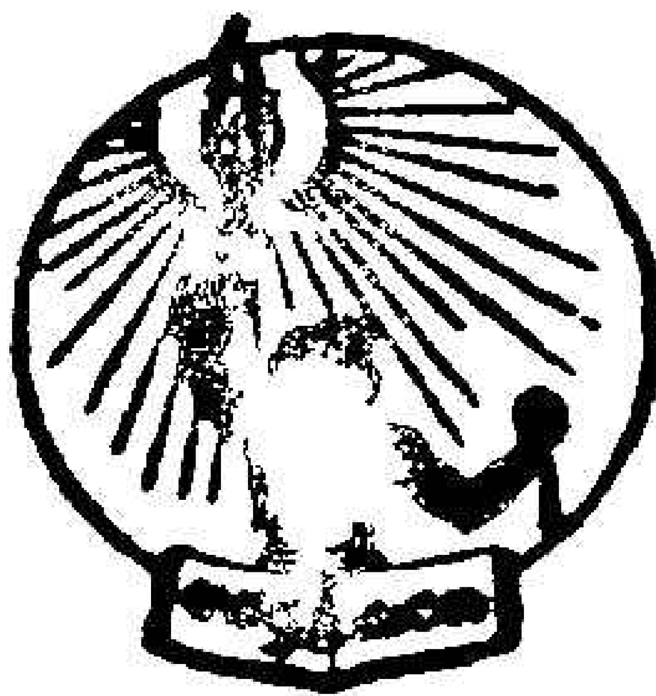

Cl

నరుడు

(నవల)

శ్రీ అడివి బాపిరాజు

ఆదర్శగ్రంథమండలి, విజయవాడ

2

న రు డు
ప్రథమ ముద్రణ 1947
ద్వితీయ ముద్రణ 1957

ఆదర్శ ప్రచురణ
తృతీయ ముద్రణ 1961

వెల : రెండున్నర రూపాయలు

ముద్రణ :
విక్టరీ ప్రెస్, విజయవాడ-

అంకితం

ప్రియమిత్రుడు, ఉత్తమ పురుషుడు

శ్రీ చెన్నాప్రగడ వెంకట సుబ్బారావుకు

ఓం.

శ్రీ శారదాంబాయైనమః

శుక్లాంబర ధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం
ప్రసన్న వదనం ధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే.

న రు డు

ప్రథమ భాగం

1

ఆ యువకుడు అలా ఎన్నిసార్లు కుళ్ళిపోయాడో చిన్నతనాన్నుంచీ అనంతమయిన ఆవేదనలతోనే ఆతని జీవితము ప్రవహించివచ్చింది. వాళ్ళఊరి పురోహితుడుగారు "చదవడం మంచిదేరా ఎల్లమందా! కాని నీ కులంసంగతి మరిచిపోకు." అన్నారు.

ఆ పురోహితుడు సుబ్రహ్మణ్యాం అవధానులుగారి దగ్గర వాళ్ళతండ్రి పాలేరు. ఆ కుటుంబానికీ ఈ కుటుంబానికీ ఎన్ని తరాలనుంచి సంబంధం ఉందో!

చంద్రయ్య మాదిగ! కొడుకును చదువుకు పంపించాడు. చదువుకుందామని ఎల్లమందకు బుద్ధి కలగనేలేదు. చంద్రయ్యకూ కొడుకుకు చదువు చెప్పించాలని ఉద్దేశం మొదటలేదు.

చంద్రయ్య సాధారణ మాదిగకులం మనుష్యుడే అయినా అవధానులుగారి వేదాంతవాక్యాలు ఎప్పుడూ వింటూ వుండేవాడు. ఉత్తమవాక్యాలు వినగావినగా రాయి కన్నా సంస్కారం కలుగుతుంది. అవధానులుగారు అసలు వేదాంతం చంద్రిగాడికి చెప్పాడా? ఆయనకు వేదాంతం మాట్లాడడం అలవాటు. అవి ఆచరణలో పెట్టుదామన్న భావానికీ, వేదాంతవాక్యాలు అంటూ ఉండడానికీ సంబంధం ఏమిటి? అవసరంవచ్చినప్పుడు ఏవో ముక్కలు అంటాం. అంతే వాని ఉపయోగం.

అయినా చంద్రయ్యమనస్సు నీటిని కోరే భూమిలా ఉన్నది. ఒకచుక్క నీరుపడినా, ఆ నేల ఆ చుక్కను పీల్చి దాచుకుంటూ ఉంది. అవధాన్లుగారు తెల్లవారగట్ల లేచి స్నానాదికాలు నిర్వర్తించి, సంధ్యావందనం పూర్తిచేసుకొని, పెద్ద గొంతుకతో ప్రాతస్మరామి శ్లోకాలు చదువుకుంటూ పనులు చేసుకుంటూ ఉండేవాడు. చంద్రయ్యకు ఆ శ్లోకాలన్నీ కంఠతా వచ్చాయి.

ఇంటికివచ్చినవారితో, అవసరమున్నవారితో, అవసరం లేనివారితో, పొలానికి వచ్చినప్పుడు పాలేళ్ళతో, పక్కపొలం కమ్మవారి వెంకటరెడ్డితో వేదాంతం మాట్లాడుతూనే ఉంటారు అవధాన్లుగారు.

"సంసారం సాగరం దుఃఖం తస్మాత్ జాగ్రత జాగ్రత"
"విద్య యొసగును వినయంబు! వినయమునను
బడయు బాత్రత!"

"జీవితం ఒక స్వప్నంవంటిదయ్యా!"

"జ్ఞానంలేని మనుష్యుడు పశువుతో సమానం!"

ఈలాంటి రత్నాలు అవధాన్లుగారి నోట ఎన్ని వస్తూ ఉండేవో! ఇవన్నీ మాదిగ చంద్రయ్యజీవితంలో అంకిత మయిపోయాయి.

అందుకనే చంద్రయ్య కొడుకును ఊళ్ళోఉన్న కిరస్తానీ బడికి పంపాడు. కిరస్తానీ బడుల ముఖ్యోద్దేశము కిరస్తానీ మతాన్ని కన్నీరుగా లోకంపై చల్లడమే. ఏది ఉద్దేశమయితే నేమి విద్య ఏదోరకంగా ప్రవహిస్తోంది. ఆ ప్రవాహం నీరు స్పష్టమయిన జలం కానేకాదు. ఏ పాఠశాలలో నయినా నిర్మల విద్యానీరాలు ప్రవహిస్తున్నాయి గనుకనా! స్థానిక ప్రభుత్వసంస్థలు నెలకొల్పిన ప్రాథమికపాఠశాలలోనూ అంతే, వీధిబడులలోనూ అంతే!

పిపాసార్తునకు ఏ జలమయినా అమృతమే! చదువు కుందామని బాలబాలికలకు ఉండనిమాట నిజమే! కాని వారిజీవితాలు వారికి తెలియకుండానే చదువుకోసం చేతులు చాచి ఉంటాయి. బడులకు పోయే బాలబాలికలు పాఠశాల లంటే కారాగృహాలన్నట్లు బెదిరిపోతారు. అయినా వారి మెదడులు ప్రతి జ్ఞానలేశాన్నీ దాచుకుంటూనే ఉంటాయి.

మన ఎల్లమంద కిరస్తానీ పాఠశాలకు చిన్న మేక పిల్లలా వెళ్ళేవాడు. రోజురోజూ వాణ్ణి వాళ్ళమ్మ బడికి పంపించడం గండంగా ఉండేది. సోమమ్మకు ఎందుకు ఈ చదువో అర్థంకాలేదు. "సతుకులు సతికి ఎదవనాయాళ్ళు కిరస్తానం అయిపోతారు" అని ఆమెగోల. అందులో కుర్ర వాణ్ణిపంపే బడి కిరస్తానీ బడి.

"కిరస్తానం అయితే ఏంటే!" అని క్రిస్టియన్ టీచరు గ్రేసమ్మ దెబ్బలాడేది. గ్రేసమ్మకు సోమమ్మకు హోరాహోరీ వాదన!

"మీరు పశువుల్లోంటివోళ్లు! సచ్చిన గొడ్డుమాంసం తినే రాంబందులు!"

"ఓసి! ఏడిశావులే! బతికినదాని పేనం కసుక్కున నరికేసి తినే నక్కలు కారేంటి మీరు?"

ఎలాగయితేనేమి, ఎల్లమంద పాఠశాలలో చదువుతున్నాడు. ఆ పాఠశాలలోఉన్న ఉపాధ్యాయులు నలుగురు. ప్రధానోపాధ్యాయుడు జీవానందం కరుణార్ద్ర హృదయుడు. నిజమయిన క్రిస్టియన్‌మూర్తి. దయాంతః కరుణ ప్రవృత్తితో తన తోటి ఉపాధ్యాయులను, విద్యార్థులను తన బిడ్డలుగా చూచుకుంటాడు. ఆతడు క్రైస్తవగాథలు, బోధలు మహాభక్తుడై పులకలూరిపోతూ చెబుతాడు. అత డొక్కడే వేలకొలది మాలమాదిగలు అనబడే కులాలవారికి క్రైస్తవ మతదీక్ష ఇచ్చాడు. ఆయనధర్మంలో ఎవరికీ బలవంతంగా మతదీక్ష ఇవ్వకూడదనీ తిరిగి హిందూమతంలోకి వెళ్ళదలచుకొన్నవారిని అడ్డంపెట్టకూడదనీ !

చదువుకు కులం తేడాలు లేవు. దారిలోపడితే ఆ చదువులతల్లి అందరినీ సమానప్రేమతోనే చూస్తుంది. అసలు చదువు వచ్చే ఘటం వేరు. కొందరు చదువుకుంటే వచ్చితీరేవా రున్నారు. కొందరికి చదువుకుంటే, కష్టపడితే చదువు వస్తుంది. కొందరు కష్టపడి చదవకపోయినా ఆ మాయ చదువు ఎలా వస్తుందో వస్తుంది; కొందరు కష్టపడినా

చదువు వస్తే వస్తుంది, రాకపోతే రాకపోవనూ వచ్చును. కాని కొందరు చదివేది, కుంభకోణయోగం చేసేది, పుస్తకాల కథంతా పట్టేది, చదువు చిరుదూరం దగ్గిరకన్నా రాదు.

ఎల్లమంద కష్టపడితే చదువు వచ్చే జాతివాడు. అలా కష్టపడుతున్నాడు, చదువు వస్తోంది.

వాళ్ళ ఊరయిన భీమవరం తాలూకా జక్కారం గ్రామం వదలి భీమవరం మిషన్ హైస్కూలుకువచ్చిచేరాడు. అక్కడ కొందరుపాధ్యాయులయిన క్రైస్తవమత ప్రచారకులున్నారు. వారు క్రైస్తవులుకాని మాలమాదిగ కులాలవారు ఏలా చదువుతారు? వారికి చదువెందుకు? అని వాదించుకుంటూ ఉంటారు. కాని ప్రధానాచార్యులు వారు మాత్రం ఎవరయితేనేమి, ఇదివరకు చదువెరుగని కులాలవారందరూ చదువుకొనడం దేశాభ్యుదయ సూచన అని ఆనందం పడతాడు.

ఎల్లమందను ప్రధానోపాధ్యాయులు అతి ప్రేమతో చూచి, ఆతనికి జిల్లా మునసబుగారు మొదలయినవారిచేత సహాయంచేయించేవారు.

ఆ ఊళ్ళో ఉన్న బ్రహ్మసమాజంవారు, సత్సంగులు, కాంగ్రెసువారు ఎల్లమందకు ఎన్నోవిధాల సహాయంచేశారు. ఆరేళ్ళు కష్టపడి చక్కని మార్కులు సంపాదించుకొని ఎల్లమంద స్కూలుఫైనలు పరీక్ష 1930సంవత్సరంలో నెగ్గినాడు.

అంతవరకు ఎల్లమందకు ఏమీ విచారంలేదు. రోజూ జక్కారంనుంచి నడిచి వచ్చేవాడు. సాయంకాలం నడిచే

జక్కరం మాదిగగూడెం వెళ్ళిపోయేవాడు. తన గూడెంలో తానే చదువుకొనేవాడు.

అలా చదివి, చదివి, చివరకు తన పదునెనిమిదవ ఏటనే ఎల్లమంద స్కూలుఫైనలు నెగ్గినాడు. తన వాడలో తానే చదువుకొనేవాడు. క్రైస్తవులలో ముగ్గురో నలుగురో చదువుకొనే బాలురూ, అయిదుగురో ఆరుగురో బాలికలూ ఉండేవారు.

ఆ బాలురూ, బాలికలూ మాలక్రైస్తవులు, మాదిగ క్రైస్తవులూ. కులాలు లేని మతమయినా, క్రైస్తవమతంలో కులాలు, జాతులు, రంగులు తేడాలున్నాయి. ఆ తేడా లేమీ ఎల్లమంద కంతగా తెలవదు. ఆతడు కష్టపడేవాడు, చదువుకునేవాడు.

ఒకరు బట్టలు కొని ఇచ్చేవారు, ఒకరు హరికేన్ లాంతరు కొని ఇచ్చారు. చందాలవల్ల పుస్తకాలు వచ్చేయి, సగం జీతం, చందాల డబ్బు తండ్రి సంపాదనకు చన్నీళ్ళు వేన్నీళ్ళు కాగా ఇంటిల్లపాతీ కొంచెం మంచిగుడ్డలు కట్టుకొని, కొంచెం శుభ్రమయినతిండి తినగలుగుతున్నారు.

ఎల్లమందకు మంచిమార్కులు రావడంవల్ల రాజమహేంద్రవరం ప్రభుత్వ కళాశాలలో ఇంటరు తరగతిలో సీటు దొరికింది. విద్యార్థి వేతనమూ దొరికింది.

కళాశాల విద్య ప్రారంభించిననాటనుండీ ఎల్లమందకు వేదన ప్రారంభించింది.

ఎల్లమంద అన్న పేరును అనేకులు విద్యార్థులు హేళన చేసేవారు.

"ఎక్కడిదిరా ఈ మంద!" "ఎల్లాం మందాం!" "ఏలరా ఈ మందా! చాలురా ఈ కందా!" ఈలా ఈలా అంటూ కొందరు విద్యార్థులు ఆతణ్ణి వేళాకోళాలు చేసేవారు.

అవి అంత అనిపించలేదు!

కాని ఒక బాలుడు ఒకరోజున, మీా రే వర్ణస్తులండీ అని అడిగాడు.

"మేము మాదిగలం!" అని ఎల్లమంద జవాబు.

"మాదిగలా? అంటే, మాలవాళ్ళు కారూ? మాదిగలే!" అని ఆ బాలకుడని, కొంచెం దూరంగా జరిగాడు.

ఎల్లమందహృదయం కుంగిపోయింది.

2

ఎల్లమంద రాజమండ్రి కాలేజీలో చేరిన అయిదు నెలలవరకు, ఒకరితో మాట్లాడలేదు. తన చదువేదో, తన కాలేజీ ఏదో! ఆతనికి అసలు ఉండడానికి స్థలం ఏది అన్న సమస్య ఆ బాలునికీ వచ్చింది, ఆ బాలుని చేర్పించడానికి వచ్చిన ఒక కాంగ్రెసు పెద్దకూ వచ్చింది.

ఉండేందుకు గది, భోజనానికి వసతి, ఈ రెండూ పెద్ద సమస్యలయినవి. డబ్బుకు చూడకుండా ఆ బాలకుణ్ణి హాస్టలులో ప్రవేశపెట్టినాడా పెద్దమనుష్యుడు.

హాస్టలులో ఈబాలునికి ఒకవిడిగది ఏర్పాటుచేశారు. హాస్టలులో విడిగదులూ ఉన్నాయి. ఇద్దరు ముగ్గురు ఉండే గదులూ ఉన్నాయి.

ఎల్లమందకు తానొక్కడే ప్రపంచంలో ఒంటిగా ఉన్నట్లనిపించింది. బ్రాహ్మణ బాలురు, బ్రాహ్మణేతర బాలురు, క్రైస్తవ బాలురు అందరూ ఈతణ్ణి ఒంటిగా వదిలినారు. ఆతడు అందుకు తగినట్లు ఒంటరితనమే అలవాటు చేసుకున్నాడు.

కాని ఆతని ఒంటరితనానికి భంగం ఇంటరులో చేరిన ఆరునెలలకు వచ్చింది. భీమవరం హైస్కూలులో ఎల్లమంద ఫుట్‌బాల్ ఆటలో గండరగండడు. ఆతడు ఎడమవైపు ఫార్వర్డు. ఎడమకాలితో ఆతడు తన్నితే బంతి ఒక టన్ను బాంబులా వచ్చి గోలులోనో, గోలుదగ్గిరో పడుతుంది. కండ పుష్టి, బలంగల బాలుడవడంచేత ఏమీ అలసట లేకుండా ఎన్నిగంటలయినా సునాయాసంగా పరుగెత్తుతాడు. పరుగు పందెంలోనూ, ఎల్లమంద పిట్టపిడుగు. ఎల్లమందకు కాలిబంతి తన్నడంలోనూ, పరుగుపందేలలో కాలిబంతి ఆటలోనూ రెండు డజన్లు పైగా బహుమతులు వచ్చాయి. కప్పులు, షీల్డులు, మెడల్సు, ఆతని దేవదారుచక్క పెట్టెనిండా ఉన్నాయి. ఎల్లమంద వాటిని పూజిస్తాడు. ఎందుకంటే వాటి వల్లనే ఇతరబాలురు తనదగ్గిర మూగుతారు. తన్ను గౌరవం చేస్తారు. కాలేజీ ఆటల ఉపాధ్యాయుడు, ఎల్లమందను ఏమి ఆటలలోనూ పాల్గొనటంలేదేమని అడిగినాడు. ఆ ఉపాధ్యాయుడు ఆరునెలలవరకూ ఎల్లమందను ఆ ప్రశ్నే వేయక పోవడానికి కారణం ఆతడు మాదిగకులస్థుడని తెలవడమే!

అయినా తన విద్యుక్తధర్మంకాబట్టి ఆరునెలలకన్నా అడక్క తప్పిందికాదు. అదయినా ఏదో అడిగేసి, నాకేమీ

రావని అతనిచేత అనిపించుకొని, ఏ కసరతు తరగతిలోనో పేరు చేర్చి వదలి వేద్దామని ఆ ఉపాధ్యాయుని ఉద్దేశం.

ఆ ఉద్దేశం ఎల్లమంద గ్రహించాడు. ఎప్పుడూ ఎవ్వరి జోలికీ శొంఠికీ వెళ్ళని ఎల్లమందకు ఆ ఉపాధ్యాయుణ్ణి ఏడిపించాలని కయ్యాళిబుద్ధి పుట్టింది.

ఎల్ల:— నేను ఫుట్‌బాల్ ఆడతానండి. భీమవరం హైస్కూలు "బెల్సు" కప్పు పట్టుకువచ్చిన జట్టులో నేనున్నానండి.

ఉపా:—ఏమిటీ! నువ్వు ఫుట్‌బాల్ ఆడతావా? నాకు తెలియదే!

ఎల్ల:—ఇవి చూస్తారాఅండీ?(అతడు తన దేవదారు చెక్కపెట్టెలోనుంచి తన కప్పులు, మెడల్సు, షీల్డులు తీసి చూపించాడు.)

ఉపా:—ఇ-ఇ-ఇ-ఇవన్నీ ఏ-ఏమిటి?

ఆ ఉపాధ్యాయుడు అన్నీ చూచాడు. ఇవి పరుగు పందేలవి. ఇవి ఒక మైలు పందెంవి. ఇవి అరమైలు పందెంవి, ఇది నాలుగువందల గజాలు, ఇది వందగజాలువి. ఇవి కాలిబంతి తన్నినందుకు. ఇవి కాలిబంతి ఆటకు, అంటూ అవన్నీ తెల్లబోతూచూచాడు. ఆతనికళ్ళు చెదరిపోయాయి. ఆ ఉపాధ్యాయుని హృదయంలో ఉడుకుబోతుతనంకూడా వచ్చింది.

అయినా ఏదో మహానిధిని తాను కనిపెట్టినట్లు ఉప్పొంగిపోయాడు. ఈ మాదిగకుర్రవానికి ఇవన్నీ రావడం ఏమిటి? ఇవన్నీ తనకే వచ్చిఉండాలి అని భావించుకొన్నాడు.

ఈ రహస్యం ఎవరికీ చెప్పకుండా తాను గమ్మత్తుచేయా లనుకున్నాడు.

ఇంకో వారంరోజులలో ఫుట్ బాల్ పందెం ఒకటిఉంది. కాలేజీలో "ఎ"జట్టువారికీ "బి" జట్టువారికీ ఆ పందెం. చూచి చూచి ఆటల ఉపాధ్యాయుడు ఎల్లమందను "ఎ" జట్టులో వేయలేకపోయాడు. అతణ్ని "బి"జట్టు పేరులలోచేర్చినట్లున్నా ఎవరికీ తెలియచేయలేదు. అమలాపురం హైస్కూలునుంచి వచ్చిన ఒకబాలకుణ్ణి "ఎ" జట్టులో ఎడమ ఫార్వర్డుగా వేసినాడు.

రెండు జట్టులలో ఉన్నవారు చాలామంది నిరుటివారే అయినా కొంతమంది కొత్తవా రున్నారు. ఇతర కాలేజీల లోంచివచ్చి బి. యే. లో., బి యస్. సి. లో చేరిన బాలు రను కొంతమందిని రెండు జట్టులలో చేర్చినాడు. వారున్నూ ఇదివరకున్నవారున్నూ రోజూ కాలిబంతి ఆట ఆడుతూ ఉండటంచేత ఒకరి కొకరికి బాగా ఎరుకఅయింది. స్నేహాలూ కుదిరినాయి.

కాని ఎల్లమంద ఆడతాడని ఎవ్వరికీ తెలియదు. అత నికి అన్ని బహుమానాలు వచ్చాయనిగాని, మంచి పరుగు పందెంవాడనిగాని ఎవ్వరికీ తెలియదు.

వారంరోజులూ గడచినవి. ఆటరోజు వచ్చింది. ఆఖరిక్షణంలో ఎల్లమందకు జూనియర్ జట్టు వేషంవేసి, ఆ ఆటల ఉపాధ్యాయుడు తీసుకువచ్చి శ్రేణిలో నిలుచుండ బెట్టాడు.

"ఇదేమిటి ఈ జంతువును తీసుకువచ్చాడు? ఈ పక్షిం

ద్రుడు వచ్చా డేమిటి ? ఈ మగగేదిగారు రంగస్థలంలోనికి దిగా డేమిటిరా ?" "మన మాష్టారుగారికి మతిపోయింది రోయి!" ఈలా ఈలా గుసగుసలు ఇకిలింపులు.

ఆట ప్రారంభం అయింది. ఎల్లమందకు బంతిని అందివ్వ లేదు తక్కిన ఆటగాళ్ళు. తక్కిన నలుగురు ఫార్వర్డులే. ఒకరికొకరు అందిచ్చుకోవడమూ, వారే బంతి తీసుకు వెళ్ళ డం. సీనియర్ జట్టువాళ్ళలో హాఫ్ బాక్ లు నిముషంలోవారి దగ్గిరనుండి బంతి తప్పించడం, తమ ఫార్వర్డులకు అందివ్వడం అది వారు గద్దలులా ఎగతన్నుకుపోవడం, అక్కడ జూని యర్ జట్టువారి బాక్ లు హాఫ్ బాక్ లు ఆ బంతిని వెనక్కు నెట్టివెయ్యాలని విశ్వప్రయత్నంచేయడం, వారికి జూనియర్ జట్టు ఫార్వర్డులుకూడా వెనక్కుపోయి సహాయంచేయడం చావు తప్పి కన్ను లొట్టపోయి ఎల్లాగయితేనేం బంతిని వెనక్కు నెట్టడం ఈలా జరుగుతోంది నాటకం.

బంతి మొదటి అరగంటా జూనియర్ జట్టు గోలుదగ్గిరే ఉంది. సీనియర్ వాళ్ళు నాలుగుగోలులు చేశారు. జూనియర్ గోలుకీపరు దిట్టమయిన వాడవడంవల్ల గాని లేకపోతే ఏ డజను గోలులో అయితీరవలసిందే.

అరగంట ఆఖరు కావలసిందే! ఇదంతా చెక్కు చెదరకుండా, తన స్థానం కదలకుండా, విసుపోయి చూస్తు న్నాడు ఎల్లమంద. ఇంతసేపటివరకూ తన్ను ఒంటరిగా వది లారని ఎల్లమందహృదయం కుంగిపోయింది. ఎన్నిసారులు ప్రయత్నంచేసినా, బంతి ఎల్లమందదగ్గిరకు మైలుదూరాని కన్నా, తక్కినవాళ్ళు పంపిస్తేనా!

అరగంట ఈల అయిదునిమిషాలకు మధ్యవర్తి (రిఫరీ) వేస్తాడనగా సీనియర్ జట్టు హాఫ్ బాక్ ఒకడు బంతిని తన ఫార్వర్డుకు అందివ్వడంలో మోడులా తనస్థానంలో నిలుచుండిఉన్న ఎల్లమందదగ్గిరకు పొరపాటున పంపాడు.

నిద్రపోతూఉన్న మనుష్యునిలా ఉన్న ఎల్లమంద కాలిదగ్గిరకు ఆ బంతి వచ్చింది. ఆబంతితో పోటీగా ఆ హాఫ్ బాక్ పరుగున వచ్చాడు. కాని ఎల్లమంద ఒక్కనిమిషంలో మారిపోయాడు. ఆతడు ఆటంబాంబో, టార్పెడో, రెక్కల బాంబో, తుపాకిగుండో! ఆ బంతీ అతడు అమితవేగంతో తుపాకిగుండులా ఆ హాఫ్ బాక్ ను తప్పించి ఝులఝుల,ఛళఛళ, ఫెళఫెళ వేగంగా ముందుకు పోయాడు. బాక్ను తప్పించాడు. గోలుముందర గోలుకీపరుకు పదిఅడుగుల ఇవతలగా తుపాకిగుండులా నెట్టులోకి వెళ్ళిపోయింది బంతి. "గోల్" అని ఆ ఆటస్థలంలో ఉన్న సర్వజనులు సముద్రపుహోరులా అరిచారు. కాని ఎల్లమందను హస్తస్పర్శచేయడం, అతనికి కృతజ్ఞత తెల్పడం అందరూ మరిచారు.

ఫార్వర్డులు సెంటరుకు వచ్చారు. అరగంట రెండు నిమిషాలు ఉంది. సీనియర్ జట్టువారు అందిచ్చుకుంటూ ముందుకుపోయారు. ఎల్లమంద ఆ బంతిని తన కాలికి తీసుకొని స్వయంగా ప్రేక్షకులుకూడా గమనించని వేగంతో బయలుదేరాడు. ఎదుటి ఫార్వర్డులను తప్పుకున్నాడు. హాఫ్ బాక్లను తప్పుకున్నాడు. అక్కడనుంచి గోలు ఏభైగజాలుండనగా ఎడంకాలితో బొంగరం తన్నాడు. ఆ బంతి,

పక్షిలా వెళ్ళింది. ఒక మూలనుంచి, గోలుకీపరు ఎగిరి చాపిన చేతులను తప్పుకుని, గోలులో వాలింది.

అయ్యో! ఇక ఆ ఆటస్థలంలో బయలుదేరిన గగ్గోలు, అల్లరి హంగామా నవీన కవులందరూ కలిసి ఏకకంఠంతో వర్ణించినా చాలని పరవశ్యత్తి ఉప్పొంగిపోయింది. ఈ పట్టు జూనియర్‌లు ఎల్లమందను బుజాలమీద ఎత్తుకొని జయ జయధ్వానాలుచేస్తూ మధ్యకు తీసుకువచ్చారు. ఆటస్థలం అంతా హుర్రాలు, బ్రేవోలు! ఇంతలో రిఫరీ ఈల వేశాడు.

ఆ అల్లరి ఇంకా పదివేల రెట్లు ఎక్కువయిపోయింది. ఎల్లమందని ప్రజలంతా సర్కసు జంతువును చూచినట్లే!

"ఏవూరండి మీది?"

"ఇదివరకు ఎక్కడ ఆడారండి?"

"మీరు ఏమిటండి?"

ఎల్లమంద ఒకప్రశ్నకూ జవాబు చెప్పలేదు. ఊరికే చిరునవ్వు. నవ్వులోనే అన్ని వేల కోట్లప్రశ్నలకు జవాబు! ఆతడు అన్నిటికీ జవాబుచెప్పినట్లే అందరికీ తోచింది.

ఒక బాలుడు సోడా తీసుకువచ్చాడు.

ఇంకో బాలుడు నిమ్మకాయ పట్టుకువచ్చాడు.

మరొక బాలుడు తన జేబులో ఉపయోగించకుండా దాచుకొనిఉన్న జేబురుమాలుపెట్టి స్వయంగా ఎల్లమంద మొగం తుడిచాడు.

ఇంతలో రిఫరీ ఈల వేశాడు.

గబగబ జనం ఆటస్థలం వదిలారు. ఈ పక్కజట్టు ఆ పక్కకు ఆ పక్కజట్టు ఈ పక్కకు మారినారు.

సీనియర్ జట్టువారు బాగా ఆలోచించుకుని వారి ఆట పథకం నిశ్చయంచేసుకున్నారు. జూనియర్‌వారు కలుసుకున్నది ఆనందంకోసమే! ఇంక వారి పథకం ఒక్కటేఉన్నది. ఎల్లమందకు సీనియరుజట్టువారు ఇవ్వబోయే ఒత్తిడి తగ్గించడము. బ్రహ్మప్రళయమయినాచేసి ఎల్లమందకు బంతి అందిస్తూఉండడము. ఈ విధానము కలిసి అనుకోకుండానే గోల్‌కీపరు దగ్గర్నుంచి సెంటరు ఫార్వర్డువరకు బంతి అందివ్వడమే వ్రతంగా పెట్టుకున్నట్టయింది.

ఇక నేమి? ఎల్లమందచుట్టూ సీనియరుజట్టు హాఫ్ బాక్‌లు ముగ్గురూ ఉన్నారు. ఎల్లమందకు బంతి రానివ్వరు. ఈ గొడవలో ఆటంతకూ కీలకంఅయ్యాడు ఎల్లమంద. ఎల్లమంద ఈలాంటి కాలిబంతి యుద్ధాలలో ఆరితేరిన సరుకాయను. అతడు గబగబ బంతిదగ్గిర లేనిదే పరుగు పందెంలా ఈ చివరనుంచి ఆ చివరకు మూడుసారులు వరుసగా పరువెత్తినట్టు పరుగెత్తినాడు. ఆ మహావేగం అతనికే చెల్లు. అతనితో సీనియరుజట్టులోని హాఫ్‌బాక్‌లు ఏం పరుగెత్తగలరు? అలసటపడి ఊరుకున్నారు.

ఎల్లమంద నాలుగోపరుగులో బంతి అందుకున్నాడు. ఇంక అతను యెవ్వరికీ అందలేదు! బంతితోనే గోలులోనికి వెళ్ళిపోయాడు - ప్రభూ! ఆ సమయంలో ఆ ఆటస్థలం ఒక తుఫాను ఒక గోదావరివరద అయి చక్కాపోయింది.

సీనియర్లు పదకొండుగురూ ఎల్లమందచుట్టూ మకాం వేస్తారా ఏమిటిచెప్మా? అతనిచుట్టూ ఇనుపగోడ కడతారా? అతని చేతులూ కాళ్ళూ కట్టిపారవేస్తారా? ఆలాగే ప్రయ

త్నంచేశారు వాళ్ళు. అయినా ఎల్లా తప్పుకున్నాడో రెండు సార్లు, ఆ రెండుసార్లూ రెండుగోలులు చేసినాడు.

అక్కడనుంచి, ఫుట్‌బాల్ ఆట స్వరూపమేపోయింది. ఎల్లమందని అధర్మంగా సీనియర్ ఆటగాళ్ళు ఫౌల్ చేశారు. ఒకసారి మోకాలు కొట్టుకుపోయి రక్తం కొల్లయింది. ఐనా ఏదో గుడ్డ చుటబెట్టుకు ఆడాడు. అతడు ఉగ్రుడై పోయాడు. బంతిని ఒక్క నిమిషం వదలడు. తానే వెళ్ళి బంతి అందుకుంటాడు. వేగంగా వెళ్ళిపోతాడు. అడ్డంవచ్చినవాళ్ళను జెలగలా తప్పుకుంటాడు. ఆ సమయంలో నలుగురో అయిదుగురో సీనియర్ జట్టువాళ్లు అడ్డంపడతారు. ఆతన్ని కుమ్ములు, గుద్దులు, తన్నులు. అయినా వళ్లుబిగించి ఎలా వెళ్ళినాడో ముందుకు ఆరవగోలుచేయడానికి, అప్పుడు సీనియర్ బాక్ ఒకడు ఆతన్ని కాలు అడ్డంబెట్టి పడదోసి డొక్కలో పొడిచాడు. ఎల్లమంద పడిపోయాడు. అందరూ గొల్లుమన్నారు. రిఫరీ మండిపోయి, ఈలవేసి ఆట ఆపుచేసి పెనాల్టీ (శిక్షగా గోలుకు అడ్డంలేకుండా ఎదురుగుండా బంతి తన్నుట) ఇచ్చినాడు. సీనియర్ ఆటగాళ్ళు ఆ ఫుట్ బాల్‌ను నాచులిట్లు తిట్టుకున్నారు.

ఆ అధర్మపు దెబ్బలకు ఎల్లమంద కొంత బాధపడిన మాట నిజమే, కాని లేచి ఒక్కసారి ఒళ్ళు దులుపుకొని నుంచున్నాడు. తన జట్టు నాయకుడయిన సెంటర్ హాఫ్ బాక్‌వద్ద తానే ఆ బంతి తన్నుటకు అనుమతిపొంది, ఈల వేయగానే ఆ బంతి పిడుగువేగంతో సరిగ్గా మూలనుంచి వెళ్ళేటట్లు తన్నినాడు. అది గోలయి ఊరుకుంది.

3

ఆ మరునాడునుంచి ఎల్లమంద కళాశాలకంతకూ నాయకుడు, కాలిబంతి ఆట మాంత్రికుడు అయ్యాడు. ఆటల ఉపాధ్యాయుడు ఎల్లమందను తాను సృష్టించినట్లు ఛాతీ విప్పుకు తిరిగాడు. ప్రతి విద్యార్థి సయద్ అహమ్మద్, భద్రుడు, ముష్టి లక్ష్మినారాయణ, సూరయ్య, తటవర్తి బుచ్చిరాజు అందరూ కలిసి ఇతనిలో ప్రత్యక్షమయ్యారు కాబోలు ననుకొన్నారు.

సీనియరు జట్టువాళ్ళు, ఎల్లమంద మాకు కావాల న్నారు. ఎల్లమంద తాను ఆ జట్టులోనికి వెళ్ళనని ఆటల ఉపాధ్యాయునితో అన్నాడు.

కాలేజీ ప్రధానాచార్యులవారు ఎల్లమందకు కబురు పంపి, "ఏమయ్యా నువ్వు సీనియర్ జట్టుకు వెళ్ళనన్నావుట ఏమిటి?" అని అడిగాడు.

ఎల్లమంద:- వాళ్ళు ఆ రోజున నన్ను చేసిన ఘోల్సు నా జన్మలో ఎప్పుడూ ఏ ఆటలోనూ పొందలేదు నా మనస్సు ఆ జట్టుతో కలియలేదండి.

ప్రధానాచార్యులు.- (ఎల్లమంద ముఖము తేరిపార చూచి, ఆ బాలకుని స్వచ్ఛహృదయము, అవమాన తప్తమైన ఆతని మనస్సు గ్రహించాడు.) ఏమయ్యా మన కాలేజీ జట్టు ఇతర కాలేజీలతో ఆడనలసివస్తే నువ్వు కాలేజీజట్టుతో ఆడకపోతే యెల్లాగు?

ఎల్ల:- చిత్తమండి, మన కాలేజీ ఎవరితో ఆడవలసి వచ్చినా నేను తప్పక కాలేజీజట్టులో ఆడితీరుతానండి.

ప్రిన్సి:- కృతజ్ఞుణ్ణి!

ఎల్లమంద హాస్టలుకి వెళ్ళిపోయాడు. ఆతనికి చాలా గౌరవం సంభవించింది. కాని ఆతన్ని హృదయంలోనికి తీసుకునేదెవరు? లోతులేని హృదయంకలవారికి అతని స్థితి అర్థం కాదు. హాస్టలు విద్యార్థులుమాత్రం ఆతన్ని దగ్గరగా తీసుకుంటారా? ఆతనితో కడుపునిండా మాట్లాడుతారా?

ఆలోచనాశక్తిగలవారికే బాధలన్నీ? ఎల్లమందవల్లనే కాలేజీకి కాలిబంతి ఆట బహుమానాలు వచ్చాయి. ఎల్లమందకు ఆ యా సమయాలలోచూపించే గౌరవం ఇంతింతని కాదు. ఆ తర్వాత అతని మొఖంచూచేవారు ఒక్కరూ లేరు.

పుట్టుకచేత ఒకజట్టు మనుష్యులు లోకంలో ఎప్పుడూ అధోగతిపాలేనా? వారి జీవితాలకు మెట్లులేవా? ఎవరు ఈ శిక్ష విధించింది? బలవంతులు.

అమలాపురంనుంచివచ్చిన ఒక బి. ఏ. సీనియర్ వెలనాటి విద్యార్థికీ, కాకినాడకుచెందిన ఇంకో తెలగాణ్య బ్రాహ్మణ బ్రహ్మసమాజం విద్యార్థికీ ఎల్లమందనుగురించి హోరా హోరీ వాదనవచ్చింది. ఆ వాదనలో హాస్టలులోని విద్యార్థులందరూ పాల్గొన్నారు.

రామ:- (వెలనాటి) ఒరే! వెంకటేశ్వరరావూ, శిక్షలనేవి లోకంలో ఉన్నాయా?

వెంకటే:- ఉన్నాయి. అవి నిర్మాణం చేసింది సంఘం.

రామః- ఆ యా తప్పులనుబట్టి ఆ యా శిక్షలు వచ్చాయి. జన్మశిక్ష, చావుశిక్ష, పదేళ్ళశిక్ష! అలాగే ఈ దేశంలో చచ్చిన గొడ్డుమాంసం తింటూ ప్రజలను చంపి కాల్చుకుతింటూఉన్న నరమాంసాశనులయినవారికి ఆర్యులు సంఘబాహ్యులుగా శిక్ష విధించారు.

వెంకటే:- శిక్ష విధించినవారు ఏదైనా మహత్తర కారణం ఉంటే ఆ శిక్ష తీసివేస్తారా? వెయ్యరా? ఉరిశిక్ష కూడా తగ్గిస్తారు; ప్రభుత్వంవారు జన్మశిక్షలు తగ్గించి వదలి వేసిన సాక్ష్యాలున్నాయి. వెనక ఆర్యులు శిక్ష విధించారే అనుకో! ఇప్పుడు ఆలోచించి ఆ శిక్ష తగ్గించవచ్చునుకాదా?

ఒకవిద్యార్థి:- ఒరే! ఇప్పుడు మనదేశం అంతకూ ఆంగ్లేయులు శిక్షవిధించారు కాదట్రా!

రామః- అప్పటి ఆర్యులు ఈ శిక్ష ఎప్పటికీ తగ్గించకుండాఉండే నిబంధనకూడా ఆ శిక్షలోనే విధించారు. అందుకని ఈ మాలమాదిగాదులు ఎల్లకాలం అల్లాఉండవలసిందే!

ఇంకోవిద్యార్థి:-మనకు మెలిమొగుళ్ళయిన యింగ్లీషు వాళ్ళు ఈ హరిజనులకు శిక్ష తగ్గించి, వాళ్ళను మనకు ప్రభువులనుచేసి ఆ ప్రభుత్వం సాగేందుకు తమ సైన్యంఅంతా మద్దతుచేస్తే ఏమిచేస్తావురా మీరు.

మరోవిద్యార్థి:- మనదేశంలో మార్పులు మనమే తీసుకురావాలి! ఈ తెల్లనాయాళ్ళు ఎవరురా?

రామః- అలాంటి మార్పులు ఎవరు తీసుకురాబోయినా లోకంఅంతా కొల్లేరయి చక్కాబోతుంది.

వెంకః- ఓయి వెర్రికాయా! నట్టి మాట్టారూ! ఇంగ్లీషు

వాళ్ళు మూడువందల సంవత్సరాలనుంచి ఈ బాపనోళ్ళను గొడ్డుతోళ్ళబూట్లతో నెత్తిమీద తంతున్నారు. ఈ ఎద వాయలు వంగివంగి దణ్ణాలెడుతూ, దీర్ఘాయుష్మాన్‌భవ అని ఎదురు ఆశీర్వదిస్తున్నారోయి.

రాము:- అందుకనే ఒకనాడు ఇంగ్లండు యావత్తూ నాశనంఅయి అట్లాంటిక్ మహాసముద్రంలో కలిసిపోతుంది.

ఒక విద్యార్థి:- అప్పుడు ఈ బాపనోళ్ళంతా, ఈ పెద్దకులాల బ్రాహ్మణేతరులు వాళ్ళంతా ఏ పురుగులో, ఏ నల్లులో అయి చక్కాబోతారు.

ఈలాంటి చర్చలు ఎన్నో ఎల్లమంద వింటూనే ఉన్నాడు. ఎల్లమందకు చర్చ లెప్పుడూ తృప్తికలిగించలేదు. ఆతడు ఎక్కువగా చర్చలలో పాల్గొననూలేదు.

ఒక్క స్నేహితుడూ ఎల్లమందను తనింటికి భోజనానికిగాని, ఆఖరికి సరదాగాగాని పిలవలేదు. మాలవారూ మాదిగవారూ క్రైస్తవులయినవారు హిందూ పెద్దకులాల వారింటికి కాఫీ వగయిరాదులకు వెడుతూ ఉండేవారు.

ఎల్లమందకు ఎప్పుడూ తనయిల్లు, తనగూడెం, తన వాళ్ళు జ్ఞాపకంవస్తూ ఉండేవారు. అవి ఇళ్ళుకావు, ఒక్కొటే పాక, చిన్నపాక. అంత అసహ్యాకరమయిన ఇళ్ళు ప్రపంచములో ఇంకోచోట ఉంటాయా ?

గూడేనికి వీధులు లేవు. గూడెంలో శుభ్రతలేదు. గూడెం ఓ మోస్తరుగా ఉంటే, ఆ చచ్చిన గొడ్డుమాంసం అందరూ తింటారు. బుధవారం సంతనాడు అమ్మిన నల్ల పందిమాంసం తింటారు.

ఎప్పుడుపడితే అప్పుడు మొగం కడుక్కుంటారు. పొద్దున్నే కడుక్కోడం అవసరంలేదు. కడుక్కోనివారూ ఉన్నారు. స్నానంచేయడం విధికృత్యంకాదు. ఉడుకు నీళ్ళు పెట్టుకొని పగలల్లా చేసిన పనివల్ల వచ్చిన శ్రమ పోవడానికి నాలుగు కొబ్బరిడొక్కలు నీళ్ళు పోసుకుంటారు.

గుడ్డలు ఉతకడం ఉండవచ్చును; లేకపోవచ్చును. అసలు గుడ్డలేవీ ఉతకడానికి? చిరిగినగుడ్డలు ఏ రెండుమూడో ఉండవచ్చును. చిరిగితే తమ మొగాల యజమానులు పార వేసిన గుడ్డలు, ఏడాదికోసారి సంక్రాంతి పండుగలకు కామందు తమ కుటుంబంవారికి తలోబండపాత ఇస్తే, అవి అతిసంతోషంతో, అతి ప్రేమతో ధరించుకోడం. ఇంక బట్టలు ఉతకడం ఆరవేయడం ఏనాడు పరిభూ ?

ధనం ఎప్పుడూ ఉండదు. యజమాని గింజలు కొలు స్తాడు. అవీ ఏడాది కోసారి. ఆ గింజలు తన అమ్మో, తన నాయనమ్మో దంచడం, కొన్నిగింజలు అమ్ముకోడం. గంజితప్ప అన్నమే మెరుగు తనకుటుంబం ? కూరలులేవు. పచ్చళ్లులేవు. పిండివంటలు తెలియవు. నెయ్యి మజ్జిగ రూపు రేఖావిలాసాలే లేవు. మేకమాంసం, కోడిమాంసం మొద లయినవాటితో పులావులు, కురమాలు తమ జగత్తులో తమవారు ఎరుగరు.

కాఫీహోటళ్లేమిటో మాదిగవారి కేమితెలుసును. బుధవారం సంతనాడు ఒక కానీపెట్టి సోడాకొని తాగడం తా నెరుగును. ఆ సోడా అయినా ఒక మహమ్మదీయునిది. పెద్దకులాలవారు పెట్టిన దుకాణాలలో ఎవరయ్యా తమకు

సోడా ఇచ్చేది? ఏ బ్రతికి చెడ్డవాని దుకాణంలోనో, ఇవి దొరికితే, ఆ కొట్టులో ఇతరులు ఎవ్వరూ కొనరు.

హోస్టలులలో ఇడ్డేనులు; పెసరట్లు, అట్లు, పకోడీలు, గారెలు, ఆవడలు, పూరీలు, బజ్జీలు, బొబ్బట్లు, ఫేణీలు, కాఫీలు చేస్తూనే ఉన్నారు. ఎన్నిరకాలకూరలు, పులుసులు, చారులు, పచ్చళ్ళు, కమ్మటి నేయి, పెరుగు.

ఇవన్నీ తింటూ ఎల్లమంద తన వారినీ తనజాతినీ, భారతదేశంలోఉన్న బీదవారినీ ముష్టివారినీ తలచుకోని రోజు లేదు.

ఇవన్నీ భగవంతుని చిద్విలాసాలా? భగవంతుని సంబంధంలేదా? భగవంతుడున్నాడా? ఉంటే ఈ తేడా లేమిటి! మనుష్యునికర్మ అన్నారు. కర్మఏమిటి? ఈభావాలు ఈవేదాంతాలు ఈ విచారణ ఎల్లమందకు ఏమి తెలుస్తాయి.

4

ఒక్కడూ గోదావరిగట్టున కూర్చునేవాడు. దూరంగా గోదావరి. ఒకనాడు వరదలై ప్రవహించింది. ఒకనాడు నిర్మలనీలజాలై ప్రవహించింది. ఒకనాడు ఇసుకలు, ఇంకొక నాడు అంతా జలమయం. ఈ రెండు భావాలకూ మధ్య ఎన్నో తేడాలు. అన్ని నీళ్ళూ సముద్రంలో కలవవు; అన్ని నీళ్ళూ పొలాలు తడపవు. అన్నినీళ్ళూ బట్టలు ఉదకవు. అన్నినీళ్ళూ మనుష్యుల దాహం తీర్చవు, అన్ని నీళ్ళూ మనుష్యుల ఈత ఆనందం తీర్చవు.

ఈత అంటే మొదట ఎల్లమంద భయపడ్డాడు. గోదావరి ఏడాదికో విద్యార్థిని బలిపుచ్చుకుంటూఉంటుంది.

ఒక స్నేహితుడు:- ఎల్లమందా రావోయి ఈత నేర్చుకోపోతే జన్మలో ఒక ఆనందం మనకి తప్పిపోయిందన్నమాట !

ఎల్లమంద:- గోదావరిలో దిగటమే ?

స్నేహి:- గోదావరి మనకు విరోధంటావ్ ?

ఎల్ల:- అదికాదురా, నాబోటి దద్దమ్మలే గోదావరికి బలిఅవడం !

స్నేహి:- ఒరే! ఫుట్‌బాల్ ఆటలో అందరినీ మించిపోయినవాడవు నీకు ఈత రాకపోతే, పెద్ద అవమానం కాదుట్రా? రా నేను నేర్పుతాను. బలిఅయ్యేవాళ్లు, ఎప్పుడూ ఎందులోపడితే అందులోనే బలి అవుతారు.

ఆనాటినుండి ఎల్లమంద పట్టుదలగా ఈత నేర్చుకోవడం సాగించాడు. ఒంటిగా తనకడకు వచ్చినప్పుడల్లా గోదావరితల్లి ఎల్లమందతో ఎప్పుడూ మాట్లాడుతూనే ఉండేది. ఆలాంటిదేవి ఇప్పుడు చేతులుచాచే ఆతన్ని పిలిచింది. హృదయానికి అదుముకుంది. అతనితో తనివితీరా మాట్లాడేది, మాటలాడేటప్పుడు ఆమె వాక్యాలు ఆతని హృదయానికి వినబడేవి. ఆతని హృదయం ఆమెతో మాటలాడేది.

నెలరోజులలో భయంపోయింది. మూడు నెలలలో ఈత రకాలన్నీ వచ్చాయి. నాలుగునెలలలో దమ్ము పట్టడం వచ్చింది. అయిదు నెలలలో దూరంవెళ్ళడం వచ్చింది. ఆరు నెలలలో ఈతలో అందెవేసినచేయి అయ్యాడు.

ఇంత చక్కగా ఆతనికి ఈత రావడానికి ఎక్కువ కారణం గోదావరిదేవే!

గోదావరి కొందరిని ప్రేమిస్తుంది. వారిని ఆభరణంలా తన హృదయంలో ధరిస్తుంది. తల్లి చిట్టి తనయునకు తప్పటడుగులు నేర్పినట్లు, గోదావరి ఆబాలుని తేల్చివేత, కుక్క ఈత, చిట్టి చేపఈత, బారఈత, పక్కఈత, నిలువుఈత నేర్పుతుంది. చివరకు తన హృదయంపై వెల్లకిలా పడుండీ, కాళ్లూ చేతులూ కదపకుండా తేలిపోవడం నేర్పుతుంది.

ఎల్లమంద గోదావరితోనే మాటలాడుతూ ఉండేవాడు. ఆతని అనుమానాలన్నీ ఆ మహానదీమ తల్లే తీర్చేది.

ఎల్లమంద:- నీ ఈడు ఎంత తల్లీ?

గోదావరి:- నేను అనాదిదేవిని. నా జననం గంగకు పూర్వమే. ఈ దక్కను పీఠభూమి ఆదికచ్ఛపమువీపు. అప్పుడే నేనూ ఉద్భవించాను తండ్రీ!

ఎల్లమంద:- తల్లీ, ఈ మాలమాదిగలకు మోక్షం లేదా? వాళ్లు ఏమి తప్పుచేస్తే ఈలాంటి శిక్షపడింది అమ్మా?

గోదావరి:- నాయనా! ఒక జాతియొక్క పొగరు కారణం. ఒకజాతి ఎక్కువ బలమయినది. ఎక్కువ నాగరికత కలది. ఆజాతి ఈ జాతిని ఓడిస్తుంది. ఓడిపోయిన జాతితో విజయమందిన జాతి ఏ సంబంధమూ కలుగజేసుకోడానికి ఇష్టపడదు.

వాళ్ళచేత అడ్డమైన చాకిరీలు చేయించుకొంటుంది.

ఎల్లమంద:- మేము ఈ రాజ్యాలు మొదటినుంచీ ఆక్రమించికొనిఉన్నవాళ్ళమా ?

గోదావరి:- అవునయ్యా అవును, ఈ ప్రపంచంలో మొదట ఉద్భవించింది మీరు. మిమ్మి రాక్షసులనీ, నిశాచరులనీ, నరమాంసాశనులనీ పేరుపెట్టారు. మీలో నరమాంసాశనులూ ఉండేవారు, నిశాచరులూ ఉండేవారు. మీరూ, మాలలూ ఆ అనాదిజాతికి రాజకులాలవారు.

ఈలా గోదావరితో తన ఆవేదనను వెళ్ళబోసుకునేవాడు. తాను రాజునన్న మహాభావం అతనికి కలిగింది.

ఎవరి జన్మకు మెట్లు కట్టుకుంటారో వారు పైకి వెళ్తారు. లేనివారు వేసినచోటనే ఉంటారు అన్న ఒక జాతీయనాయకుని మాటలు ఎల్లమందకు ఆశయ వాక్యాలయ్యాయి.

అన్ని పరీక్షలూ నెగ్గాడు. అతని చదువే అతనికి స్నేహితుడు. అతనికి గోదావరి స్నేహితురాలు. అతని బంతి ఆట అతనికి ప్రియురాలు.

5

మాదిగ ఎల్లమంద బి. ఏ., ప్యాసయి వచ్చాడని జక్కరం మారుమ్రోగింది. జక్కరం మాదిగపల్లిలోని వాళ్ళంతా ఎల్లమందను చూడడానికి వచ్చారు. అందరితోనూ నవ్వుతూ మాటలాడాడు గుడిసెముందు నులకమంచంమీద కూర్చుని.

వెంకన్న:-ఏంటిరా ఎల్లమందయ్యా,మరిగంటే అదేటి బి. ఏ. పాసు అయినావుగంద. మరి ఏంటి ఉద్దోగం సేత్తావు?

సుబ్బి:- ఆడు కలకటేరు సేత్తాడు.

పాపాయి.- కలకటేరే! అది తెల్లోళ్ళకే గాదంటే.

లచ్చన్న:- ఓస్ ఈమద్దెనే నల్లోళ్ళకి ఇత్తుండారు. ఆళ్ళు తెల్లదొరల పసాలే పసి పెద్ద కలకటేరువనే సేత్తుండారు కాదేంటి?

ఏమి చెయ్యాలి ఎల్లమంద? ఒక పక్కని ప్రభుత్వ ఉద్యోగం చెయ్యాలని ఉంది. ఒకవైపున ప్రభుత్వోద్యోగం జీవితం కాక ఏదో మహత్తర కార్యం చేయాలని ఉంది. కలక్టరువని చేస్తాడు. అంటే కష్టపడితే ఏకంగా ఏ డిప్యూటీ తాసిల్దారుపనో ప్రభుత్వంవారు ఇస్తారు. అక్కడనుంచి నెమ్మదిగా తాసీల్దారుపని, ఆ తర్వాత డిప్యూటీ కలెక్టరు పని, ఉపకార వేతన కాలంవచ్చేసరికి ఏ సెలక్షను గ్రేడో వచ్చి జిల్లాకలెక్టరు, రివిన్యూబోర్డు సభ్యుడూ పనిచేసి, ఉపకార వేతనం పుచ్చుకోడం!

తనకూ, తన కుటుంబానికీ ధనం, మంచి యిల్లు, బంట్రోతులు, మంచి బట్టలు, కారు, నగలు వస్తాయి. తనకూ సంఘంలో గౌరవం. ఇప్పుడు తనకు యిరవై ఏళ్ళు న్నాయి. ముప్పది నలుబది ఏళ్ళు ఈ మెట్లు ఎక్కుతూ ఉంటాడు. అంతకన్న ఏంకావాలి.

ఈలోగా అమెరికన్ ఫాదిరీ ఒకడు, ఇంగ్లీషు ఫాదిరీ ఒకడూ, కొందరు తెలుగు ఫాదిరీలు తన్ను క్రైస్తవమతం పుచ్చుకోమని పోరుపెట్టున్నారు. తమశక్తివల్ల ఆతనికి మంచి ఉద్యోగం వేయిస్తారుట. తమమతం మంచిదట!

అమెరికన్ మిషనరీదొర:- ఏమయ్యా! నీ పేరు ఏమి బాగుంది? పేరు మంచిది ఈయులేని మతం ఓ మతమేనా?

ఎల్లమంద:- మీ రేమిపేరు ఇస్తారు? నతానియేలు; దానియేలు, జార్జి, ఎడ్వర్డు, ఇసాయేలు, ఈశయ్య, మోసేయి, సామ్యుయేలు, కృపాదానం, దేవదానం, సత్యానందం ఈలాఈలా ఉంటాయి. ఎల్లమంద కోటప్పకొండకు మా తలితండ్రులు బిడ్డలు పుట్టక మొక్కుకొని వెళ్ళారు. అక్కడ నుంచి వచ్చాక నేను కడుపున పడ్డాను. నా పేరు ఎల్లమంద అని పెట్టాడు మా తండ్రి. మీకు మైకేలు ఎంతో మాకు ఎల్లమందా అంతే.

ఆమె:- పేరుసంగతి అల్లాఉంచు. మీవాళ్ళు రాళ్ళూ రప్పలకు మొక్కుతారు, జంతువుల్ని పూజిస్తారు. మావాళ్ళు ఏకేశ్వరుడయిన భగవంతునే పూజిస్తారు.

ఎల్ల:- అయ్యా నా స్నేహితులు నాకు ఎల్లమంద మూర్తి అని పేరుపెట్టినారు. అప్పటినుంచీ మూర్తి అనేపేరు నిశ్చయమయిపోయింది. రూఢిఅయింది. ఇక అనేకమంది దేవుళ్ళనీ, రాళ్ళకూ రప్పలకూ మొక్కుతామనీ మీ మిష నరీలు మావాళ్ళ నంటారు. మీరు చర్చీలకు వెడతారు. మావాళ్లు దేవాలయాలకు వెడతారు. మీకు జెహోవా, క్రైస్తు, మేరీ, హోలీఘోస్టు, మీకు ఏంజెల్సు, మాకు దేవతలు, మీకు అపోసిల్సు, మాకు మతకర్తలు, మీకు సెయింట్సు, మాకు ఋషులు, శాంతులు. మా మతం అఖండమయినది. రాధాకృష్ణనుగారు చెప్పినట్టు జీవిత విచారణచేసేవారు మాలో ఎక్కువమంది, కాబట్టి మాకు లక్షలకొలది వేదాంతులు.

మిష:- నువ్వు రాధాకృష్ణుని గ్రంధాలు చదివావా?

ఎల్ల:- చదివాను. కాని చాలాభాగాలు అర్థం కాలేదు. అప్పటికీ మా వేదాంతం ఉపాధ్యాయులను అడిగి తెలుసుకుంటూ ఉండేవాడిని.

మిష:- సరే ఆలోచించుకో!

ఎల్ల:- ప్రాపంచికంగా మొదటిరోజులలో మీ మతములో కలిసినవారికి లాభం ఎక్కువ ఉండేది. ఇప్పుడు మీ మతంలో కలిసినవారంతా చదువుకుంటున్నారు. అనేకులు బి. యే. లో విజయంపొందారు. వారందరికీ ఉద్యోగాలులేవు. కాబట్టి అనేకులు మీరు పెట్టిన పాఠశాలలలోనే ఉపాధ్యాయు లవుతున్నారు. కొంతమంది ప్రచారకులవుతున్నారు. మాలో చదువుకున్నవారు తక్కువ. అందుకని ప్రాపంచికంగా మాకే ఎక్కువ లాభాలు కలిగే వీల్లున్నాయి, కాదా అయ్యా!

ఎల్లమందమూర్తి లేక మూర్తికి మనస్సు పరిపరి విధాల ప్రవహిస్తోంది. ఏదీ తోచదు. బి. యే. తో తన చదువు పూర్తా?

తర్వాత ఏమి చేయాలి? ఎవ్వరు తనకు తర్వాత చదువు చెప్పించేది? ఏమిటి చదువుతాడు? బి. యే. లో ఫిజిక్సు పుచ్చుకొన్నాడు. తర్వాత?

తన జాతికి ఏలా సహాయంచేయడం? మహాత్మా గాంధీ నిజంగా అవతారమూర్తి! హరిజనులని పేరుపెట్టి తమ జాతిని తక్కిన కులాలతోపాటు సమంచెయ్యాలని తమ పవిత్రజీవితం అంకితంచేసుకున్నారు. తన దేశంలోని వారే ఆయన దివ్యాశయాలకు అడ్డంవస్తున్నారు. ఇంతకూ

ఈ కాలేజీ చదువు తమవారందరూ చదవాలి. బాలురూ బాలికలూ కూలిపని మానివేసి చదవాలి. ఉద్యోగాలివ్వడంలో ప్రభుత్వంవారే హరిజనులనంతు ఎక్కువచెయ్యాలి.

అంబేద్కరుగారు ఇతరమతం పుచ్చుకొంటే కొంత నయం అని తక్కిన కులాలవారిమీద కోపంతో అన్నారు. తమ మాలమాదిగ, పెరయా, దోంబీ, మాలార్ మొదలగు కులాలవారందరూ ఇతరమతాలు పుచ్చుకొంటే ఈ సమస్యా పరిష్కారం దొడ్డిదారే అవుతుంది. క్రైస్తవులైతేమాత్రం పాశ్చాత్యులతో సమానం ఔతారా? ముస్లింలు ఔతే నవాబులతో, కోటీశ్వరులతో సమానం ఔతారా?

అమెరికాలో, నీగ్రోలందరూ క్రైస్తవమతం పుచ్చుకున్నారు. అంతమాత్రాన వారి విషమసమస్య తీరిందా! కులాలు లేవనుకొన్న జాతులలో కులం ఇంకోరీతిగా పరిణమిస్తుంది. అన్నిటికన్న రష్యా నయం. రష్యాలో ప్రతి మనుష్యుడూ పైకి వెళ్ళడానికి వీలుంది. అందరూ ఒకటే అక్కడ. ఆ మహత్తు బోల్షివిజంలో ఉందికాబోలు. అయినా అక్కడ కులతత్వం ఇంకోరీతిగా తలెత్తుతుంది. బోల్షివిక్కులు కానివారిని వారు మాదిగ వారితో సమానంగా చూస్తారు. ఒక్కొక్కరకం పనిచేసేవారు ఒక్కొక్క రకం కులం అవుతారు. కులతత్వం మానవజాతిలోనే ఉంది కాబోలు.

ఎల్లమందకు తన గుడిసెలో నిదురపట్టదు. తనొక్కడూ పెద్ద ఉద్యోగానికి ప్రయత్నంచేసినంతమాత్రాన

ఈగూడెం అల్లాఉద్దీను మాయ సెమ్మా తిప్పితే మారినట్లు లండను పికాడెల్లీ సర్కసు అవుతుందా?

రాజమండ్రి హాస్టలు భోజనాలు తన ఇంటిదగ్గిరఏవి? ఆతడు రహస్యంగా కంటినీరు కుక్కుకున్నాడు.

తనకు నాల్గేళ్ళపాటైనా భోజనాలు దొరికాయి. తన వారికేవి? తన గూడెంవారికేవి ఆ భోజనాలు? తను హాస్టలులోఉన్నంతకాలం హరిజనసంఘంవారు తనకు కొని ఇచ్చిన కాంపుకాటుమీద పరుపుమీదా పండుకొనేవాడు. ఇంటిదగ్గిర తనవాళ్ళెవ్వరికీ లేని భోగాలు తన కెందుకు?

మహాత్మాగాంధీ తన జాతికోసం ఎన్నిసార్లు నిరశన వ్రతం చేసినారో! తక్కిన హిందువుల హృదయంలోంచి, వారి భావనలోంచి వీరు అంటరానివారు, చూడరానివారు అనే భావం తీసివేయగలరా?

తమకు దేవాలయప్రవేశం లేదు. దేవాలయంలోనే దేవుడుండి, ఇంకోచోట లేడనా? కావలసినవారికి భగవంతుడు ఎక్కడబడితే అక్కడే వున్నాడు. అసలు ఉన్నాడో లేడో? ఇంతకు నువ్వు దేవాలయంలోనికి రాకూడదు అని ఒక కులాన్ని కులాన్ని అరికట్టడంలోఉన్న అగౌరం అనంతం.

దేవాలయంఇవతల భగవంతుడు తమ్ము అంటుకుంటే మైలబడిపోతాడా! మంత్రాలు పాడునోళ్ళల్లోనే ఉంటాయా? మంత్రంకూడా భగవంతుని రూపంకదా అదీ సర్వత్ర నిండిఉండవలసిందికదా?

ఎవరు తనకు సలహాచెప్పేది? ఎవరు తనకు దారి

చూపేది. కాంగ్రెసువారి నడిగితే, దేశసేవ చేయమంటారు. ఇతరులను అడిగితే ప్రభుత్వోద్యోగం చేయమంటారు.

ఆతడు భీమవరంలో ఉన్న దేశనాయకుడయిన దండు నారాయణరాజుగారికడకు పోయాడు. నారాయణరాజు గారు ఆతనికి అనేకవిధాల సహాయంచేస్తూఉండేవారు.

నారా:- నువ్వు బి. ఏ. ప్యాసయినంతమాత్రాన ఊరుకొంటే లాభంలేదు ఎల్లమందా.

ఎల్ల:- పైచదువులు చదవడం ఏలాఅండి.

నారా:- నీజన్మలో నీకు మెట్లు ఉండాలి. మెట్లు ఉండడం మూడురకాలు. భగవంతుడే ఏర్పరచిన మెట్లు; ఇతర మనుష్యులు-చుట్టాలో, స్నేహితులో, దయగలవారో- ఏర్పరచిన మెట్లు, తనకు తానే ఏర్పరచుకొన్న మెట్లు. ఈ చివరరకం మెట్లే ఉత్తమమయినవి.

ఎల్లమంద:- అవునండి, ఏం ఏర్పరచుకోను, నేను నాకు నిర్మించుకొనే మెట్లూ రెండురకాలు ఉంటాయండి. నాకోసం మెట్లుకట్టుకొని నేను ఎక్కవచ్చును. నాజాతికోసం నాదేశంకోసం మెట్లుకట్టుకొని నేను ఎక్కుతూ నాతోపాటు ఇతరులనూ ఎక్కించవచ్చును.

నారా:- నీపాట ఎంతో సమంజసంగాఉంది. నీకొరకే నువ్వు మెట్లుకట్టుకుంటే, భారతీయ కేంద్రప్రభుత్వ సభ్యుడుగా కావచ్చును. నీ జాతిపేరును వాడుకుంటూ, నీజాతి వారినే నీకు మెట్లుచేసుకోవచ్చును. ఆలాంటి పెద్దలున్నారు. అనేకమయిన పార్టీలు అలాంటివి ఉన్నాయి.

ఎల్లమంద:- అవునండి, చివరకు జాతీయసంస్థ అయి, మహోత్తమమూ పవిత్రమూ అయిన కాంగ్రెసునే తమకు మెట్లుగా ఉపయోగించుకొనే పెద్దలున్నారు కాదాఅండి.

నారా:- బాగా అన్నావు ఎల్లమందా! కనక నువ్వు నీచస్థితిలో నీజాతిని పైకితీసుకువెళ్ళడమా, లేక నీకు నువ్వు బాగుపడడమా నువ్వే ఆలోచించుకోవాలి.

ఎల్లమంద ఇంటికి వెళ్ళినాడు. ఒక రాత్రల్లా నిద్ర లేదు. పక్కమీద దొర్లాడు. లేచి వీథిలోకి వచ్చాడు. కుక్కలు అరుస్తున్నాయి. చెడువాసన ప్రపంచమే నిండి వున్నట్లుగా అవుతున్నది.

ఇంట్లో తనవారి చెడువాసన, చెడుబట్టల వాసన, నీచ స్థితి వాసన.

ఆ దుర్గంధం ఏనాటికయినా తన జాతిని వదలదా? తనజాతి నిదురించే ఈ పల్లెపయిన ప్రసరించే చంద్రకిరణాలు సుగంధాల జల్లుతూ ప్రతిఫలించే దినాలు రానేరావా? ఈ దేశానికి సుగతి లేదా?

ద్వితీయ భాగం

వైద్య విద్యార్థిని

1

ఆ బాలిక వైద్యవిద్యార్థిని. మూడవ సంవత్సరం చదువుతోంది. అసలయిన యురేషియను జాతికి చెందిన ఉత్తమ వంశీకురాలు.

క్లైవు పరిపాలించిన రోజులలో ఇంగ్లండునుంచి దిగిన బ్రిటిషు యుద్ధభటులు కర్కోటకులు. వారి నాయకులు కొంచెం పెద్దకుటుంబాలవారైనా, ఇంగ్లండులో ఎందుకు పనికిరాక తమ కుటుంబాలకు వేరుపురుగులుగా పరిగణింప, చుట్టాల అభిమానం, వారి పలుకుబడులవల్ల హిందూదేశానికివెళ్ళే యుద్ధసైనికులకు నాయకులుగావచ్చిన పిట్టపిడుగులు.

ఆ పిట్టపిడుగులకు నాయకుడు క్లైవు. క్లైవుకు కుడిభుజం మేజరు రిచ్చర్డ్ కార్లీయిలు. మేజరు రిచ్చర్డ్ కార్లీయిలు ముష్టియుద్ధంలో అందెవేసిన చేయి. ఆనాటి ఇంగ్లండులో అయిదు కౌంటీలకు ఏకైక విజయంగా బహుమానాలు పొందినవాడు. ఆతని పేరు ఆతనితలిదండ్రులు, అన్నదమ్ములు, అక్కచెల్లెళ్ళు, దగ్గిరచుట్టాలు ఎవ్వరూ ఉచ్చరించేవారు కారు.

మేజరు రిచ్చార్డ్ మందతప్పిన గొర్రెకాడు. గొర్రె చీంబోతు. విజయ విలియంరాజుకాలంనుంచీ ఇంగ్లండులో ప్రసిద్ధికెక్కిన మధ్యకౌంటీల రైతుకామందుల కుటుంబాలకు

అపఖ్యాతి తెచ్చిన నల్లగొర్రె చీంబోతు, రైతుఖామందులు (ఇయోమెన్) ఇంగ్లీషుజాతికి వెన్నెముకలు. అలాంటి మేజరు రిచ్చార్డ్ కెప్తానుగా హిందూదేశానికి వచ్చాడు. ఆర్కాటు వగయిరా యుద్ధాల్లో నిరుపమానమైన విక్రమంచూపించాడు. ఒక ఉత్తమ ముస్లింరాజకుటుంబంలోని బాలికను పెండ్లాడి హిందూదేశంలోనే ఉండిపోయి ఆస్తిసంపాదించుకొని ఉండి పోయాడు.

ఆ వంశంవారు ఉత్తమ యూరేషియన్‌వారయ్యారు. ఈ వంశములోని బాలికలు కొందరు అసలు ఇంగ్లీషు భర్తలను చేసుకొని ఇంగ్లండుకూడా వెళ్ళారు. పురుషులు హిందువులలో క్రైస్తవమతం పుచ్చుకొన్న ఉత్తమ కుటుంబాలవారి బాలికలను చేసుకొంటూ వర్తకము, ప్రభుత్వోద్యోగాలు, రైల్వేఉద్యోగాలు చేస్తూ మంచి చదువులు చదువుకుంటూ పేరుపొందారు.

వారికి హిందువులకన్న, ముస్లింలకన్న, భారతీయ క్రైస్తవులకన్న భారతదేశం అంటే ఎక్కువ ప్రేమ. మదరాసులో వారికి పదిమేడ లున్నాయి. చాలాచోట్ల భూములు, తోటలూ ఉన్నాయి.

ఆ వంశములో రైల్వేఇంజనీయరు ఎడ్వర్డు కార్లైలు గారి కుమార్తె జెన్నిఫర్ కార్లైలు ఎంతో అందమయిన బాలిక. ఆంగ్లేయులకన్న స్వచ్ఛమైన తెలుపు కాకపోయినా జెన్నిఫర్ దేహచ్ఛాయ బంగారు సూర్యకిరణాలు హిమాలయ శృంగాలపైన ప్రసరించిన దివ్యక్షణంనాటి పరమ మధురవర్ణం! జెన్నిఫర్ తండ్రి ఎడ్వర్డు కార్లైలుగారు

బి. యి. పరీక్షలో మొదటితరగతిలో విజయమంది ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వేఇంజనీయరు అయి ఇప్పుడు చీఫ్ఇంజనీయరుగా వున్నారు.

జెర్నఫర్ ఎడ్వర్డు కార్ల్మెలుగారి ముగ్గురిబిడ్డలలో కడసారిది. మొదటిఇద్దరూ మొగవారు. పెద్దకొడుకు రిచ్చార్డ్ కార్ల్మెలు బి. యే. కాగానే భారతీయ సైనికదళనాయకుడు కావడానికి నిశ్చయించుకొన్నాడు. అందుకై డెహరాడూన్ సైనికకళాశాలలో చేరి విజయమంది ఇప్పుడు మేజరై పెషావరు శిబిరంలో ఉన్నాడు. ఆతడు ఉత్తరాది యూరేషియన్ బాలికతో వివాహమై ఇద్దరుబిడ్డల తండ్రి అయినాడు.

రెండవకొమరుడు ఇరవైయొక్క సంవత్సరాల ఈడున్న రోజులలో మదరాసు లయోలాకాలేజీలో బి. ఏ. లో కృతార్థుడై ఇంగ్లండులో విద్యుత్ ఇంజనీయరువిద్య నేర్చుకోడానికి సంకల్పించాడు. ఆతనిపేరు లయొనెలు.

ఆతడు 1933 వ సంవత్సరం మే నెలలో ఇంగ్లండు వెళ్ళే పి. అండ్ కో., ఓడ రావల్పిండిలో రెండవతరగతిలో ప్రయాణంచేసే ఎల్లమందమూర్తిని కలుసుకొన్నాడు. లయొనల్కు ఎల్లమందకు ఒకరు రాజమహేంద్రవరంలో ఒకరు మద్రాసులోఉన్నా మొదటినుంచీ ఎందుకో విద్యుత్శక్తి అంటే అభిమానంపుట్టి ఇంగ్లండువెళ్ళి ఇంజనీర్లుఅవుదామని వారికి గాఢవాంఛలు గలిగినాయి. వారిద్దరూ కలిసే ఇంగ్లండు చేరినారు. లండనులోనూ ఇద్దరూ కలిసి ఒకే బస కుదుర్చుకున్నారు.

నారాయణరాజుగారి సహాయంవల్ల హారిజననిధి

నుండి మొట్టమొదట వేయి; తర్వాత నెలకు ఏభైరూపా యలవేతనం మూర్తికి వాగ్దానంఅయింది. ఆంధ్ర జమీం దారులలో ఉత్తములు శ్రీపురం జమీందారులు నెలకు ఏభై చొప్పున ఇచ్చుటకు మూడుఏండ్లకు అయ్యే పద్దెనిమిదివందల రూపాయలు మూర్తికి యీయ వాగ్దానంచేశారు.

నారాయణరాజుగారి సహాయంవల్ల భీమవరం తాలూకాలోని ధనవంతులయిన క్షత్రియులు, తటవర్తివారు, కోరుకొల్లు కరణంగారు రెండువేల రూపాయలు వసూలు చేసి ఇచ్చినారు. ఈ మూడేళ్ళలో ఇంకొక వేయి రూపా యలు వసూలుచేసి పంపుతామని మాట యిచ్చారు.

అలా చిన్నన్నగారు ఇంగ్లండులో చదివేరోజులలో పద్దెనిమిదేళ్ళఈడుబాలిక జెన్నిఫర్ మదరాసు వైద్యకళా శాలలో చేరింది. కార్లొమెలువంశంలో వైద్యవిశారదలైన స్త్రీలు ఎంతమందో తరతరాలనుంచి ప్రసిద్ధిపొందారు. వారు నర్సుపని నేర్చుకొని రెడ్‌క్రాసులో పనిచేస్తూఉండేవారు.

ఈనాడు ప్రసిద్ధవైద్యురాలయి మదరాసు ఘోషా ఆస్పత్రికి ముఖ్యవైద్యురాలయిన మేనత్త డాక్టరు గ్రేస్ టెంపిల్టనులా ఆమెకూడా వైద్యురాలు కా సంకల్పించి జెన్ని ఫర్ వైద్యకళాశాలలో చేరింది. డాక్టరు గ్రేస్‌గారి భర్త డాక్టరు టెంపిల్టను కలకత్తా యూరోపియనులలో ఉత్తమ కుటుంబీకుడు.

జెన్నిఫర్ వైద్యకళాశాలలో మూడవతరగతి చదు వుతూ అందరి బాలికలతో ఆనందంగా మెలుగుతూ, టెన్నిస్ ఆడుతూ, భారతీయ రాజకీయాలనుగూర్చి, తనజాతి భవి

వృత్తునుగూర్చి, ప్రపంచ రాజకీయాలుగూర్చి, వైద్యవిద్య సహాయము మానవుడు అనే అఖండవిషయాన్నిగూర్చి తనవారితో, తోటి బాలురతోనూ చర్చిస్తూఉండేది.

జెన్నీ:- యురేషియనుజాతి చివరకు గబ్బిలంలా తేలింది. భారతీయులకు ఆ జాతిఅంటే గౌరవంలేదు. తమ తక్కువకులంకన్న అధ్వాన్నంగా చూస్తారు.

మార్థా:- (దూరపుచుట్టం) అవును జెన్నీ! ఇంగ్లీషు వారు మనకీ వారికీ సంబంధమున్నట్టే ఆలోచించరు.

హెన్రీ:- (మార్థాభర్త) అవును మార్థీ! వాళ్ళ దృష్టిలో మన ఆడవాళ్ళు, వాళ్ళ సైనికులు భరతదేశంలో ఉన్నప్పుడు వాళ్ళ గాఢపురుషత్వ రాక్షసి కామం తీర్చడానికి ఏర్పాటయిన, ఒక నీలయిన, ఫరవాలేని, చక్కని సేఫ్టివాల్వలని!!

జెన్నీ:- అందుకు ముందర తయారు మన యురేషియనుజాతి ఆడముండలేగా! భరతదేశంలో, బర్మాలో, జావాలో, మలయాలో, ఇండోచైనాలో, చైనాలో, అమెరికాలో, ఆఫ్రికాలో మనజాతి ఉద్భవించి ఎక్కడా ఉత్తమ స్థితి సంపాదించుకోలేక ఎన్ని నీచత్వాలు అనుభవిస్తోందో!

హెన్రీ:- రెండుజాతులు కలుస్తాయి. ఈ జాతి పురుషులు ఆ జాతి స్త్రీలను వాంఛిస్తారు. ప్రేమిస్తారు. కాని నల్లజాతివాళ్ళలో, రంగుల జాతివాళ్ళలో పురుషులు తెల్లజాతి పురుషుల్ని ప్రేమించకూడదు. కలియకూడదు.

మార్థా:- వాళ్ళ పురుషులు తమ కక్కుర్తులు రంగుల జాతి స్త్రీలతో తీర్చుకొనవచ్చును.

జెన్నీ:- అవును మార్థీ! నాకు బాధవచ్చేది ఎక్కడంటే, తమ పురుషుల పశుత్వంవల్ల దేశదేశాలల్లోనూ ఎవరికీ అక్కరలేని ఒక సంకరజాతి ఉద్భవిస్తే వారినిగురించి ఆ తెల్లజాతివాళ్ళు ఒక్కపిసరు ఆలోచించి వారికి తగిన మార్గం చూపిస్తేనా?

హెన్రీ:- యిందులో నాకు నచ్చింది ఒక్క ముస్లిం సంఘంవారు. ఏ జాతినయినా తమలో కలుపుకుంటారు. ఏ యింటిమిశ్రమాలయినా ఆ మహాసంఘంలో కలిసిపోతుంది. తెల్లముస్లింలున్నారు, బంగారుముస్లిం లున్నారు, నల్ల ముస్లింలున్నారు. చీనా ముస్లింలు, జాలా ముస్లింలు, నీగ్రో ముస్లింలు, భారతీయులు, ఆర్మీనియనులు వగైరా వగైరా అందరూ ఒక బ్రహ్మాండమైన సంఘం.

మార్థా:- అవును హెన్రీప్రియా! కాని మన క్రైస్తవ మహాసంఘంలో హిందువులలోఉన్నట్లు కులాలు కులాలు!!

ఈలాంటి సంభాషణలు ఆ జాతిలో కాస్త చదువు కున్నవారు ఎప్పుడూ చేసుకుంటూ వుంటారు.

వైద్యకళాశాలకు పెందలకడనే వెళ్ళవలసివున్నది. కాబట్టి జెన్నిఫరు తెల్లవారగట్లనేలేచి, కొంచెంసేపు ఏవో ఆలోచనలతో పక్కలో దొర్లుతుంటుంది. ఆ సమయంలోనే యేవనస్నాతయై, అప్పుడే వికసించు గులాబిపూవై, ఉదయించు ఉషాబాలయైన జెన్నిఫరుకు యౌవనపు గుబాళింపు కాంతులు ఉద్భవిస్తాయి. ఒళ్ళు జల్లుమంటుంది.

ఉప్పొంగే వక్షోలను అదుముకొని సంబాళించుకుంటుంది. ఆమె వివశఅవుతుంది. ఎవరెవరో తన్నెరిగి తనతో

చనువుగా మెలిగే యువకులను తలపోసుకుంటుంది. వారితో సంపర్కము ఊహించుకుంటుంది. ఆభావము ఆమెకు తృప్తి ఇవ్వదు. తన్నుగూర్చి విరాళిపొందే కోడెగాళ్లు జ్ఞప్తికి వస్తారు. తన యూరేషియను జాతివాళ్లు, తన తరగతి బాలురు తనతో నాట్యంచేసిన తన దూరపు దగ్గిర చుట్టాల బాలురు, తన్ను దగ్గిరగా తీసుకొనేవాళ్ళు, కాంతితో గొంతుకు బిగుసుకుపోగా అస్పష్టస్వరంతో మాటలాడేవారు అందరూ జ్ఞాపకంవస్తారు. ఒళ్ళు వేడెక్కుతుంది. కాని ఏదో ఒక అతిదూరపు అతిదగ్గిర కోర్కె, అతి స్వచ్ఛమైనవాంఛ, అవ్యక్తమయిన ఆశ తన్ను ఆపుచేస్తుంది.

ఒకసారి, గాఢ బాలికావాంఛ తీర్చుకున్నమాత్రాన ఆమె ఏదో యమలోకంలో పడిపోతుందని జెన్నిఫర్ నమ్మదు. కాని, ఒక స్వచ్ఛమైన జీవితం తన అనుభవానికి అనాఘ్రాతమైరావాలి. తా నా జీవితాన్ని పొదివికొనడానికి అనాఘ్రాతమై ఉండాలి. ఈ అతి ఎత్తైన కాంతిను అనుభవించడానికి ఆమె ఎదురుచూస్తోంది.

ఆ కాంతిపొదినాల్లో, అతిచదువుదినాల్లో రోగాలను గూర్చి తెలుసుకొనేదినాల్లో మనస్తత్వాన్నిగూర్చి విచారణ చేసేదినాల్లో ఇంగ్లండులో లండనుమహానగరంలో నివసించే లయనల్‌దగ్గిరనుండి చెల్లెలు జెన్నిఫర్‌కు ఉత్తరంవచ్చింది.

ఇదివరకే అనేకఉత్తరాలు వచ్చినాయి. కాని ఈ ఉత్తరంలో ఒక ముఖ్యవిషయం వ్రాశాడు.

భారతీయ అసోసియేట్ ఛాంబర్సు,
3 వ అంతస్తు, 75 వ వార్డు స్ట్రీటు
సోహో
6 అక్టోబరు 1934.

ప్రియతమమైన జెన్నీ!

నా కీ ఉదయం ఒక మహత్తరమైన సన్నివేశం జరిగింది. నాజీవితంలో అది ఎంతో మహత్తరమైన మార్పు తీసుకొనివచ్చేది.

మనఇంటిపేరున్న ఒక చితికిపోయిన పెద్దకుటుంబపు అమ్మాయి ఇక్కడ ఒక కంపెనీలో మేనేజింగ్ డైరెక్టరుకు అంతరంగిక కార్యదర్శిగాఉంది. ఆ అమ్మాయికి నాకు ప్రథమ పరిచయం మేము కాపురమున్న మేడలోనే జరిగింది.

ఈ మేడలో రెండవఅంతస్తులో ఆమెచుట్టాలు ఉన్నారు. ఆమె తరచుగా ఇక్కడకు వస్తూవుంటుంది. ఇప్పటికి మూడునెలలక్రితం ఆమెనేను తారసిల్లడం విచిత్రంగానే! ఆమెను నేను ఓ మోటారుబారినుండి రక్షించాను. అక్కడనుంచి మా స్నేహం వృద్ధిపొందింది. మా స్నేహం గాఢమై ప్రేమపరిణామంపొందింది.

మా మా కుటుంబాలసంగతులు తెలుసుకోడంలో మన పూర్వీకుడయిన మేజరు అన్నగారే ఈ కుటుంబానికి పూర్వీకుడు.

అతిసంతోషంతో ఆ పూర్వపుచుట్టరికం తలుచుకుంటూ ఎలాగో కాలక్షేపంచేస్తూ గౌరవంగా బ్రతుకు

తున్న నా ప్రాణప్రియ ఎలిజబెత్ తల్లితండ్రులకడకు నేము ఇద్దరం వెళ్ళాం.

వాళ్ళు నన్నెంతో గౌరవంచేశారు. కాని నా, ఎలిజబెత్తుల వివాహానికి ఒప్పుకోలేదు. ఎలిజబెత్తు అన్నగారు బాగా విముఖుడయ్యాడు. సంపూర్ణ భారతీయుణ్ణి తన చెల్లెలు చేసుకోడానికి ఒప్పుకుంటాడటగాని, యూరేషియనును చేసుకోడానికి ఒప్పుకోడట.

అక్కడనుంచి విజ్జీకి, ఆమెకుటుంబానికీ విడాకులు సంభవించినంతయింది. చివరకు పార్సెన్ (ఒక మతోద్యోగి) అయిన ఆ బాలిక తండ్రే మా వివాహానికి ఒప్పుకున్నాడు.

చెల్లీ! నే నిప్పుడు ఏడవ ఆనందస్వర్గంలో ఉన్నాను. తండ్రిగారికి, అమ్మగారికికూడా ఉత్తరాలు రాశాను.

కాబోయే నా మామగారిని ఒప్పించింది మూర్తి! మూర్తి అంటే ఎవరనుకున్నావు? అంత తక్కువజాతి హిందువుడైనా, అంత పెద్దజాతి యువకుడు ఇంకోడు లేడు. ఆతడు అమృతం. ఆతడు పనిలో ఒక పెద్దడైనమో! ఎప్పుడూ ఆలోచనే! ప్రతి విషయాన్నిగురించీ తర్కించుకుంటాడు, ఆలోచిస్తాడు. అర్థమై, అవగాహనమై పూర్తిగా ఆతనిమెదడు సొత్తుఅయినవరకూ ఆ విషయాన్నిగురించి తెలుసుకోవడం మానడు. ప్రతిజ్ఞచేత ప్రతిభ సంపాదించుకునే మహాతపస్వి. ఈ దేశంలోఉన్న విద్యుచ్ఛక్తి కర్మాగారాలకు వెడ్తాడు. నన్ను తనతో లాక్కుపోతాడు. అతడు చదువుతూ నాకు వినిపిస్తాడు, నన్ను చదివిస్తాడు. నాచేత తనతోపాటు లెక్కలన్నీ చేయిస్తాడు.

ఇంక మూర్తి గుణగణాల్ని గురించి నేను వర్ణించలేను. ఎవరో షేక్సుపియరో బెర్నార్డుషా ఓ రావాలి! అంత నీచ స్థితిలో ఉన్న సంఘంలోనుంచి అలాంటి మహోత్తముడు ఎలా వచ్చాడు!

నీకీ తపస్సుకు కారణం ఏమిటంటే "మహాత్మాగాంధీ ముఖ్యంగా!" అంటాడు. "ఈనాటికాలం రెండు" అంటాడు.

మూర్తి మా కాబోయే మామగారితో మహాత్ముని లా మాట్లాడాడు. ఆతని మనస్సు తిప్పినాడు. మూర్తి వేదాంతమే వేరు; గాంధీని గురించి మా యిద్దరకూ కొన్ని నెలలు వాదనలు జరిగాయి.

చేతిపరిశ్రమలు మానవకృషి అట! అవి దివ్యోన్ముఖాలట! యంత్రపరిశ్రమ రాక్షసమట! (సాటానెసు్క్యూ) సైతానును మనం లోబరచుకుంటే రాక్షసత్వాన్ని బానిసగా చేసుకున్నట్లు మాత్రమట! సైతానును భగవతోన్ముఖం చేస్తే, సైతాను అప్పుడు తనలోని దేవత్వం తిరిగి పొంది మనలనుకూడా దేవతా మానవులుగా మారుస్తాడట!

రష్యా బోల్షివిజము రాక్షసత్వాన్ని బానిసగా చేసుకున్నదట. ఇంగ్లండు అమెరికాలు రాక్షసత్వానికే బానిసలట. రష్యా బోల్షివిజంలో గాంధీతత్వం రంగరిస్తే ప్రపంచ సమస్యలు సిమెంటుదారులు కావుగదా, వజ్రాలదారులవుతాయట.

హిందూసంఘంలో తామెంత నీచస్థితిలో ఉన్నారో, మనమూ తెల్లజాతిలో అంతకన్న నీచస్థితిలో ఉన్నామట. ఆ స్థితిని తీసివేసుకునే శక్తి మనలోనే ఉందంటాడు. దానికి

ముఖ్యమార్గం మనం సంపూర్ణంగా భారతీయుల మనుకోవాలట. భారతీయులు తమ అభ్యుదయంకోసం, తమ స్వాతంత్ర్యంకోసం ఏ ఏ మహాసంస్థలు ఉద్భవింపచేసికొని మహాపోరాటం సాగిస్తున్నారో, ఆయాసంస్థలలో మనంకూడా చేరాలట. ఇంతవరకు మనం ఆలా చేయటంలేదట! చెల్లీ నువ్వీ స్నేహితునితో కలుసుకు మాట్లాడితీరాలి.

ప్రేమతో

లయనెల్.

ఈఉత్తరం చదువుకుంది. తన చిన్నన్న ప్రతిఉత్తరంలోనూ ఆ బాలకుణ్ణిగురించి వ్రాస్తున్నాడు. ఏమిరకం యువకుడో అతను ? అనిమాత్రం ప్రశ్నించుకుంటూ ఉంటుంది జెన్నిఫర్.

2

1934 నుంచి 1937 డిశంబరు వరకు అన్నగారు లయనెల్ ఇంగ్లండునుంచి ఉత్తరాలు రాస్తూనే ఉన్నాడు. తనకూ తన ప్రియమూర్తి ఎలిజబెత్ కు అంతకన్న, అంతకన్న ఎంత పరమాద్భుతమయిన ప్రేమో వృద్ధిఅయిందట. తన చదువు వొకమోస్తరట. తన ప్రాణస్నేహితుడు మూర్తి చదువు అఖండదీప్తితో ప్రజ్వలిస్తోందట!

పరీక్షలుకాగానే అన్నగారురాసిన ఉత్తరంలో మూర్తి ఆఏడు జయమందినవారందరిలో మొట్టమొదటివాడుగావచ్చాడనీ తాను ఒక్క మొదటితరగతిలోమాత్రం

రాగలిగినానని, తనకు మూర్తికీ తాతావారు తమ నగర్ కర్మాగారానికి రమ్మన్నారని, అందుకు మూర్తి ఒప్పుకో లేదనీ, తాను ఒప్పుకున్నాననీ ఉత్తరం రాశాడు.

ఆ ఉత్తరంలో మూర్తి అమెరికా వెడుతున్నాడనీ అక్కడ టెన్నెసీనది ఆనకట్టలు, అందువల్ల విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవించేవిషయాలనుగూర్చి నేర్చుకోడానికి వెడుతున్నాడనీ వ్రాశాడు. తాను ఇంగ్లండూ, జర్మనీ, రష్యాలలో విద్యుచ్ఛక్తివిధానాలన్నీ పరీక్షించి నేర్చుకువస్తాడట. ముఖ్యంగా రష్యాలో "నీరునది" ఆనకట్ట, దానివల్ల విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవించే విధానమూ ఒక సంవత్సరంపాటు నేర్చుకువస్తాడట. అందుకయ్యే ఖర్చు అంతా "తాతా" కంపెనీవారే ఇస్తున్నారు అనీ రాశాడు.

తాను ఎలిజబెత్‌ను వివాహమై, ఆమెతోకూడా రష్యా మొదలయిన దేశాలన్నీ చూస్తాడట.

అన్నగారురాసిన ఉత్తరాలలో వర్ణింపబడిన ఆ "మూర్తి" ఎవరు చెప్మా అన్న ప్రశ్న జెన్నిఫర్ హృదయంలో ఉద్భవించింది. తన తల్లితో మూర్తినిగూర్చి చర్చించేది. తనకు అన్నగారు రెండు డజన్లు ఫోటోలు పంపించాడు. అందులో మూడు మూర్తీ తానూ తీయించుకున్నవి; నాలుగు తన్ను ఒక్కణ్ణే మూర్తి వివిధ స్థలాలలో తీసినవి. రెండు అన్నగారు ప్రత్యేకంగా ఒక మంచి కంపెనీలో తీయించుకున్నవి. రెండు మూర్తి ఫోటోలు తాను తీసినవి. తానూ తన కాలేజీ విద్యార్థులూ ఆచార్యులూ అందరూ కలిసి తీయించుకున్నవి రెండు. అన్నగారు అతని ప్రియు

రాలు కలసి వేయించుకొన్నవి మూడు. అతని ప్రియురాలు ఒకటి, ఆమె కుటుంబము బొమ్మ ఒకటి. తక్కినవి ఇతరాలు.

మూర్తి ఫొటోమాత్రం జెన్నిఫర్‌ను కొంచెం ఆకర్షించింది. ఆ అబ్బాయి చరిత్ర విచిత్రమయినదన్న ఆశ్చర్యము, ఈతని సంఘం అంత దుర్భరమయిన స్థితిలో ఉన్నదన్న కరుణ, అంత అధోగతి స్థితిలోనుండి పట్టుదలతో, అద్భుతమయిన శక్తితో యిలా పైకివస్తున్నాడన్న గౌరవమూ ఆమెకు కలిగాయి.

ఆ ఫొటోలన్నిటిబట్టీ యీ అబ్బాయి ఎలాఉంటాడు అని ఊహించుకునేది. కారునలుపు కాకపోయినా, నలుపే! ముఖంమాత్రం విశాలఫాలంతో, గుండ్రనితనంలోకి వచ్చే కోలతనంతో, చదరపుగడ్డంతో, స్పష్టమయిన రేఖలతో, శక్తిని సూచించే వంపులతో వీరునిముఖాన్ని ప్రత్యక్షం చేస్తున్నది.

వైద్యవిద్యార్థులకు స్త్రీ పురుష సంబంధాలవిషయంలో లేనిపోని పిచ్చిపిచ్చి భావాలు లేవు. రతి అనేది భౌతికమయిన అనుభవం. అందులో ముఖ్యంగా నరముల స్పందనం ఎక్కువఉంటుంది. ఆ నరములద్వారా మెదడుకు ఆనందం కలుగుతుంది. భౌతికమయిన వాంఛలకు నరాల స్పందనంవల్ల ఆనందం అనుభవం మెదడుకు కలుగుతుంది.

కోపంకలుగడానికి ఇంకొక మనుష్యుడు ఎదురు ఉండాలి. అలాగే స్త్రీ పురుష సంబంధమయిన వాంఛకు స్త్రీ పురుషు లొకరికొకరు తారసిల్లాలి.

జెన్నిఫర్ కొంచెం పొట్టి. నాలుగడుగుల పది అంగుళాలుంటుంది. ఐన పొంకంకలిగిన అవయవాలతో బంగారు తీగలా వుంటుంది.

ఆ అమ్మాయి సముద్రస్నానాసికి వెళ్ళినప్పుడు చూడాలి ఆమె దేహసౌందర్యం. ఆమె అంగాల పొంకం తీగెలుసాగిన పచ్చసంపెంగ నికుంజము. పిడికిటకు దొరికే ఆమె నడుము. కటిరేఖలలో నాతిగా విస్తరించి స్నిగ్ధమై, స్విన్నమై దంతంచెక్కిన జఘనవక్రతలలో పొంగి నదిలా పాదాలకు ప్రవహించినది. ఆమె వక్షోజద్వయకలశాలు స్వచ్ఛరజిత స్వప్నాలు. ఆమె మోము కొద్దిగా కోలనై పైకి వట్రువతిరిగిన తిలపుష్పనాసికతో, చిరుగులాబీ మొగ్గజంట వదనంతో మాలతీ పూలగుత్తి చిబుకంతో, చిరునవ్వుతో పాల్కడలిపొంగులై సుడులుపడి, ఉషారుణ వర్ణచ్ఛవుల ప్రసరించే గండఫలకాలతో శిల్పుల కాశయప్రత్యక్షమే ఆబాలిక.

ఇసుకలో నడుస్తూ సముద్రవీచికలలోకి చొచ్చుకు వెళ్ళుతూన్న జెన్నిఫర్ కలశాంబోధీతరంగోద్భవ ఘృతాచీ బాల! ఆమెనడక అరభీరాకల్పన. ఆమె ఒయ్యారము శృంగారరసావిర్భావము. ఆమెమూర్తి ధ్వన్యాలంకార యుక్త పరమసౌందర్యకావ్యము.

ఆ బాలికను ఆశించని యువకుడు వైద్యకళాశాలలో మదరాసునగర్ పథాలలో ఎవ్వరూలేరు. తేనె, ద్రాక్షసారాయీ వకుళమరీమళమూ రంగరించినసౌందర్యం ఆమె కంఠస్వరం. భారతీయ స్త్రీకంఠంలోని కాకలీతనమూ, ఆంగ్ల

స్త్రీకంఠంలోని గంభీరతా రెండూ యమునా గంగా సంగమ మయ్యాయి.

ఆ జవ్వని అజంతాగుహలలో తథాగతునిఎదుట లాస్యమాడు మారదేవతనయ! ఆయోష. ఎల్లోరా గుహలలో ఇంద్రసభాయుక్త శచీదేవి!

3

జెన్నిఫర్‌కు తన అన్నకు అంత సన్నిహితుడైన మూర్తిని చూడాలన్నవాంఛ కలిగింది. అన్న ఒక ఉత్తరంలో మూర్తికి జెన్నిఫర్ ఛాయాచిత్రం ఒకటి తనకుటుంబం అంతా తీయించుకున్న ఛాయాచిత్రం ఒకటీ ఇచ్చానని వ్రాసినాడు. జెన్నిఫర్ తన అన్న పిచ్చివాడనుకొంది.

"జెన్నీ! మూర్తి నీ ఛాయాచిత్రం చూస్తూ నేను పక్కన ఉన్నానన్న విషయం మరిచిపోయాడు, 'ఏమిరా మా చెల్లిబొమ్మలో ఏమి విచిత్రత ఉంది?' అని ప్రశ్నించాను. మూర్తి తెల్లబోయి చిరునవ్వునవ్వి,"

'మీ చెల్లి వైద్యకళాశాలలో చదువుతోంది కాదూ లయొనెల్?' అన్నాడు.

'అవును నాయనా! అందంలో మా చెల్లి ఎదుట నిలవగల బాలిక ఈ ప్రపంచంలో లేదు. ప్రపంచమందు పందెంవస్తే మా జెన్నీ మిస్ ప్రపంచం అయితీరుతుంది.'

'నువ్వన్న మాటల్లో అసత్యం ఏమీలేదు. ఛాయా చిత్రమే ఈలా ఉంటే, అసలు ఆ బాలిక-'

"నీమతి మాయమంత్రం చేస్తుంది."

"మీ చెల్లెలు"

"చెప్పూ-"

"మీ చెల్లెల్ని మనం ఇండియాకు వెళ్ళగానే దర్శనం చేసుకోవాలి!"

"ఈలా మా సంభాషణ జరిగింది జెన్నీ!"— ఈ ఉత్తరం పదిసారులు చదువుకుంది. తర్వాత చదువులో నిమగ్నురాలయింది.

ఆ రాత్రి ఆ బాలిక కాలేజీనుంచి వచ్చి పుస్తకాలబల్ల ముందర కూర్చుంది. మనస్సు పాఠాలమీదకు పోదు. ఏదో ఆవేదన! తనకు ఇరవై రెండేళ్ళు జరిగి ఇరవై మూడవ సంవత్సరం వచ్చింది. తాను అందంగా ఉన్నానని ప్రతి మగవాడూ భట్రాజులా పొగడుతాడు. ఈ అందం శరీరశాస్త్రపరంగా చూస్తే ఏముంది? వృక్షశాస్త్రపరంగా మనం తినే కాయగూరలు ఏమున్నాయి? అయినా అవి సేవిస్తూంటే భోజనం ఎంత ఆనందంగా అనుభవించడంలేదు. జీవితం నిండి, జీవితాన్ని అధిగమించిన ఏదో ఒక అనుభూతి మనుష్యులను కదిలించి వేస్తూఉంటుంది.

తన జాతిస్థితి ఏమిటి? బ్రిటిషుప్రభుత్వం ఎంత కాలం ఈ దేశం పరిపాలిస్తూఉంటుందో, అంతకాలం పశుశరీరసౌందర్యంకల తనబోటియువతులకు, తెల్లసైనిక మిండగాళ్ళకు కొదువలేదు. ఆ మగపశువులను ఆకర్షించే ఆడపశువులుగా తనజాతిస్త్రీలు తయారై తనజాతిని ఎంత నీచగతిలోకి తీసుకువచ్చారు.

అటు ఎల్లమందమూర్తికులం ఆడవాళ్ళు తనజాతికి

తల్లులైతే, ఇంగ్లండునుండివచ్చిన తెల్లపశువులు తనజాతికి తండ్రులయ్యారు. ఇదేస్థితి బర్మాలో, మలయాలో, జావాలో ఇండోచీనాలో, ఆఫ్రికాలో, సర్వదేశాల్లోను, అటు యూరపుకూ చెందక, ఇటు ఆసియాకుచెందని అతి నీచజాతి ఓటి ఈ ప్రపంచంలో ఉద్భవించడానికి కారణం తనబోటి నీచ స్త్రీలు. ఆమె కంటివెంట అశ్రుబిందువులు జలజలా ప్రవహించినాయి.

ఈ నిర్వేదానికికారణం అన్నగారువ్రాసిన ఉత్తరం! ఎల్లమందమూర్తి భారతీయహిందువులలో అతి నీచస్థితిలో ఉన్న ఒక కులానికిచెందిన బాలకుడు. అతడు చదవడానికి ఏలా ఏర్పాటయింది. అతడే చదువుతున్నాడా? ఆతని ఊరేది? జిల్లాఏది? ఆతనిచదువు ఆతన్ని ఇంగ్లండుకు ఏలా తీసుకువెళ్ళింది. ఆతనికి ధనం ఎవరిస్తున్నారు?

ఈలాంటి సంగతులు తనజాతివారు ఎవ్వరూ ఆలోచించరు, తాము భారతీయులము కామనుకొంటారు. ఆంగ్లేయులు కాలేరని తమవారికే తెలుసును. తాము బానిసలము, అధోగతిలో ఉండవలసినవారము, అసభ్యమైన మాట లేకుండా మాటలాడలేనివారం, చదువులేనివారం, రైల్వే ఉద్యోగాలూ, మదరాసుపోలీసు సార్జంటు ఉద్యోగాలు ఇలాంటివి తప్ప తమకు ఇంకోరాజకీయాలులేవు. ఈ హిందూ దేశంలో ఎన్నిరాష్ట్రాలున్నాయి, ఎన్నిమతాలున్నాయి. ఆ మతాలేమిటి, భరతదేశపు ఆర్థికస్థితి ఏమిటి? సాంఘిక వ్యవస్థ ఏమిటి? తమవారికి ఎప్పుడన్నా పట్టిందా?

ఈ 1934 నవంబరు మహాత్మాగాంధి చేసే మహో

తత్కృష్ట కార్యక్రమంఏమన్నా తనకుగాని, తనవాళ్ళకుగాని, తనబోటి తమజాతివారికిగాని తెలుసునా ? తా మంతా తెలుసుకుందామని ప్రయత్నంచేశారా ?

యూరేషియన్‌జాతట ? ఏషియో యూరపియనులు అన్న పేరుపెట్టుకోలేదట? అది సిగ్గు, అవమానకరం ! తాము వేసుకునే దుస్తులు పాశ్చాత్యదేశాలల్లో పాకీవాళ్లుఊడ్చే కూలీలన్నా వేసుకోరే! అయినా ఆ దుస్తులు వేసుకొని ఇంగ్లండునుండి పి. అండ్ కో., నౌకమీద అప్పుడే దిగి వచ్చిన ఆంగ్లేయులులా తలఎత్తితిరగడం, తలంతా బొప్పెలు కట్టడం !

దేహం యూరోపియనులుకున్న నిర్మలతా, స్వచ్ఛతా లేకుండా, తెల్లదంతం రంగుకడ ప్రారంభించి, నల్లటికారు రంగువరకూ ఉన్నది.

జెన్నిఫర్ తల హృదయంపైన వాలిపోయింది. వక్షోజాలు నిట్టూర్పుతో ఊపిరిపీల్చినప్పుడల్లా పైకిఉబుకు తున్నాయి, దిగిపోతున్నాయి.

తమలో నాయకులులేరు, తమకు సలహాచెప్పేవారు లేరు ? ఎవరు తమతో మానసికపథాలదూరాలకు పోగల వారు ? తమలో డబ్బున్న ఆ స్త్రీలు ఏదోకొంచెం మర్యాదగా బ్రతుకుతారు. కాని వారు కొంచెం చదువు చదువుకొని నర్సులుగా, టైపిస్టులుగా ఇంగ్లీషుషాపులలో అమ్మకపు స్త్రీలుగా చేరుతారు.

ఆమె ఆలోచనలే ఆమెకు భయంకలిగించాయి. ఆమె హృదయంలో భరింపరానిబరువులు చేరాయి.

ఇంగ్లీషులో నెమ్మదిగా తన పియానోమీద ఏదైనా ఓపాట వాయించుకుంటే, ఆవేదన అణిగిపోవచ్చునను కొంది. పియానోకడకు వెళ్ళి మీటలు నొక్కింది.

"మనుజుని తలపుల కవధే లేదా?
మనసుకు బానిసహృదయమె కాదా?
ఎవరికివారే ఎరుగనిపథముల
దారి వెదుకుతూ దారినిసాగుతు
ముందుకుపోవలె ముండ్లపొదలలో
గండశిలలలో కరకశభూమిలో!
మనుజుని."

4

"జెన్నిఫర్‌లో ఏదో మార్పువచ్చింది"అని యూరేషియన్‌సంఘంలో యువకులు అనేకులు అనుకొనడం ప్రారంభించారు. ఎవరితోనైనా అవసరమైనప్పుడుతప్ప మాట్లాడడం మానివేసింది. ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచన. తన సంఘం విషయం ఏమిచేయదలచుకొన్నారని సంఘనాయకులైన 'కాల్నెల్‌గిడ్నీ' 'హానరబెల్‌పెరైరా' 'సర్‌ఫెర్నాండెజ్' మొదలయినవారికి ఉత్తరాలువ్రాసింది. తన సంఘము హరిజనసంఘంకన్న ఎక్కువ అధోగతిలోఉందనీ హరిజనసమస్యతో యూరేషియన్‌సమస్యకూడా తీసుకుని యూరేషియన్ల స్థితి ఉత్తమమయ్యే మార్గాలు ఉపదేశించి, కాంగ్రెసువారి నిర్మాణకార్యక్రమంలో భాగంచేయించాలనిన్నీ కోరుతూ జెయిలునుండి విడుదలైన మహాత్మునికి పెద్దలేఖ పంపించింది.

మహాత్ముడు అప్పుడే హరిజనసమస్యవిషయంలో దేశ పర్యటన ప్రారంభించాడు.

"అమ్మాయీ! నీ ఆవేదన నాకు అర్థమయింది. నీ నీయూరేషియన్‌సంఘము అతినీచస్థితిలోనేఉంది. కాని హరిజనసమస్య వేరు. మీసమస్య వేరు. మీసంఘం కావాలని అతినీచస్థితిలోనికి ఉరికింది. మీ నీచస్థితికి మీరే కారకులు. భారతీయక్రైస్తవులు తమ స్థితిని తామే బాగుచేసుకుంటు న్నారు. అలాగే యూరేషియను సంఘమూ తనస్థితిని తానే బాగుచేసుకోవాలి! పార్శీసంఘమూ చిన్నదే! ఆ సంఘము ఈనాడూ, వెనకా ఎప్పుడూ ఉత్తమస్థితే ఆక్రమించు కొంటున్నది. హరిజనసంఘం ఆలాంటిది కాదు, ఆ సంఘం ఈనాడు అనుభవించే కడగండ్లు, ఆవేదనలు అవ మానాలు మొదలయిన వానికన్నింటికీ హిందూసంఘంలోని ఉత్తమకులాలవారు బాధ్యులు. అందుకని ఆ సమస్యా పరి ష్కారం నా అహింసావ్రతంలో భాగమయింది. నేనూ ఆ ఉత్తమకులాలకు చెందిన హిందూమతస్థుడను. కాబట్టి ఇన్నియుగాలనుండీ ఆ ఉత్తమకులాలువారు చేసిన ఘోర పాపాలకు వారితోపాటూ నేను ప్రాయశ్చిత్తం సలుపు తున్నాను. ఆ సంఘాన్ని తక్కిన హిందువులతోపాటు సమం చేయాలని నాదీక్ష!

"నువ్వన్నట్లు ఆ హరిజనస్త్రీలల్లో ఎంతోమంది మీకు తల్లులే. పాపం ఆ కల్మషరహిత చరిత్రలు తమ దుర్భరస్థితివల్ల మీ సంఘానికి తల్లులయ్యేటట్లు పాపాలు సలిపినారు. అందుకని ఉత్తమకులాల హైందవులు మీ స్థితికి

కొంతకొంత బాధ్యతవహించవలసినదే! మీ పూర్వీకులూ మీ పూర్వీకుల తండ్రులైన ఆంగ్లేయులూ మొదలయిన పాశ్చాత్యులమతమే మీ పూర్వీకులు తీసుకున్నారు. ఆ పాశ్చాత్యులు మీకు ఏ అభిమానంచేతనో అనేక చిల్లర సహాయాలు చేస్తున్నారు. ఆ సహాయాలు మీరు పూర్తిగా గ్రహించి,

(1) సంపూర్ణంగా చదువుకోవడంవల్లనూ,

(2) ఎక్కువ నైతికప్రవర్తన అలవరచుకోవడం వల్లనూ,

(3) మీలో చాలామంది కాంగ్రెసులో చేరి, అహింసావాదులై దేశసేవచేయడానికి సిద్ధంకావాలి, "మేము భారతీయులంకాము" అని అనుకోవడం మానివేయాలి. మీవాళ్ళు బ్రిటిషుదొరలు భోంచేసే బల్లదగ్గిర పడిన ఆహారపు నలుసులుతినే కుక్కలము అని అనుకోవడం మానివెయ్యాలి.

ఈ కారణాలవల్లనూ, మీ సంఘం ఉన్నతస్థితి పొంది తక్కిన భారతీయసంఘాలతోపాటు అవుతుంది."

మహాత్ముడు రాసిన ఉత్తరం ఒక అందమైన పెట్టెలో అందులో పవిత్రతాభావంతో దాచుకొంది.

కాబట్టి తన యూరేషియనుసంఘంలో మదరాసులో 1934 క్రిష్టమస్‌కు జరిగే ఉత్సవాలలో ఆమె పాల్గొనదలచుకోక ఎంతమంది చుట్టాలూ, స్నేహితులు, నాట్యాలకూ, విందులకూ పిలిచినా, ఆ పిలుపు నిరాకరించింది జెన్నిఫర్.

ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వే జిల్లాఇంజనీరుగాఉన్న ఒక యువకుడు, విలియం ట్విన్హాం అనే అతడు, జెన్నిఫర్‌ను భార్యగా వాంఛిస్తున్నాడు.

ఎన్నాళ్ళనుంచో ఆ యువకుడు జెన్నిఫర్ వెంట తిరుగుతూ ఆమెను సుముఖం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు.

అతడు గుంతకల్లురైల్వే జిల్లాకు ఇంజనీరు. కేంద్ర స్థానం గుంతకల్లు. అతడు తన స్వంతపెట్టెలో పెద్దబండి మీద రాయచూరువరకు చిన్నబండిమీద హిందూపురం వరకూ, ఇటు కంభం వగైరాదులన్నీ తిరుగుతూ ఉండ వచ్చును.

అతడు మదరాసు ఇంజనీరింగుకళాశాలలో చదువు కొనేటప్పుడు, జెన్నిఫరును ఎప్పుడూ కలుసుకొనేవాడు. ఇద్దరూకలిసి నాట్యంచేసేవారు. ఇద్దరూకలిసి సినీమాలకు వెళ్ళేవారు. సముద్రతీరాలకు వెళ్ళేవారు. "విల్లీ" జెన్నిఫర్ అందం చూచి ఆమెకు దాసానుదాసుడయ్యాడు. ఆమె అతడు తన్ను కౌగలించుకొన్నా ఊరుకొనేది. జుట్టూ, మెడ ముద్దుపెట్టుకోనిచ్చేది. కాని కన్నులు, పెదవులు, బుగ్గలు గొంతుక, వక్షోజాలను ముద్దుపెట్టుకోనిచ్చేదికాదు, నాట్యం చేసేటప్పుడు. వాహ్యాళిలో నడయాడేటప్పుడు జెన్నీ నడుం చుట్టూ గాటంగా చేయిపోనిచ్చి తనపక్కకు గట్టిగా అదుము కొనేవాడు.

వాళ్ళ చుట్టాలందరూ జెన్నీ, విల్లీలవివాహం తథ్యం అని అనుకొనేవారు. విల్లీకి జెన్నీ మంచి సంబంధం. జెన్నీకి

విల్లీ తగినవరుడూ అని పెద్దలలో స్త్రీలూ, పురుషులూ ముచ్చటపడేవారు. తండ్రిమాత్రం 'జెన్నీ ఇంకా చిన్నపిల్ల' అనుకుంటూ వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళిచేసుకోదలుచుకోకుంటే, ఆతడు ఇంజనీరుపరీక్ష పూర్తిచేసినవరకూ పెళ్ళిమాట తలపెట్ట వద్దు, అని ఆజ్ఞ ఇవ్వడానికి సిద్ధంగాఉన్నాడు. కాని ఎన్నాళ్లు ఎదురుచూచినా, ఆ పెద్దలకెవ్వరికీ ఈ శుభవర్తమానం తెలిసిందికాదు.

విలియమ్సు బి. యి. లో విజయంపొందాడు. తన పెద్దల ప్రాపకంవల్ల ఒకఏడాది ఆ రైలుకంపెనీ ముఖ్య ఇంజనీయరుగా పనిచేసి ఇప్పుడు జిల్లా ఇంజనీయరయ్యాడు. ఇప్పు డాతనికి ఇరవై అయిదేళ్ళునిండి ఆరవఏడు జరుగుతున్నది.

జెన్నిఫర్ వైద్యకళాశాలలో ప్రవేశించిన కొత్తరికం ఆతణ్ణి గాఢంగా తనపెదవులను ముద్దుపెట్టుకొననిచ్చింది! బంగారుబంతులులాఉన్న ఆ మెహృదయకలశాలను ఆతడు తనహృదయానికి అదిమివేశాడు.

"జెన్నీ, మన వివాహంమాట ఏమిచేశావు? నువ్వు దేవకన్యవు. నువ్వు నడచినపథంలో నేను నడవడానికన్నా అర్హుణ్ణికాను. అయినా ఈ భక్తుణ్ణి త్వరలో అనుగ్రహించవా?" అని విల్లీ గాఢమయిన మత్తుమాటలతో ఆమె చెవి ముద్దుపెట్టుకుంటూ అడిగాడు.

"విల్లీ, నేను వైద్యకళాశాలలో చేరినానుకదా?"

"అయితే ఏమి, మనపెళ్ళి పూర్తిఅయినా నువ్వు

ఇక్కడేవుండి చదువుకోవచ్చును. నా చదువూ ఇంకా పూర్తి కాలేదుకదా ?"

"అందుకనే ఏవిషయమూ నీ చదువూ నా చదువూ పూర్తిఅయినవెనక మనం మాట్లాడుకొందాం."

"ఈలోగా పెళ్ళిచేసుకుందాము అని నిశ్చయించుకుందాము."

"ఆవిషయం ఇప్పుడప్పుడే నిశ్చయంచేసుకోవద్దు విల్లీ!"

"అదేమిటి?" ఆతని ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు. అతని మోము వైవర్ణ్యమొందింది."

"కంగారుపడకు విల్లీ !"

"నువ్వు నన్ను ప్రేమించటంలేదా ?"

"ఇంకా నేనేమీ నిశ్చయానికిరాలేదు ?"

"అయితే—?"

"అయితే ఎల్లా ముద్దుపెట్టుకోనిచ్చావూ?" అని ప్రశ్న! అంతేనా? ఈ ఇరవైయవశతాబ్దంలో ముద్దులకు స్నేహార్ద్రత తప్ప ఇంకో అర్థంలేదు. అందుకనేగా ఇంత వరకు నిన్ను నా పెదవులు ముట్టనివ్వలేదు. నువ్వు ప్రస్తుతం నాకు చాలా దగ్గిర స్నేహితుడవు. ఇంక కొంచెం అయితే నా పురుషుడవే అవుతావు !"

"ఇంతేనా నీ భావం. నాకు ఆశలేనట్లే ! ఎందుకు నా బ్రతుకు ! నేను నీకు ఆటవస్తువును అయ్యానా జెన్నిఫర్?"

తన్ను "జెన్నీ" అని పిలవకుండా "జెన్నిఫర్" అని

పిలవడం ఆమెకు ఆతని హృదయవేదనా, ఆతనిలో ఉద్భ వించిన కోపమూ అర్థమైంది.

"నామీద కోపంవచ్చిందా విల్లీ ?"

"నీమీద కోపం ఎందుకూ, నామీదే నాకు కోపం!"

ఆతడు అతివిచారంతో వెళ్ళిపోయాడు. ఆరునెలల వరకు అతడు మళ్ళీ జెన్నిఫర్‌ను కలుసుకోలేకపోయాడు. 1935 సంవత్సరం జూన్‌నెలలో ప్రత్యేకం ఒక నెలరోజుల పాటు సెలవుపుచ్చుకుని విల్లీ మదరాసువచ్చాడు. ఆ నెల రోజులూ అతను జెన్నీమనస్సు కరిగించచేసినప్రయత్నం ఇంతా అంతా కాదు. కాని జెన్నీ తనచుట్టూ నిర్మించు కొన్న కోట మొదటిగుమ్మం అన్నా ఆతడు దాటలేక పోయాడు. ఈ మార్పుకుకారణం గాంధీజీ ఉత్తరం.

జెన్నిఫర్ అతిమర్యాదభావము ప్రవహించింది. "ఓహో!" అంటే "ఓహో!" అని మారుపలికింది. చిరు నవ్వు నవ్వింది. "చాలా విచారంగా ఉంది, నీతో వాహ్యా ళికి రాలే"నంది,"నాకిప్పుడు సినిమాలకు వ్యవధిలేదు"అంది. "ఈవేటిపరీక్షలు గడ్డుపరీక్ష"లంది.

వారంరోజులు ప్రయత్నించి, నిష్ఫలుడై నిరాశ పొంది, నిట్టూర్చి విల్లీవెళ్ళి; జెన్నిఫర్‌కన్న బాగోగులా, ప్రపంచస్థితి, జీవితంలోని నిజానిజాలు తెలునుకొన్న "మాడెలైను" కన్యను పెళ్ళిచేసుకొన్నాడు. పెళ్ళికి జెన్ని ఫర్‌ను పిలిచారు. జెన్నిఫర్ అప్సరసలా వేషంవేసుకొని పెళ్ళికి వెళ్ళింది. భార్యాభర్తలకు మంచి వెలగల వెండి

భోజనపుగిన్నెల సెట్టు బహుమతి ఇచ్చింది. మాడలైను అందమైనదే!

అయినా జెన్నిఫర్‌నూ మాడలైనునూ పోల్చుకుంటూ స్వర్గంలో నందనవనాన్ని పోగొట్టుకొని మదరాసులో తేనాంపేటతోటను సంపాదించుకొన్నాననుకొని ఒక నిట్టూర్పువదలి, ఇంతే చాలుననుకొని, విల్లీ మాడ్‌ను తమ మధురమాసాన్ని గడపడానికి నీలగిరికొండలకు తీసుకొనిపోయాడు.

5

జెన్నీజీవితంలో ఇంకో అంకంకూడా గడిచిపోయింది. 1936 సంవత్సరాంతానికి ఆమె వైద్యవిద్య పూర్తిఅయింది. తర్వాతవచ్చే ప్రసూతివైద్యాలయ వైద్యపుతయారు పరీక్షా పూర్తిఅయింది.

జెన్నిఫర్ మదరాసు ప్రసూతివైద్యాలయంలో గౌరవ వైద్యురాలిగా చేరింది.

కాంగ్రెసు రాష్ట్రప్రభుత్వాలు వచ్చినాయి.

జెన్నిఫరుఅన్నగారు తనభార్యతో 1938వ సంవత్సరం మధ్యమందు భారతదేశానికి వచ్చి దక్షిణభారత రైల్వేలో ఇంజనీరుగా ప్రవేశించాడు. లయనెల్ తిన్నగా భార్యతో మదరాసే వచ్చాడు.

అన్నాచెల్లెళ్ళ ఆనందం వర్ణనాతీతమైంది. అన్నగారి ఆనందంకన్న చెల్లెలుఆనందం ఆకాశానికే ఎగసింది.

అన్నను జెన్నిఫర్ గాఢంగా కౌగలించుకొని, "ఎన్నా

ళ్ళకు చూచాను అన్నా నిన్ను? నువ్వు ఎంత తెల్లపడ్డావు. అచ్చంగా ఇంగ్లీషువానిలాగేవున్నావు" అన్నది.

అన్నగారిభార్య అసలు ఇంగ్లీషుబాలిక. ఆమెను రాగానే కౌగిలించుకొని ముద్దుపెట్టుకొంది. ఎలిజబెత్తు ఎంతో సాధారణంగా బ్రతికి ఇంగ్లీషు మధ్యరకం కుటుంబానికి చెందినపిల్ల. హైస్కూలువిద్య పూర్తియై తండ్రికే కార్యదర్శిగా ఉండేది. ధనం వాంఛించింది. ఏ బెంట్లీ కారులోనో కొన్నివేలకాసులు ఖరీదుగల దుస్తులువేసుకొని లండను బజారులో తిరుగుతూ ప్రతి పెద్దషాపులోను అందమైనవి, అతివిలువకలిగినవి వస్తువులు కొనుక్కుంటూ, తనతో అందాలూ పురుషత్వమూ వెదజల్లేపురుషుడు అపోలోదేవునిలా కూడా రాగా గులాబిపుష్పపుటాలలాంటి తన చెవి కమ్మలు, గులాబిపువ్వులలాంటి తనబుగ్గలు, గులాబిమొగ్గలవంటి తన పెదవులూ ముద్దుబెడుతూ తన్ను గాఢంగా అదిమివేస్తూ వెన్నెలలా తెల్లనై, స్నిగ్ధాలైన పొంకాలైన తనవక్షోజాలు నలిపివేసే యువకుడు తన్ను కంగారుపెట్టుతూఉండగా తిరగాలని ఆశించేది, కలలుకనేది. ఆ ఎలిజబెత్తును ఒకనాడు లండనులో లయనెల్ కారుప్రమాదంనుండి రక్షించాడు.

ఆనాటినుండీ ఎలిజబెత్ జీవితం మారిపోయింది. భావాలు మారిపోయాయి, స్వప్నాలు మారిపోయాయి. ఏది చేయకూడనిపనో అదే చేసితీరడంలోఉన్న ఆనందం, హైలుపట్టాలతనంలో లేదు. స్వచ్ఛమైన ఇంగ్లీషువారు భారతీయుల్ని పెళ్ళిచేసుకోవడం తప్పు. అందుకని ఎలిజబెత్తుకు ఆపనే చేయాలన్న ఉద్రిక్తభావంకలిగింది. ఆ భావాలకు తగినట్లు

తాను నిజంగా లయొనెల్‌ను ప్రేమిస్తున్నది. ఆవిధంగా ఈ వివాహం సుఖాంతంగా పరిణమించింది.

అన్నగారు భార్యతో ఉద్యోగంలో చేరినదాకా "కానొమారా" హోటలులో మకాముపెట్టి ఉద్యోగంలో చేరగానే తిరుచునాపల్లిపోయి చార్జి పుచ్చుకున్నాడు. అక్కడ లయొనెల్‌కు రైల్వేవారిబంగళా నివాసానికి. ఉన్నది కావలసినంతమంది నౌకర్లు, చాకర్లు. ఎలిజబెత్‌కు ఆనందంగానే ఉంది.

లయొనెల్ తిరుచునాపల్లిపోయి చార్జి పుచ్చుకోని మునుపు, ప్రతిరోజూ జెన్నీ అన్నగారిని కలుసుకొనేది. లయొనెల్‌దంపతులు జెన్నీఇంటికి వచ్చేవారు లేదా జెన్నీ కానొమేరాకు పోయేది. లయొనెలు వైద్యకళాశాలలో జెన్నీని కలుసుకొనేవాడు.

ఈలా కలుసుకొన్నప్పుడెల్లా "ఎల్లమందమూర్తి"ని గురించి సంభాషణలు వచ్చేవి.

"జెన్నీ! మూర్తి హృదయం చాలా విచిత్రమయింది. ఈ దేశంలో హిందూసంఘంలో అతినీచస్థితిలో ఉన్న కులాలల్లో ఒకదానిలో ఉద్భవించాడతడు!"

"ఆతడు చదువుకోడం ఎలా సంభవించింది?"

"అది విచిత్రసంఘటన! భగవంతుడుంటే-ఉన్నాడని నాకు పూర్తినమ్మకం కుదిరింది. జెన్నీ - ఆతడే మూర్తిని చదువుదారిలో పెట్టిఉండాలి. ఇంక విద్యాసోపానాలు ఎక్కడం ప్రారంభించాడు."

"అతను ఇంగ్లండు చదువుకు రావడం ఏలా సంభవించింది?"

"అలాంటివారికైనా వస్తాయి అవకాశాలు, లేదూ లక్షాధికారులకు వస్తాయి."

"ఆతడు ఇంగ్లండులో ఏలా ఉండేవాడు?"

"ఇద్దరం ఒకేసారి లండనులోని ఇంజనీరింగు కళాశాలలో చేరినాము. ఇంకేం కావాలి. ఇద్దరం తారసిల్లాము. ఆతడు నీటినివదలిన చేపలా ఉన్నాడు. ఎల్లా ప్రయాణంచేసి వచ్చాడో ఏమోకాని, ఉత్సవంలో తప్పిపోయిన బాలకునిలా కంగారుపడుతూ అప్పుడేచేరి ఆఫీసుగుమాస్తాల గది ముందున్న ప్రాంగణంలో తెల్లబోతూ నిలుచున్నాడు. నేను చేయవలసిన తంతంతా నెరవేర్చి బయటకు వచ్చాను. ఆతడు కనబడ్డాడు. విషణ్ణమయిన ఆతని మోము చూచి జాలి వేసింది. ఆతనిదగ్గిరకు వెళ్ళి "ఏమండి! మీరు ఫలానా ఓడలో మొదటిరకంలో ప్రయాణంచేస్తున్నవారిలో ఒకరు కాదా?" అని ప్రశ్నించాను.

"అవును...కాదు...ఏమిటి...ఏమిటంటే? ఓడ... అ...దే, కాని మొదటి తరగతిలో కాదు, నేను ప్రయాణం చేసింది రెండవతరగతిలోనండీ!" అన్నాడు.

"అదే అయిఉంటుంది, నాకు జ్ఞాపకంలేదు." అన్నాను.

"నా పేరు మూర్తి. మాది పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలో భీమవరంగ్రామంవద్ద జక్కరంగ్రామం."

"ఇక్కడకు వచ్చారేం?"

"ఈ ఇంజనీరింగు కళాశాలలో చేరాలని వచ్చాను!"

"ఏమిటీ ?"

"అవునండీ"

"చాలా సంతోషం. మాది మదరాసు. నా పేరు లయొనెల్. నేను ఇప్పుడే చేరినాను, ఈ కళాశాలలో !"

"మీ...మీ...ది...ఈ దేశం మీ —అంటే మీరు ఈదేశంలో నివాసులనుకున్నాను."

"అలా అనుకోకండి. నేనూ మీదేశంవాణ్ణి !"

అక్కడనుండి నాకూ మూర్తికీ స్నేహం ప్రారంభం అయింది.

"లయొనెల్, మూర్తీ! నువ్వూ ఈ దేశంలో ఇంజనీరింగుకళాశాలలో చదువుతూవుంటే స్నేహంచేసి ఉందువా ?"

"ఏమో చెప్పలేను ! దేశంవదలి పరదేశాలకు వెడితే ఏలాంటివాడైనా మనదేశంవారితో ఎక్కువ సన్నిహిత సంబంధం కలుగుతుంది కాదా జెన్నీ !"

"అవునులే; అయితే మూర్తి అక్కడ ఏలా ఉండేవాడు ?"

"ఎప్పుడూ ఆలోచన ! తనసంఘం అంత నికృష్టస్థితిలోఉండడానికి తామే కారణంఅనీ, ఏనాటికైనా తామే పెద్దకులాలవారిముక్కులు గుద్ది వారితో సమత్వం సంపాదించుకోవాలని వాదించేవాడు."

"అంతేకాని పైకులాలవారి నైచ్యప్రాబల్యంవల్ల తమ కా హీనస్థితివచ్చిందని వాదించేవాడు కాదేమి ?"

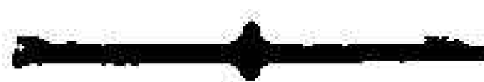
"జెన్నీ, వాళ్ళకులంవాళ్ళస్థితి అతను వర్ణిస్తూఉంటే గుండె తరుక్కుపోతుంది."

"అవును లయొనెల్ ! మనదేశంలో బీదవాళ్ళస్థితి భరించరానిదే !"

"మనదేశం అంటావు. ఏ దేశమయినా అంతే! ఒక్క రష్యాలోతప్ప తక్కిన అన్నిదేశాలలోను బీదవాళ్ళ స్థితి అంతే !"

"కాని ఇతరదేశాలలో బీదవాళ్ళు భాగ్యవంతులు కావచ్చును. ఈదేశంలో హిందూమతంలో కొన్నికులాల వారు ఎప్పటికీ పైకి వెళ్ళడానికి వీళ్ళు లేనేలేవు."

జెన్నీ ఆలోచనాపరురాలయినది. మూర్తి! మూర్తి!! ఏ పూర్వానుబంధమో ఎవరికి తెలుస్తుంది? మూర్తివిషయం అంత కనుక్కొని తెలుసుకోవాలని బుద్ధి కలగడమేమిటి?

తృతీయ భాగం

నరుడు - నారి

1

అమెరికానుండి ఎల్లమందమూర్తి దిగినాడు మదరాసులో. టెన్నిసీలోయల ఆనకట్టలవిధానం సమగ్రంగా చూడడమేకాక అక్కడ పెద్దఇంజనీరుదగ్గర రెండేళ్ళు విద్యార్థిగా పనినేర్చుకునేవానిగా పనిచేశాడు. ఆ ఇంజనీరు "మాకుఫర్సను" ఇంజనీరుశాస్త్రంలో ఉద్దండ పండితుడు.

లోకంలో వర్షంవల్ల ఎంతనీరుపడుతోంది; ఒక్కొక్క నది ఎంతనీరు మోసుకుపోయి సముద్రంలో కుమ్మరిస్తోంది. ఆనీరు తీసుకుపోతూ, నీటితోపాటు మన్నూ కొట్టుకుపోతుంది. ఊళ్ళు కొట్టుకుపోతాయి. పొలాలు తేలుకుపోతాయి. ప్రతి నదీ ఈనాడు ఈదారి, ఆనాడు ఆదారిని పోతుంది. వరదలు, ముంపులు, పంటనాశనం, మనుష్యుల ప్రాణనాశనం, పశువుల నాశనం, రోడ్లు, రైళ్ళు నాశనం!

ఈలాంటివి భారతదేశంలో నిత్య ప్రళయతాండవ దృశ్యాలు. ఓనాడు గోదావరి, ఇంకో సంవత్సరం కృష్ణ. ఆ మరుసటిఏడు గంగ, శోణానది, గండకి, బ్రహ్మపుత్ర, వరదలు, వరదలు.

కోట్లకోట్ల గుండిగెలనీటిని నిష్కారణంగా కళ్ళారా చూస్తుంటే దిగమ్రింగడంలో దాహం ఏమాత్రమూ,

ఎప్పుడూ చాలని ఆ బ్రహ్మాండ వృకోదరుడు సముద్రుడు తాగిపారేస్తున్నాడు. ఆనీరు మనకువద్దా అండీ అని ఎల్లమందమూర్తి అనుకున్నాడు. తాగడానికి కావాలి. పొలం తాగడానికి కావాలి! విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవింపచేయడానికి కావాలి.

గోదావరికి ఎన్ని ఆనకట్టలు కట్టవచ్చును? ఆ దివ్యమాత సముద్రతలానికి మూడు వేల అడుగులకుపైన ఉద్భవించింది. ప్రతి నూరుఅడుగులు దిగడంలోనూ ఒక ఆనకట్ట కడితే, కామధేనువు నందినీవత్సానికి పాలుచేపినట్లు ప్రాణపయస్సులు చేపిఉండును. ఒకొక్క ఆనకట్ట ఒకొక్క పొదుగు. ముప్ఫై ఆనకట్టలు! నాసిక ప్రతిష్ఠానం. నాందేడు, గ్రామమంథన గ్రామం, భద్రాచలం, పోలవరం, ఈలా ఆ తల్లికి ఆ తల్లిలోనికి ప్రవహించే నదులకు ఆనకట్టలు! ప్రపంచమంతా నూత్నజీవంతో ఫక్కుమనదూ? అప్పటికీ ఎల్లమంద తేలిపే లెక్కలప్రకారం గోదావరినీటిలో నూరోవంతే ఉపయోగంఅయ్యేది.

ఆనకట్టలు, కాల్వలు, వేలకొలది కాల్వలు, కాల్వలపై కాల్వలు, వంతెన కాల్వలు దేశంఅంతా రక్తనాళపూర్ణమయిన మహాశరీరమయిపోతుందని ఎన్నిసీలోయ చూస్తూ ఎల్లమంద స్వప్నాలు తేలినాడు.

వరదలు అలంకరించుకొన్న అప్సరసలులా దేశాల ప్రవహించిపోతాయిగాని ఎంతమన్నో భూములలో నిలుస్తుంది. భూదేవిగర్భం చల్లబడుతుంది. భరతదేశం సలభై

కోట్ల పుత్రలనుకాదు నాలుగువందలకోట్ల పుత్రికా పుత్రికలను భరించకలుగుతుంది.

ఎల్లమందమూర్తి ఈ స్వప్నప్రపంచంలోంచి ఒక్కసారిగా కూలబడుతూఉంటాడు. తనదేశంలో ఇలాంటివి ఎవరుచేయిస్తారు. ఇంగ్లీషువారికి ఏమిపట్టింది. మహాత్ముని ఉద్యమం భరతదేశానికి స్వరాజ్యంతీసుకువస్తే ఆదేశంమీదకు ఇతరులు రాకుండాఉంటే చిక్కిన తనదేశప్రజలు వందల సంవత్సరాలనుంచీ పోయిన బలాన్ని తిరిగిసంపాదించుకొని ఛాతీలువిరిచి పనిచేయగలిగేసరికి మళ్ళీ ఎన్నివందల సంవత్సరాలు పడుతుందో?

ఎల్లమంద లోకమంత నిట్టూర్పువిడిచాడు. అమెరికా అంతా గురువుగారిసహాయంవల్ల తిరిగి మహోత్తమయోగ్యతాపత్రము పుచ్చుకొని ఎల్లమంద స్వదేశాభిముఖుడైనాడు. ఆతడు తాను వస్తున్నానని హరిజనసంఘంవారికి తన మిత్రుడు లయొనెల్‌కూ, తన గ్రామంలో తండ్రికీ తల్లికీ ఉత్తరాలు రాసినాడు.

ఎల్లమంద ఇంగ్లండులో చదువుకుంటున్నాడు. ఎల్లమంద అమెరికాలోఉన్నాడు. జక్కరంగ్రామంలో మాదిగవాడలో ఎల్లమంద తండ్రీ తల్లీ అన్నదమ్ములూ, అక్కచెల్లెండ్రూ చుట్టపక్కాలూ ఆ గుడిసెలో, ఆ వాసనలో, ఆ మకిలిలో ఆ చినిగినగుడ్డల బీదతనంలో, ఆ తిండిలేని ఆకలిహీనతలో, ఆలాగే ఒకరకం ఆనందంతోనే కాలం గడుపుతున్నారు.

ఆ ఆనందం ఏమిఆనందం అని, ఎల్లమందమూర్తి

పళ్ళుబిగించి అనుకున్నాడు. తనవాళ్ళకు ప్రయత్నంచేసేశక్తీ లేదు, జ్ఞానమూ లేదు. ప్రయత్నం చేయాలన్న భావమూ లేదు. మహాత్ముని పవిత్ర శంఖారావంలో స్వరకల్పన, తాళము, ఆనందమూ, వాళ్ళపల్లెలకు వినబడుతుందా?

2

ఎల్లమంద బాగా పొడుగు ఎదిగి అయిదడుగుల పది అంగుళాల ఉన్నతి సంపాదించుకున్నాడు. దేహం ఒక స్వచ్ఛతపొందింది. జ్ఞానం ఆతని మెదడు తలాలల్లో నిత్యజీవ పవిత్ర గంగా ఝరీవేగంతో ప్రవహిస్తున్నది.

చక్కని అమెరికనుదుస్తులతో అమెరికన్ వేషంతో ఎల్లమంద జపానుఓడలోంచి దిగేసరికి లయొనెల్, లయొనెల్ భార్య ఎలిజబెత్తూ, జెన్నిఫర్ నవ్వుతూ ఎదురువచ్చారు. లయొనెల్ చేతులుచాచి వచ్చి ఎల్లమందచేతులు గట్టిగా పట్టుకొని జాడించాడు. ఎల్లమందసంతోషం వర్ణనాతీతమే! ఎల్లమంద లయొనెల్‌భార్యను బాగా ఎరుగును. ఎలిజబెత్ కూడా "మూర్తి" అంటే ఎంతో స్నేహంగాఉండేది ఇంగ్లండులో. ఇంక మూర్తి కళ్ళఎదుట ప్రత్యక్షమయిన దివ్య సౌందర్యనిధి ఎవరూ?

ఓహో! ఒక్కనిమిషంపాటే అనుకో ఆతడు ఆనవాలు పట్టలేకపోయాడే! ఈ బాలిక జెన్నీ! అన్నగారి హృదయం చూరగొన్న మురిపాల చెల్లెలు జెన్నీ! లయొనెలు అన్ని పొగడ్తలూ ఈబాలికవే! ఎంత అందమయినబాలిక! సన్నగా బంగారు శలాకులా. మళ్ళీ తగినబలంతో ఈపొట్టిగా ఉన్న ఈ బాలిక అపశ్రుతి ఏమీలేని సౌందర్యాల నిధి!

ఎల్లమంద లయొనెల్ భార్య ఎలిజబెత్తుకు, టోపీ తలపైనుండి తీసి నమస్కరించి కరస్పర్శచేసి, "ఎలిజబెత్ ! నీకు మా భరతభూమికూడా బాగా సరిపడిందిలా ఉందే ! నీ ఇంగ్లీషుగులాబులు ఇండియాఎండలకు ఏమీా కగ్గలేదు. సరికదా ఇంకా ఎరుపులు సేకరించుకొన్నాయి !" అన్నాడు.

ఎలిజబెత్ నవ్వుతూ, మీాఇండియా రంగుల సౌభాగ్యాల సౌరభాల దేశమయ్యా ? నాకు ప్రథమపరిచయంలో ప్రేమ, ద్వితీయ పరిచయంతో గాఢప్రణయమే ఉద్భవించింది." అని అన్నది.

లయొనెల్ జెన్నీని చూపిస్తూ "ఈ అల్లరిఅమ్మాయి ఎవరో ఆనవాలు పట్టగలవా?" అన్నాడు.

"అల్లరిఅమ్మాయినే ఆనవాలు పట్టాను" అని ఎల్లమంద చిరునవ్వుతో అన్నాడు.

"మా జెన్నిఫర్ ! జెన్నిఫర్!! ఈ మేనూ మూర్తి!" అని వారిరువురను ఎరుకపరిచారు. ఎల్లమందకు ఆమె చేయి ఇచ్చింది. ఇద్దరూ కరస్పర్శ కావించుకున్నారు. మాటలు లేవు. ఇద్దరూ ఒకరినొకరు తీక్షణంగా చూచుకున్నారు. ఎల్లమంద గుండె అతివేగంగా కొట్టుకొన్నది. ఆమె హృదయమూ ఎందుకో వేగంగా కొట్టుకొంది. తెప్పరిల్లి జెన్నీ "అమెరికానుంచేనా మీారు వస్తున్నది?"అని ప్రశ్నించింది.

ఎల్ల:- దారిలో జపానులో పదిహేనురోజులు ఆగి, ఆ దేశంలోనీ ఇంజనీరింగు విధానాలన్నీ పరిశీలించాను.

జెన్నీ:- 'దయబుట్సూ'ను చూచారా?

ఎల్ల:- దివ్యబుద్ధవిగ్రహం పరమసౌందర్యవంతంగా

ఉంది. అలాంటి విగ్రహాలు అరకంగా మనదేశంలో లేవు. అయినా ఈ భావం మనదేశంనుంచే జపాను వెళ్ళిందని ఆశ్చర్యము పొందాను.

ఎలిజ:- మొన్న మేము శ్రావణబెలగోలా వెళ్ళి బ్రహ్మాండమయిన విగ్రహాన్నొకదాన్ని చూచివచ్చాము.

ఎల్ల:- దాన్నిగురించి విన్నాను.

లయొ:- మా లిజ్జీకి ఎల్లా తెలిసిందో నేను చార్జి పుచ్చుకొని మా ఇద్దరికాపురం తిరుచునాపల్లిలో పెట్టిన నాటనుంచీ శ్రావణబెలగోలా వెళ్ళాలని పట్టుపట్టింది.

ఎలిజ:- ఏముంది నేను హిగిన్‌బాదంలో యాత్రీకుల గ్రంథాలన్నీ కొన్నాను.

వారందరూ పోయి టాక్సీకారులో ఎక్కారు. కష్టమ్సువారు ఎల్లమందమూర్తి వస్తువులు తనిఖీచేసి, వేయవలసిన వానికి పన్నువిధించి ధనంతీసుకొని రసీదులు ఇచ్చినారు. సామానులన్నీ ఒక టాక్సీలోవేసి రెండవదానిలో తామెక్కి అంతా కానుమెరాహోటలుకు చేరారు.

ఎల్లమందకు ఇంగ్లీషుహోటల్లో ఉండడానికి ఇష్టంలేదు. అతన్ని ఎదుర్కొనడానికి వీళ్ళు ముగ్గురూతప్ప ఇంక ఎవ్వరూరాలేదు. హరిజనసేవాసమితి కార్యాలయానికి వచ్చి తెలుసుకోవలసినదని "కానుమెరా"కు ఉత్తరంవచ్చింది.

అతన్ని అక్కడవదిలి లయొనెల్, ఎలిజబెత్ జెన్నీలు తమ ఇంటికిపోయారు. జెన్నీకి ఛాంపేన్‌త్రాగినట్లు ఏదో హుషారుగాఉంది. ఎల్లమందమూర్తి భోజనంచేసి కాసేపు

విశ్రాంతితీసుకొని, సాయంకాలం అయిదుగంటలకు జెన్నీగారిఇంటికి తేనీటికి వెళ్ళ నిర్ణయమైంది.

నాలుగుగంటలకు వేషంవేసుకొని టాక్సీ చేసుకొని మూర్తి హరిజనసేవాసంఘకార్యాలయానికి వెళ్ళినాడు. అక్కడ పనిచేసేవారికి మూర్తి తనవిలాసంఉన్న చీటీ ఇచ్చినాడు. వారు కూర్చోండనీ, కార్యదర్శిగారు పనిఉండి రాలేకపోయారనీ అయిదుగంటలకు వస్తారనీ చెప్పారు. వారిని మళ్ళీ దర్శనంచేసుకొంటాననిచెప్పి అక్కడ సెలవుపుచ్చుకొని వెళ్ళిపోయినాడు. సరిగా అయిదుగొట్టేసరికి జెన్నిఫర్ ఇంటిగుమ్మం మూర్తి ఎక్కినాడు.

3

వెళ్ళగానే జెన్నీగారిసేవకుడు, ఎల్లమంద టోపీ అందిపుచ్చుకున్నాడు. జెన్నీగారి తల్లితండ్రి గ్రామాంతరం వెళ్ళారని, లయొనెల్ ఆతనిభార్య జెన్నీకి అతిథులుగా ఉన్నారనీ జెన్నీ ఎల్లమందమూర్తికి చెప్పింది. లయొనెలు, ఎలిజబెత్తులు వీరిరువురు కూర్చున్నకడకు వచ్చారు. మూర్తి నమస్కరించాడు. తేనీరు అయిదున్నరకు, ఆ తర్వాత నలుగురూకలిసి వెస్టుఎండ్ సినిమాకువెళ్ళి అక్కడ ప్రదర్శితమవుతున్న మంచిచిత్రంఒకటి చూడడం, తర్వాత నలుగురూ కానొమెరా హోటలులో మూర్తికి అతిథులుగా భోజనం చేయడం. భోజనంముందు నాట్యం. ఆరోజు కానొమెరాలో నాట్యదినం. నాట్య కార్యక్రమం తెల్లవారగట్ల రెండు మూడింటివరకూ సాగుతుంది. ఇది మనవారి కార్యక్రమం.

నలుగురూ హాలులోకూర్చొని చెకచెక కబుర్లు చెప్పు కుంటున్నారు. మూర్తిచేత జెన్నీ చక్కని ప్రోత్సాహంఇస్తూ మాట్లాడిస్తున్నది. అతని స్వప్నాలు ఆశయాలు చిన్ననాటి స్థితి మొదలయినవిషయాలు సినీమాబొమ్మలా వాళ్ళ హృదయావనికపై దృశ్యమై మాయమైపోతున్నవి.

మూర్తి: మా ఇళ్ళల్లోకి దూరి వెళ్ళాలి!

జెన్నీ : సముద్రం ఒడ్డున పల్లెవాళ్ళఇళ్ళలా!

మూర్తి : పల్లెవాళ్ళఇంటికి పెద్దకులంవాళ్ళెవరయినా రావచ్చు. ఇంట్లో ప్రవేశించి కూచోవచ్చు.

జెన్నీ : మీ ఇళ్ళకు ఎవరూ రారూ మూర్తిగారూ!

మూర్తి : నన్ను గారూ గీరూ అనకు జెన్నిఫర్ !

జెన్నీ : అయితే నువ్వు నన్ను జెన్నిఫర్ అనేపేరుతో పిలవకు, 'జెన్నీ' అని పిలువు.

మూర్తి : అలాగే ! మా గురువుగారికో మరితపేరు 'జోను' నన్ను 'జో' అని పిలవమనేది. అలాగే పిలిచాను.

లయొనెల్ : గురువని "మాక్ ఫెరని" పిలుస్తువా మూర్తీ !

మూర్తి : అవును "లయో !"

తేయాకునీరు త్రాగినారు. ఎంతోసంతోషంతో కాలంగడిచిపోయింది.

ఎలిజబెత్తు జెన్నీలు సినీమాకై దుస్తులు మార్చుకొన డానికై వెళ్ళారు. మూర్తీ లయొనెల్ లు సిగరెట్లు త్రాగుతూ కూర్చుంటే లయొనెల్ తనఉద్యోగవిషయం అంతా మూర్తికి చెప్పినాడు.

వారంతా కలిసి సినిమాకు వెళ్ళినారు. జెన్నీ మూర్తి ప్రక్కనే కూర్చునిఉంది.

ఈ మూర్తి నలుపు. తన చక్కని గులాబిరంగు ముందు మూర్తినలుపు రాతుసిబొగ్గునలుపు. ఆమె వీళ్ళంతా ఒకనాడు నీగ్రోజాతివారేనేమో ననుకుంది.

సినీమాచూసి వారు ముగ్గురూ భోజనపుదుస్తులు మార్చుకోవడానికి ఇంటికీ, మూర్తి కానుమెరాకూ వెళ్ళినారు.

మూర్తిని అఖిలభారతీయ ప్రభుత్వంవారు తమ ఇంజనీరింగుశాఖలోనికి తీసుకోవాలని ప్రయత్నంచేస్తున్నారు. దానివిషయమై, మూర్తికీ, కేంద్రప్రభుత్వానికీ బేరాల ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతున్నాయి. ఈలా జరగడానికికారణం మూర్తి గురువుగారు అమెరికానుంచి మూర్తివిషయం రాజ ప్రతినిధికీ, ఇంగ్లాండు భారతరాజ్యాంగ కార్యదర్శికీ రాయడమే!

మూర్తివిషయం కానొమెరావారికి తెలిసింది. వారికి ఎంతగారవమో కలిగింది. రంగుతేడా కాని పామేదావంతుడైన ఇంగ్లీషు "నీలరక్తపు" పెద్దమనిషితోసహా సమానంగా సంచరిస్తున్న మూర్తిఅంటే ప్రేమకుదిరింది. కానొమెరా మేనేజరు మూర్తిని అమెరికావిషయాలు అనేకం అడిగి తెలుసుకోవడంఅంటే సరదాపడసాగినాడు.

మూర్తి వేషంమార్చుకుని సరిగ్గా అనుకున్న సమయానికి క్రిందికిదిగినాడు. జెన్నీ లయొనెల్ ఎలిజబెత్తులు కారు దిగినారు.

లయొనెల్, జెన్నీ, ఎలిజబెత్తులు కొంచెం ఛాంపేను

త్రాగినారు. మూర్తి తాను త్రాగనని కాంగ్రెసు నాయకులకు వాగ్దానం ఇవ్వడంచేత ఏమైనా రంగునీళ్ళు త్రాగేవాడేకాని వాట్ల జోలికి వెళ్ళలేదు. లయొనెల్ మూర్తిని చాలామంది తనమిత్రులకు ఎరుకపరచినాడు. వాళ్ళకు మూర్తిఅంటే అంత గౌరవమేమిఉంటుంది. "ఒక వెధవాయి నిగర్" అనుకున్నారు. కాని వాళ్ళందరికీ ఎలిజబెత్తుతో, జెన్నీతో నాట్యాలు కావాలి.

జెన్నీ, మూర్తికి ఆరు నాట్యాలు ఇచ్చింది. రెండు మూడు ఇతరులకుఇచ్చింది. మూర్తితో కలసి బయట కూర్చుండి మాట్లాడడం ఏర్పాటుచేసుకుంది. రెండు నాట్యాలు ఎలిజబెత్తుతో నాట్యమాడడానికి ఎలిజబెత్ నడిగి ఆమె అనుమతి పొందాడు.

మూర్తి ఎంతో అందంగా నాట్యంచేశాడు. జెన్నీ అతనిచేతులలో ఇమిడి ఆతనితో నాట్యంచేస్తుంటే ఆమె ఇంతకూ ఎవరితో నాట్యంచేస్తున్నా అనుభవించని ఆనందం అనుభవించింది.

అతడామెను ఏలోకానికో తీసుకుపోయేవాడు. అతని అడుగు గోదావరి ప్రవహింపులాఉంది. ఆతని స్వరూపము కంచులో పోతపోసిన అపోలో విగ్రహంలాఉన్నది. నడుం చుట్టూ చేయివేసి ఆతడు తన్ను తేల్చుకొనిపోతూఉంటే జెన్నీకి హృదయము కరిగిపోయింది. ఆనందంతో ఆమె అతనికి మరింత దగ్గరగావచ్చింది. చివరకు ఆతన్ని అదిమివేసుకొన్నది.

ఆతడు పురుషుడు, ఆమె స్త్రీ! యుగయుగాలనాటి

నుండీ ఆమె ఆతణ్ణి కోరింది. ఆతడు ఆమెను కోరినాడు. గుహలలో, షాలాలలో, పట్టణాలలో, ఈజిప్టులో, గ్రీసులో, అరేబియాలో, చీనాలో, అమెరికాలో, జర్మనీలో, ఇంగ్లండులో, ఇండియాలో, నూగినియాలో, ఒకరినొకరు వాంఛించారు. కలుసుకొన్నారు. గాఢ మధుర మత్తతాశ్లేషాలలో పరిమళ చుంబనాలలో వివశత్వం చెందారు. ఆమెకు ఒడలు తెలియలేదు. ఆతనికీ తెలియలేదు. ఇద్దరూ ఉప్పొంగిపోయినారు.

నాట్యంలోనుండి నెమ్మదిగా హోటలు తోటలోనికి చేరారు. జెన్నికళ్ళు నక్షత్రాలులా మెరుస్తున్నవి. అద్భుత సౌందర్యవతియని పేరుగన్న ఆ బాలిక ఈసమయంలో సౌందర్యానికే సౌందర్యందిద్దే సౌందర్యసంపూర్ణ అయింది.

ఇద్దరు కొంచెం చీకటిఉన్న ఓ పూ పొదరింటిమాటున వేయబడిన సోఫాలో చదికిలబడినారు. ఇద్దరికీ మాటలులేవు. జెన్ని ఆతనిభుజాలపై రెండుచేతులువేసి "మూర్తి, నేనే నిన్ను...ప్రేమిస్తున్నానని... తెలుపుతున్నాను. నువ్వూ నన్ను ప్రేమిస్తుంటే నన్ను—నా పెదవుల్ని ముద్దుపెట్టుకో" అని మధురమయిన వాక్యాలు పలికింది.

4

ఆ వాక్యాలు అస్పష్టంగానే! ఆతడు ప్రేమ ఎరగడు. స్త్రీలను వాంఛించకపోలేదు. కాని తనవ్రతం చొప్పున పరదేశాలలో ఉన్నప్పుడు బాలికలజోలికిపోలేదు. నాట్యం నేర్చుకున్నాడు. ఇంగ్లీషుబాలికలతో నాట్యంచేయడం నేర్చుకున్నాడు. అంతే! అతన్ని కొందరుబాలలు కోరారు.

ఆతడు తల్చుకుంటే పొందుకూడడానికి అదనులు దొరక్క పోలేదు. కాని త్రాగుడును ఏలాఅతిదూరంగా ఉంచేశాడో, ఆలాగే స్త్రీతోటి సంబంధాలుకూడా అతిదూరంగా ఉంచేశాడు.

పైకి కనబడేవారి తెలుపురంగు ప్రవహించే గులాబీరంగులు ఎల్లమందకు గుండెకొట్టించినమాట నిజమే! కాని తనజాతి నల్లరంగు, తనజాతిగుడిసెలు, తనజాతివాడలు, దుర్గంధము, దుర్భరస్థితి, మురికిగుడ్డలు, కుళ్ళినమాంసము, చదువులేనితనము. నాగరకతలో అది ప్రాథమికస్థితి ఆతనికి ఆలాంటిసమయాలల్లో మరింత భయంకొలిపేవి. అతడు వణికిపోయాడు.

తనసంఘంకన్న హైన్యస్థితిలోఉన్నసంఘాలు ప్రపంచమంతా ఉన్నమాట నిజం! మంచిస్థితిలోఉన్న సంఘాలు వాని ప్రయత్నాలమీదనే అవి ఆ ఉన్నతస్థితికి రాగలిగాయి. కాని ఆఫ్రికాలో నీగ్రోలు, అండమాన్సు, నూజెలాండు, బోర్నియోలలోని ఆదిమనివాసులు తన భరతదేశములో తన సంఘంవలే ఉండే ఇతరసంఘాలు, నాగులు, వేప్చాలు, శబరులు, చెంచులు, అనాదులు, భంగీలు, పెరయాలు, మాలమాదిగలు, డోంభీలు, చచ్చటివాళ్ళు, వార్లీలు, బిల్లులు, కోతులు, గోండులు, సంతాలులు వీరందరి స్థితీ! బర్మాలోవారిస్థితీ! వీరందరూ ఆలాంటి పరమ హైన్యదశలో విముక్తిలేకుండా ఉండిపోవలసినదేనా? అని ఎల్లమందకి జెన్నీఎదుటకూర్చుండి ఆమెను దగ్గరగా తీసుకొన్న ఆనందంలో, ఆమె తన్ను ముద్దుపెట్టుకోమని అడిగిన

ఆనందంలో ఒళ్ళు ఝల్లుమంటూఉండగానే ఈ ఆలోచన ఆతన్ని విద్యుచ్ఛక్తిలా ఆవరించుకొంది.

కాని అతని దేహాన్ని హృదయాన్ని జీవితాన్ని అలుముకొనిఉన్న గాఢపిపాస ఒక్కసారిగా ఉప్పొంగిపోయింది. ఆతడు జెన్నీని అతిక్రాంతాలింగనంలో అదిమికొని ఆమె పెదవులను మహోద్రేక చుంబనాన అదిమివేసినాడు.

ఆ యిరువురికీ సర్వప్రపంచమూ మాయమయినది. వారిరువురూ ప్రపంచానికీ, కాలానికీ అతీతమయిపోయినారు. కాలమే ఆగిపోయినది !!

వారు కౌగిలింత విడినారు. అతడు వణికేకంఠంతో "జెన్నీ, నన్ను పెళ్ళిచేసుకుంటావా ?" అని అడిగినాడు.

ఆమె మాట్లాడక ఆతనిమెడచుట్టూ చేయివైచి తల వంచుకొని ఆతనిపెదవులను ముద్దుపెట్టుకుంటూ ఉప్పొంగే తన అధరాన్ని ఆతని విశాలవక్షానికి అదిమివేసి "నీకోసం, నీకోసం ఇన్నేళ్ళు కనిపెట్టుకున్నాను !" అన్నది.

ఆసమయం అయిన్‌స్టెయిను రెలెటివిటీ సిద్ధాంతాన్ని మించిన సమయం.

ఆ సమయంలో మనుష్యుడు అన్నిస్థితులను దాటిన దివ్యస్థితిలో ఉంటాడు.

"నేను ఎంతో అదృష్టవంతుణ్ణి జెన్నీ !"

"నేను అదృష్టవంతురాలిని మూర్తి !"

"నేను నికృష్టుడయిన హిందూజాతి అధమసంఘానికి చెందినవాణ్ణి !"

"మాసంఘానికి ఏస్థితీ లేదు మూర్తీ !"

"నువ్వు దేవకన్యవు!"

"అది వట్టి పొగడ్త!"

"నన్ను గురించి ఏమీ ఎరగవు. ఎలా నన్ను ప్రేమించ గలిగావు?"

"నిన్ను గురించి నాకు తెలిసినంత నీకే తెలియదు!"

"నేను ఈ దేశంవచ్చి కొద్దిరోజులేఅయింది."

"నిన్ను ఏళ్ళతరబడి ఎరుగుదును."

"ఈ నా ప్రేమ—"

"నీ ప్రేమకాదు - మన ప్రేమ!"

"మన ప్రేమవిషయం మీ తల్లిదండ్రులూ, లయొనెలూ విని ఏమంటారు?"

"నాఅంత అదృష్టవంతురాలు లేదంటారు."

వారిద్దరూ మరీమరీ గాఢంగా అదిమివేసుకొన్నారు.

"రా! మూర్తీ, నా దివ్యభర్తా! రా! మళ్ళీ ఆ నాట్యం లోకి వెళ్ళలేను. మనం ఏ చక్కనిప్రదేశానికైనా పోయి అక్కడ ఏవో మధురమయిన, పిచ్చివైన అత్యంతార్ధవంతా లయిన మాటలు చెప్పకుందాము! రా!"అని జెన్నీ అన్నది.

ఆతడు లేచి, ప్రణయసరస్నాతుడయినవానివలె జెన్నీని తన కదిమికొని ముద్దులిచ్చి ఆమె కారుకడకు కొని పోయినాడు. వారిద్దరూ అప్పుడే పన్నెండుకొట్టినదని, తెలుసు కొని, రెండుగంటలకాలంవరకూ సముద్రతీరంవరకూ వెళ్ళి వద్దామనుకున్నారు.

11]

5

ఆమె తనకారునడుపుకుంటూ అతన్ని తీసుకుపోయి నది. తనకారు నడిపేవానితో అక్కడేఉండమనిన్నీ, తన అన్నగారు అడిగితే ఇద్దరూకలిసి సముద్రతీరానికి వెళ్ళినా రనీ చెప్పమని వారు బయలుదేరినారు.

ఆమెప్రక్కనే ఆతడు అధివసించిఉన్నాడు. ఆమె "నేను అందమయినదాననేనా మూర్తీ?" అని అడిగింది.

"నువ్వా! ప్రపంచంలో ఒక్కబాలికన్నా నీ ఎదుట తగుదునని సౌందర్యంవిషయంలో నిలవగలదా జెన్నీ!"

"బడాయి! పొగడ్త!"

"పొగడ్తా! కాని నావంటి శుద్ధ నీగ్రోమాటో?"

కారు ఆపుచేసి "నన్ను ఆలా అవమానించినందుకు ఏంచేస్తానో?"

"నిన్ను అవమానించడమా?"

"అవును! నా ప్రియతముణ్ణి నీగ్రో అంటావా దుర్మార్గుడా!"

"ఇంత చదువుకున్నవాడవు. శాస్త్రజ్ఞుడవు, శాస్త్ర పరిశోధకుడవు నువ్వుకూడా ఏదో పారలౌకిక సంబంధమైన మాటలంటావేమి మూర్తీ?"

"నువ్వు దేవకన్యవు. దేవకన్యలఎదుట ప్రాపంచికపు మాటలు ఏలా వస్తాయి?"

"నన్ను పొగడకు. సంపూర్ణంగా ప్రాపంచిక వాసన లలో మునిగిఉన్నదానిని నేను."

"అది నమ్మమనేనా నీ ఉద్దేశం?"

"ఆ!"

"అయితే నువ్వు నన్నెలా ప్రేమించగలిగావు ?"

"అమెరికా వెళ్ళి పెద్దవిద్య నేర్చుకువచ్చిన మొన గాడవు!"

"అవును! భారతదేశంలో అతినికృష్టసంఘానికి చెందిన హీనుణ్ణి!"

వా రిద్దరూ పకపక నవ్వుకున్నారు.

ఆ వెన్నెలలో ఆమె అతనిఒడిలోకి ఒకవాగు ఇంకో వాగులోనికి ఒదిగినట్లువాలిపోయినది. ఆతడామెను తనహృదయాన బిగియార కౌగలించుకొని, అమితభక్తితో, ప్రణయంతో, ఆనందావేశంతో ఆమెమోము, జుట్టు, కన్నులు, చెవులు, మెడ, వక్షసీమ, భుజములు ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.

వారు ఒకరినొకరు చూచుకుంటారు. పిచ్చిమాటలు పలుకుకుంటారు, ఒకరినొకరు వదలలేని మైకంతో కౌగిలించుకుంటారు.

ఇంతలో ఇద్దరికీ ఒక్కసారే లయొనెల్ జ్ఞాపకం వచ్చినాడు.

ఇద్దరూ చటుక్కునలేచి ఒకరి నడుంచుట్టూ ఒకరు చేతులు అదిమిపట్టి రోడ్డుమీద ఉన్న కారుకడకు పరుగు పెట్టారు. కారులో ఎక్కి కానొమెరాకు చక్కావచ్చారు.

కారుదిగి ఇద్దరూ తిన్నగా నాట్యంచేసేమందిరంలోకి పోయేసరికి లయొనెల్ నిలుచుండి, సోఫాపై కూర్చున్న భార్యతో ఏదో వాదిస్తున్నాడు.

ఎలిజబెత్తు గుమ్మంలో వచ్చే ఈ యువజంటను

చూచి "అదుగో వస్తున్నారన్నది!" ఆమెభర్త తిరిగి, వీరిద్ద రిని చూచి గబగబ రెండంగలలో వీరిద్దరికడకూ వచ్చినాడు. చిరునవ్వునవ్వుతూ వీరినిచేరి, వారి మోములుచూచి, వారి ఫాలాలలో నృత్యంచేస్తున్న కాంతులుచూచి, వారి రహస్యము చటుక్కున గ్రహించినాడు.

తడబడుతూ ఎల్లమందమూర్తి "అయ్యో! నీ...నీ... సోదరి...నన్ను ధన్యుణ్ణిచేసింది. నన్ను వివాహంచేసుకోడా నికి ఒప్పుకుంది. నీ అనుమతి...అనుమతి ఇవ్వ ప్రార్థిస్తు న్నాను!" అన్నాడు.

వెంటనే లయొనెల్ మూర్తిచేయి దొరకపుచ్చుకొని, ఊడించి, "నా అభివందనాలు, మూర్తీ! ఈ పవిత్రక్షణం కోసం కలలుకన్నాను. కోరాను. భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించాను. ఆలాంటిది నా అనుమతెందుకూ! అనుమతి అయిదేళ్ళ క్రిందటే ఇచ్చాను" అన్నాడు.

చెల్లెలిని దగ్గరకు తీసుకొని, ఆమెను నుదురుపై ముద్దిడి, "రండి! విజ్జీకి చెబుదాము!" అని మూర్తివైపు తిరిగి, "నువ్వు విజ్జీతో ఈ నాట్యంలో పాల్గొనవలసిఉంది. నువ్వు సమయానికి లేక ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయావని, ఆమె గారికి కోపంవస్తే, నేను నీ తరఫున క్షమాపణ అడుగు తున్నాను" అన్నాడు.

మూర్తి తెల్లపోతూనే ఎలిజబెత్ కూర్చున్న తావుకు వెళ్ళి "ఎలిజబెత్! నన్ను క్షమించాలి! నేనూ జెన్నీ కలిసి సముద్రంబడ్డుకు వెళ్ళాము. జెన్నీ నన్ను వివాహంచేసుకొని నా జన్మ పవిత్రంచేయడానికి ఒప్పుకొంది! ఆ విషయం

మాట్లాడుకొంటూంటే ఆలస్యమయింది. నన్ను క్షమించ మనీ, మా ఇద్దరినీ అభినందింప ప్రార్థిస్తున్నాను” అని చేయి చాపినాడు.

ఎలిజబెత్తుముఖంలో కోపకాంతులు మాయంకాలేదు. ముందుకుచాపిన ఆతనిచేతిని ఆమె గమనించదలచుకోలేదు. “నువ్వు క్షమాపణ అడగనక్కరలేదు. నీ నాట్యంలేకపోయి నందువల్ల నా మనస్సు ఏమీ కలతపొందలేదు! కాని నా మాట జెన్నీ వినేటట్లయితే ఒక నిగ్గర్ను పెళ్ళిచేసుకోవద్దని ఆమెకు నా హృదయపూర్వకమయిన సలహాయిస్తున్నాను. అని లేచి భర్తవైపు తిరిగి “లయో! నాకు తలనొప్పిగా ఉంది. ఇంటికిపోవాలి!” అని బయలుదేరింది.

వారందరిమధ్యా ఒక పిడుగుపడింది. మూర్తికి వేయి బాంబులు మీదపడినట్లయింది. ఆతనిహృదయంలోని రక్తం మాయమై స్పందనమాగిపోయింది.

లయొనెల్‌కు నోటమాటలేదు. ఆతడు చేతనముడిగి అలాగే నిలుచుండిపోయినాడు.

కాని జెన్నీ మొదట ఒకనిముషం ఆశ్చర్యంతో, తర్వాత కిలకిలనవ్వి,

“అన్నా! ఎలిజబెత్తు చిన్నబిడ్డ! పో ఆమెను సముదాయించు. మేంఇద్దరం ఇక్కడే తోటలో ఒకగంటసేపుకూర్చుంటాము. తర్వాత ఇంటికి వస్తాను” అని అన్నగారిని తోసింది. లయొనెల్ మూర్తి రెండుచేతులు పట్టుకొని, “విజ్ఞతరపున ప్రార్థిస్తున్నాను. ఆమెను నన్నూ క్షమించు మూర్తీ!” అని దీనంగా వేడుకున్నాడు.

మూర్తి కన్నులు మెరిసినాయి. స్నేహితునిచేతులు గట్టిగాపట్టుకొని, "ఈరోజు వచ్చినాను. ఒక్క రోజులో నా చరిత్ర పదియుగాలచరిత్రై నడిచింది. నా హృదయపూర్వకంగా ఎలిజబెత్తును క్షమాపణ వేడుకుంటున్నాను" అన్నాడు.

లయొనెల్ తమకారులో కూర్చునిఉన్న భార్యదగ్గరకు వెళ్ళిపోయినాడు.

ఎల్లమందమూర్తి చేయిపట్టుకొని జెన్నీ "రా ప్రియతమా! ఇటలీ విరుచుకుపడితే, అబ్సీనియా పెట్టిన మోము ధరించావేమిటి? రా!" అని ఆతనిని తోటలోనికి తీసుకుపోయింది.

తోటలో మునుపుకూర్చుండిన బెంచిమీదే వారిద్దరూ కూర్చున్నారు.

"మూర్తి, నేను డాక్టర్ను!"

"నేను నీ విషయం అంతా అడుగుదామనుకుంటున్నాను."

"నువ్వు ఈరోజేవచ్చావు! ఈ రోజున సంఘటించిన విచిత్రపరిణామాలన్నీ ఈరోజుకోసమేఎదురుచూస్తున్నాయి"

"అంటే?"

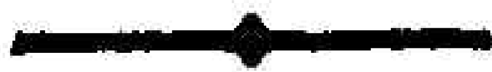
"నీ అనుమానపూర్వకమయిన ప్రశ్న నాకు అర్థమయింది. ఎలిజబెత్తు కోపంకూడా ఈరోజుకోసమే కనిపెట్టి ఉన్నదా? అని అడగదలచుకొన్నావా! తప్పకుండా. మా ఎలిజబెత్ హృదయంలో నిండిఉన్న ఇంగ్లీషుతత్వం మాయం కాలేదు. ఆమెదృష్టిలో మా లయొనెల్ ఇంగ్లీషువాడే! ఒకవేళ ఎప్పుడైనా అచ్చమయిన ఇంగ్లీషురక్తం ప్రవహించే

పాడుకోదు. తనభర్త అని ఆలోచనవచ్చినా అది ప్రేమచే సమాధానం పెట్టుకుంటుంది. కాని సాధారణంగా భారతీయు లంటే ఆమెకు నిరసనా, వాళ్ళు బానిసలన్న భావమూ తన కోటివారిదే ఈ రాజ్యమన్న అహంభావమూ ఆమెజీవితంలో నుండిపోలేదు. అవి పోడానికి నువ్వూ నేనూ కారణభూతులం అవుతామేమో!" అని పలికింది.

పదినిముషాలు మాటలులేక వారలా కూర్చుండి పోయినారు.

దీర్ఘ విసీల పక్ష్మాలవితానంక్రిందనుండీ తన పురుషుణ్ణి జెన్నీ తొంగిచూస్తూ, "ఈమహాపురుషుడు మళ్ళీ స్పృశించ డానికికూడా ఎంత సందేహిస్తున్నాడు?" అనుకుంది.

వెంటనే ఆమె అతనిమెడచుట్టూ చేతులుపోనిచ్చి "మూర్తీ! లోకం తల్లక్రిందయినా జెన్నీ నీదే!"అని అతని తలవంచి అతనిపెదవులు అతిమధుర పరిమళయుక్తమయిన ప్రణయగాఢతతో అదిమివేసింది.

చతుర్థభాగం

జలపాతం

1

మూర్తి నాలుగురోజులు మదరాసులో ఉండి, కాంగ్రెసు నాయకుల్ని, కాంగ్రెసు మంత్రివర్గాన్ని, హరిజన సేవాసంఘ నాయకుల్ని చూచినాడు.

వైస్రాయి అంతరంగిక కార్యదర్శినుండి పన్నెండు దినాలయినవెనుక ఒక తారీఖురోజున ఢిల్లీ రావలసిందని ఉత్తరం వచ్చింది. ఈ అయిదవదినాన రాష్ట్రగవర్నరు గారిని దర్శించినాడు.

ఈ అయిదుదినాలూ, తాను అమెరికాలో గడిపిన సంవత్సరాలూ మొదలయినవి చర్చించాడు. అందరూ ఆతన్ని మెచ్చుకుంటూ మాట్లాడారు. కాని ఆతనికర్తవ్యం ఎవ్వరూ నిర్ణయించలేదు.

లయొనెల్ ఎలిజబెత్తు చేసింది తప్పుఅని ఎలా చెప్ప గలడు? భార్యతో మూర్తిని పొగడి తమస్నేహం ఎంత పవిత్రమో ఆమెకు తెల్పినాడు.

"మీస్నేహం పవిత్రంకాదని నేను ఊహించలేదు. అంతమాత్రాన ఆతణ్ణి నీ చెల్లెలు వివాహంచేసుకోవడానికి నే నెలా సమ్మతించగలను?" . . . ...

"వివాహానికి ప్రేమ ముఖ్యమంటావా లేక జాతీ, సంఘమూ, రంగూ, ముఖ్యమా ప్రియా!"

"నువ్వు గజంపొడుగు ముందుకువచ్చిన పెదవులు కలిగి, ఊలుజుట్టుతో, పీపాలాంటి కడుపుతో ఉన్న ఆఫ్రికా పిగ్మీపిల్లను ప్రేమించగలవా?"

ప్రేమించడం జరిగినవెనక ప్రేమనుగురించి మాట్లాడాలికదా! ఇక్కడ జెన్నీ మూర్తినీ, మూర్తి జెన్నీని ప్రేమించు కొంటున్నారుగదా!"

"మూర్తి ఒక రిక్షావాలాగే కూలీఅయితే వారిప్రేమను నువ్వు ఒప్పుకుంటావా?"

"ఏదో అయితే గియితే అంటే ఏమిలాభం లిజ్జీ! నా ప్రాణస్నేహితుడు నా అనుంగు చెల్లెలూ ఒకరినొకరు ప్రేమించుకొని వివాహంచేసుకుంటే నేను ఆనందపూర్ణుడను కానా?"

"ఓహో! కాకేమి? నేను ఉత్తమజాతి ఇంగ్లీషు బాలికను. మా వంశంలోవాడవు నువ్వు! నీకూ నాకూ కలిగిన ప్రేమను లోకం హర్షిస్తుంది."

"ప్రేమకూ లోకానికీ సంబంధం ఏమిటి?"

"ప్రేమించుకునే మనుష్యులు లోకానికి సంబంధం లేకుండా ఉద్భవించారా?"

లయొనెల్ ఏమిచేయగలడు? ఆతడు విచారపూర్ణ బాధతో క్రుంగిపోయాడు.

"ఇంతకూ మా జెన్నీవిషయంలో నే నేమి చేయ

గలను. ఆమెజీవితందారి ఆమే నిర్ణయించుకోవాలి !"
అంటూ ఆతడు తలవాల్చుకొని, తనకచ్చేరీగదిలోకి వెళ్లాడు.

ఎలిజబెత్తు మనస్సు కరగలేదు. పైగా పౌరుషంతో దుఃఖం తెచ్చుకొని కన్నీరుపెట్టుకుంటూ ఆ సోఫాపై కూల బడింది.

ఆ చప్పుడు విని లయొనెల్ చప్పున తనగదిలోనుండి చక్కావచ్చాడు. సోఫామీదవాలి లిజ్జీ మూర్ఛపోయినట్టు గడబిడపడుతున్నది. ఇంతట్లో లయొనెల్ పరిచారికను వాసనమందు తీసుకరమ్మనమని చెప్పి పరుగునవెళ్ళి ఫోను చేశాడు.

పరిచారిక లిజ్జీకి ముక్కుదగ్గిర మందువాసనచూపిస్తూ "యూడికొలోన్"తో తడిపినగుడ్డతో నుదురు అద్దుతూ ఉన్నది. ఇంతట్లో డాక్టరుగారు చక్కావచ్చారు.

ఆయన పరీక్షచేసి ఎలిజబెత్తు గర్భవతిఅనిన్నీ ప్రథమం గర్భంతాల్చిఉన్న బాలికలు కొంత నరాలసంబంధమయిన గడబిడలకు పాల్పడతారనిన్నీ, కాని పదిరోజులపాటు మందు ఇచ్చి ఆ తర్వాత గర్భబలానికీ ఆమెబలానికీ మందుఇస్తూంటే పురుడు సరీగా జరగగలదని ఆ డాక్టరుగారు లయొనెల్‌కు చెప్పి మందు వ్రాసియిచ్చారు.

ఇంతట్లో జెన్నీయింటికివచ్చింది. వదినగారిదగ్గరకువెళ్ళి కౌగిలించుకొని, ఆమెకు రెండుగంటలపరిచర్యచేసింది. లిజ్జీకి ద్రవాహారం ఇచ్చి నిద్రబుచ్చింది.

జెన్నీ రెండురోజులు సెలవుపెట్టి మూర్తితో ఒక్క మహాప్రవాహానందంతో గడిపింది. ఆతడు పనిమీదవెళ్ళి

మళ్ళీవచ్చేవరకూ ఆతనికోసం ఎదురుచూస్తూఉండేది. ఆతన్ని సినీమాలకనీ, విహారాలకనీ తీసుకుపోయేది. రాత్రి రెండు గంటలవరకూ ఆతనిఒడిలో వాలిఉండేది. అసలు నిద్రనేది లేకుండాఉంటే బాగుండుననుకునేది.

రెండురోజులూ అయినవెనక ఉద్యోగానికి వెడుతూ ఉండేది. పనిఅయినవెంటనే తిరిగితిరిగి ఇంటికి రావడం! రావడంతోటే ఎదురుగా ఎల్లమందఉండాలని ఆతనికోసం ఎదురుచూడడం!

ఇదంతా చూచే ఎలిజబెత్తుకు మతిపోయింది. ఆరవ రోజురాత్రి లయొనెల్ ఎలిజబెత్తులు తిరుచునాపల్లి వెళ్ళి పోయినారు. ఏడవరోజు ఉత్తరాదికి పెద్దకొడుకునూ కోడలినీ వారిబిడ్డలనూ చూడడానికి వెళ్ళిన ఎడ్వర్డు కార్లయొల్ గారూ ఆయనభార్యా ఇంటికివచ్చారు.

ఎడ్వర్డు కార్లయొల్ గారు అయిదుసంవత్సరాలక్రితమే విశ్రాంతివేతనం తీసుకొని ఉద్యోగంనుండి విరమించాడు. ఆతని కిప్పుడు అరవైరెండుఏళ్లు ఉన్నాయి.ఆయన భార్యపేరు డోరిస్. ఆమెకు ఏభైఎనిమిదిసంవత్సరా లున్నాయి.

వారిద్దరూ రావల్పిండిలో పెద్దకొమరుడు మేజరు రిచ్చార్డ్‌కు అతిథులుగా ఉండి అక్కడనుంచి కాశ్మీరము, ఆల్మోరా, ముస్సోరీ, కరాచీ, జయపురం మొదలయినవి తిరిగి రావల్పిండివచ్చి పదిరోజులుండి బయలుదేరి చెన్న పట్నం వచ్చినారు.

కార్లయొల్‌గారి బంగాళాఇల్లు కీల్పాకులో పూనమల్లీ రోడ్డుమీద పెద్దతోటమధ్య ఉంది. యూరేషియనైనా మద

రాసులో వర్తకంచేసేటట్టీ, ఉద్యోగాలలో ఉన్నట్టి బ్రిటిషు పెద్దల గౌరవంపొందుతూ తానూ తన భార్యాబిడ్డలూ వారి ఇళ్ళకు అతిథులుగా పోతూ, తానూ వారిని తమఇంటికి విందులకు పిలుస్తూ గౌరవంపొందుతూఉండేవాడు.

కార్లయెల్ కుటుంబంలో కొందరు ఇంగ్లీషువిధవలను, కొందరు ఇంగ్లీషుబాలికలను పెళ్ళిచేసుకున్నమాట నిజం. ఆ బాలికలూ, ఆ ఇంగ్లీషువిధవలూ అంత పెద్దకుటుంబాలవారు కాకపోవచ్చును. కాని పదహారణాల ఆంగ్లరక్తం వారు.

మిస్టర్ కార్లయెల్‌గారు ఎంతో చక్కగా ప్రతిభతో ప్రభుత్వానికి భక్తితో పనిచేసిఉండడంచేత ఎం. ఎస్. ఎం. రైల్వేవారికి చీఫ్ఇంజనీరు అయిన రెండేళ్ళకు 1934 వ సంవత్సరంలో "నైటుబిరుదం పొంది సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెల్ గారు కె. సి. ఐ" అయ్యారు.

వీరిని ముఖ్యఇంజనీరును చేయడంలో ప్రభుత్వంవారు రెండుపక్షుల్ని ఒకేబాణంతో కూలవేయగలిగారు. సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెల్‌గారు భారతీయుడు, అందుకని ఆయనకే ఈ ఉద్యోగం ఇచ్చాము" అంటూ మొగం అవతలికి తిప్పి "ఎల్లాగైనా ఆంగ్లరక్తంప్రవహించేవానికి ఆ మాత్రమయినా చేయకపోతే ఎల్లాగు" అని ఒకరినొకరు కళ్ళుగీటుకున్నారు.

సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయెల్‌గారు ఇంటికివచ్చారు. వస్తున్నామని తెలియజేయగానే జెన్నిఫర్ తల్లిదండ్రులను ఎదుర్కొవడానికి వెళ్ళింది. ఉండేపరిస్థితులలో ఎల్లమందమూర్తి వచ్చి జెన్నీ తల్లిదండ్రులను వివాహానికి అనుమతి అడగడం

కన్న, తానే తనమాతాపితరులను ఒప్పించడానికి నిశ్చయం చేసుకుంది.

ఎల్లమందమూర్తి తన స్వగ్రామం వెళ్ళిపోయినాడు.

ఎల్లమందమూర్తి తన స్వగ్రామంవెళ్ళడానికి నిశ్చయించుకున్నరోజు సర్ ఎడ్వర్డుకార్లయెల్ వచ్చిన ముందు రోజు. ఆదినం ఒక్కనిమిషం విడవకుండా అతడు జెన్నీ తిరిగాడు.

"జెన్నీ, ఈ మానవవ్యవస్థ చాలా విచిత్రమయింది. లోకంలోవున్న స్త్రీపురుషులు నూరుకోట్లసంఖ్య. అందులో ప్రేమించడానికి సిద్ధంగాఉన్నవారిసంఖ్య కొద్దికోట్లుఅయినా ఈ ప్రేమల పరిణామమూ, పరిణతీచరిత్రా ఏ రూపాలు పొందుతాయో ఆలోచిస్తూఉంటే నాకు 'ఫాస్టు' చూచి దిగ్భ్రాంతుడయిన బ్రహ్మాండము కనబడుతూఉంటుంది."

"నీకు ఎప్పుడూ ఆలోచనలే, కార్యనిమగ్నత తక్కువ ప్రియతమా?"

"అవును, నీ అద్భుతమూర్తి సందర్శించిన యువకుడు మతిలేనివాడై లోకం అంతా తిరుగుతూఉంటాడు.

"లోకంలోఉన్న యువతీమణులు ఎన్నిజాతులవారు, ఎన్నిదేశాలవారు ఎంతెంత అందంగాఉన్నవాళ్ళు లేరు?"

"అది నిజమే. సౌందర్యశాస్త్రప్రకారం అందంకల వాళ్ళు ఒకజాతి అనుకుందాం. ఆ జాతిలో అంతరమయిన జాతులకుచెందిన సౌందర్యవతులను, ఒకరకం మానసిక ప్రవృత్తిగల యువకులు ప్రేమిస్తారు. అందులో ఒకొక్క అనుభూతి కారణాలవల్ల ఈ మనుష్యుడూ, ఈ స్త్రీ అని

కేటాయింపయిఉంటారు. ఆ కేటాయింపయిన జత మనం ఇద్దరం కాబోలు."

"నీ మాటలు అగమ్యగోచరంగాఉన్నాయి." అని పకపక నవ్వుతూ జెన్నీ ఆతన్ని గట్టిగా అదుముకొంది.

"జెన్నీ, కొన్నియుగాలు నిన్ను వదిలిఉండాలి!"

ఆరాత్రి మెయిలుమీద భీమవరం వెళ్ళిపోయినాడు ఎల్లమందమూర్తి.

3

ఆ మర్నాడు ఉదయం నిడదవోలులోమారి, మూర్తి భీమవరంలోదిగాడు. ఇదివరకే తమ పురోహితుడుగారి పేర టెల్లిగ్రాం అతడు ఈ దినానికి వస్తానని ఇచ్చిఉండడంవల్ల భీమవరంస్టేషనుకు జక్కరంవారూ, భీమవరంవారూ చుట్టు పక్కలవారు హరిజనులెందరోవచ్చి సిద్ధంగాఉన్నారు. బండి రాగానే ఎల్లమందమూర్తికి "జయ్" అని వచ్చినవారం దరూ జయజయధ్వానాలు సలిపినారు. బండి ఆగగానే ఎల్ల మంద దిగినాడు. ప్రజలందరూ పూలమాలలు వేశారు. ఖద్దరు దండలు వేశారు. హరిజనసంఘంవారు ఎవరిదో కారు పట్టుకు వచ్చారు. ఎల్లమందను భీమవరం అంతా ఊరేగించి బోర్డు ఆఫీసుదగ్గిర పెద్దసమావేశం జరిపినారు.

ఎల్లమంది ఉక్కిరిబిక్కిరై, చైతన్యం సగంతప్పి ఈ మహాభావానికి ఉన్న పరమార్థం తర్కించుకుంటూ కూచు న్నాడు.

"హరిజనులు యుగయుగాలనుంచీ ఈలా వేదనపడి పోతున్నారు. కాని ఎవరో ఎల్లమందవంటి కులోద్ధారకులు ఉద్ధరించి జాతిని తరింపచేస్తారు" అని ఒకరన్నారు.

ఉత్తమకులాలవారు వింధ్యపర్వతంలాంటి బరువును ఈ కులాలవారిమీద వేసిఉండడంచేత వారు అలా నీచ స్థితిలో పడిఉన్నారు. తప్పు ఉత్తమకులాలవారిది. ఇన్ని యుగాలనుంచి, ఊళ్ళబయటకు నెట్టి, చూడకూడనివారు, ఉచ్చరింపకూడనివారు, గ్రామంలోనికి రానివ్వకూడనివారు అని చెప్పి వారిని సాంఘికంగా, నైతికంగా, ఆర్థికంగా విద్యా విషయికంగా రాజకీయంగా అతి నీచస్థితిలో ఉంచిన పరమ రాక్షసులం మనం!" అని ఒక బ్రాహ్మణయువకుడు మాట్లాడినాడు.

ఎల్లమంద ఎప్పుడూ ఉపన్యాసాలిచ్చినవాడు కాడు. ఆతడు లేచి పదినిమిషాలు తడబడినాడు. అక్కడనుంచి ఎదురు గుండా ప్రేక్షకులూ లేరు, ప్రపంచమూ లేదు. ఆతని ఎదుట ఆతడే వున్నాడు. ఆతనికి ఆతడే మాట్లాడుకున్నాడు.

"ఈ పరిస్థితులు ఎల్లా వచ్చాయి? చరిత్ర అతిక్లిష్టంగా ప్రవహించింది. దానికి ఇవి కారణాలనిగానీ, అవి కారణా లనిగాని ఎవరు నిర్ణయించగలరు? ఆ నిర్ణయించడంవల్ల ప్రయోజనం ఏముంది? నదిలోపడిన మనుష్యుడు ఎలా పడ్డాడో విచారణచేస్తుంటే ఆతడు ప్రాణం అర్పించుకోవలసి వస్తుంది. వెంటనే ఆతన్ని రక్షించాలి.

"హరిజనులకు కాంగ్రెసుప్రభుత్వాలు మనుష్యునకు పదిఎకరాలకు తక్కువగాని భూమిఇవ్వాలి. తక్కినవారిమాట

ఎల్లావున్నా హరిజనాది హైన్యసంఘాలవారికి తప్పక పట్ట పరీక్షవరకు చదువుచెప్పాలి. ఆ శాసనం ఎవ్వరూ తప్పడానికి వీలులేదు. ప్రస్తుతం దేవాలయాలకు పోవడం వగైరాలన్నీ కార్యక్రమంలో తర్వాత వస్తాయి. అవి కావలసిన మాట నిజమే!"

ఈలా ఈలా మహావేగంతో మాట్లాడినాడు.

ఉపన్యాసానంతరం ప్రజలు ఎల్లమందకు బ్రహ్మాండమయిన జయజయధ్వానాలు సలిపినారు.

ఆ మధ్యాహ్నం ఎల్లమంద జక్కరంచేరినాడు. తన గుడిసెదగ్గిరకు వెళ్ళాడు. గుడిసెముందు పెద్ద పందిరి, తోరణాలు! పందిరిలో కుర్చీలు, బల్లలు, మంచం, పరుపుదిండ్లు వున్నాయి. పరుపులువేసిన మంచంచుట్టూ మూడు వెదురు తడికలు కట్టి ఒకగదిలా సిద్ధంచేసినారు.

ఆ గూడెంలో దొరలు జీవించేవిధానం ఎరిగివున్న క్రిష్టియనులు ఉన్నారు. వాళ్ళసహాయంవల్ల చంద్రయ్య ఈ ఏర్పాటులు చేశాడు. తండ్రి ఆపేక్ష అనంతం! తల్లిఆపేక్ష అనంతత్వానికి అవధి ఇవ్వగలదు! వారి ప్రేమమధ్య ఆలాంటి ప్రదేశంలో ఇంగ్లండులో డి.యస్.సి. ఇంజనీరింగు నెగ్గి అమెరికా రెండేళ్ళువెళ్ళి ప్రవాహశక్తిజనిత విద్యుచ్ఛక్తినిగురించీ, ప్రవాహశక్తినిగురించీ నేర్చుకొని విజయపత్రాలు పొందిన ఎల్లమంద తడికెలపందిరిక్రింద మకాము.

తన అక్కచెల్లెండ్రు, అన్నదమ్ములు అతివిచిత్రంగా చూస్తున్నారు. ఈ మనుష్యుల అతి ప్రాథమికజీవితం, ఒకే

గుడిసెలో అందరూ పడుకోడం! ఇతరులు ఉన్నారని లేకుండా స్త్రీ పురుష సంగమక్రియ ! ఎంతటి నీచగతి !

ఏపాపం చేశావు నా జాతీ !

ఎన్ని వేల సంవత్సరాలు ఈ భయంకర నీచస్థితిలో కుళ్ళిపోతూఉంటావు మాదిగవాడా?

నీకు ముక్తి లేదా?

ఎంతటి దీనచరిత్ర జరిగిపోతోంది!

తిండి లేకుండా!

మొండితనంకప్పే బట్ట లేకుండా!!

పండ పక్క లేకుండా!!!

ఉత్తమజీవితం ఛాయలన్నా సోకకుండా సత్తువలేని హృదయాలు, సత్వంలేని మనస్సులు, మత్తువాసన, కుళ్ళిన మాంసంవాసన, హీనత్వం, లుకలుకలాడే భయంకరవాసన, వైద్యుణ్ణి, గురువునూ ఎరగని భీభత్సం. సేవ్యంఎరగని అడివి భూములకన్న హీనమే!

నా జాతీ!

నా మాదిగజాతీ!

ఆశలేని భయంకరావస్థల క్రుంగే జాతీ!

ఏనాటికి నీకు ముక్తి?

ఏనాటికి నీకు ఏడుగడ?

ఆతడు వెక్కి వెక్కి రోదించాడు. తల్లితో తిండి సహించటంలేదని ఆరాత్రి అలాగే పడుకున్నాడు.

గుడిసెలో తల్లీ తండ్రీ మనతిండి వాడికి ఏం సయిస్తుంది, అనుకుంటున్నారు. తల్లి నెమ్మదిగా ఏడ్చింది.

"ఊరుకో నాయాలా! ఆడింటాడు." అని తండ్రి.

"ఎటెంటాడో. సీమెల్లొచ్చాడు. ఆడికింత కూడెట్టవే దైబమా!" అని ఎక్కి ఎక్కి రోదించింది తల్లి!

నెమ్మదిగా విన్నాడు ఎల్లమంద. "అమ్మా!" అని పిలిచాడు.

తల్లి పరుగునవచ్చి "ఏటి బాబో!" అని అడిగింది. చిరుగుల చీరకొంగుతో కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ తల్లిని తన మంచంమీద కూర్చోబెట్టి ఎల్లమంద "అమ్మా! నేను సీమ వెళ్ళిరావడంవల్ల ఈవిధంగా అవలేదు. నాకు తిండి సయించకపోవడమూ దానివల్ల కాదు. నాకు సయించేతిండి పెట్టలేకపోతే మీ తప్పేమిఉంది. కాని అసలు మన మాదిగ కులంవాళ్లూ, అలాంటి నీచస్థితిలోఉన్న మాలలు, ఇతర చోట్లఉన్న మనబోటివాళ్లూ అనుభవించే పరమ అసహ్యాకరమైన భరించలేని బాధలు నా మనస్సును వికలంచేశాయి. అందుకు తిండి సయించలేదు. ఇప్పుడు బాగా ఆకలివేస్తూ ఉంది. తీసుకురా అన్నీ" అని నవ్వుతూ వీపు తట్టినాడు.

ఆ వెఱ్ఱిబాగులతల్లి ఒక్క గంతువేసింది గుడిసెలోకి. ఈ బాలకుడు వస్తున్నాడని తమ చుట్టాలల్లా కిరస్తానీమతం పుచ్చుకొని దొరలదగ్గిర బట్లరుపనిచేస్తున్న జకరయ్య, దొరసానమ్మ నడిగి ఒక సెట్టు పింగాణీగిన్నెలు వగయిరాలన్నీ పట్టుకువచ్చాడు. ఒకదాంట్లో బజారులోకొన్న నానురొట్టె ఒకదాంట్లో మాంసంకూరా, ఇంకోదాంట్లో అన్నం, మరోదానిలో పులుసూ మొదలయినవన్నీ పట్టుకువచ్చి మంచం దాపునఉన్న బల్లపైన పెట్టింది.

మనస్సు నిర్మలమయిపోవడంచేత కడుపునిండా భోజనంచేస్తూ ఎల్లమంద తల్లిని ఎంతో మెచ్చుకున్నాడు. తల్లి వెంకమ్మ ఎంతో సంతోషించింది.

అతనికి తన చిన్ననాటి భోజనం జ్ఞాపకంవచ్చింది. ముంతకుడులో గంజి, నాలుగు మెతుకులూ, ఉప్పు, చేత నంజుకోవడమూ, అంతే భోజనం. ఉప్పుగల్లే పప్పుదుచులు. సంతకని తల్లి బుధవారంనాడు చిప్పలోపెట్టుకున్న ఆరణాల డబ్బులు అంటే ఆరణాలడబ్బులే రొంటిని ముడేసుకొని భీమవరం పోయేది.

అర్థణాడబ్బులు ఎండుమిరపకాయలు, మూడుకాన్లు ఉప్పు, ఒక అర్ధణా వంకాయలు, కందికప్పు అణా, ఘరం మసాలా అర్ధణా, కొబ్బరినూనె అర్ధణా, వేరుశనగనూనె అర్ధణా, ఉప్పుచేపలు అణా, ఒక కాని దుంపలపోగు, పంది మాంసం అర్ధణా ఇదీ సంతఖర్చు. ఈ కోటీశ్వరుల సంత ఖర్చుతో వారంఅంతా గడవాలి. ఖామందులఇంటిలో ఏదైనా పండగా పబ్బమూ, శుభకార్యమూ వగయిరాలు వస్తే ఆరోజు ఇంటిల్లిపాదీ కాస్త రుచులుచూస్తూ కడుపు నిండా తింటారు.

ఖామందులు సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలుగారు కాస్త డబ్బూ ఆస్తీ ఉన్నవాడవటంచేతా, పదిమందిపిల్లలుగల వాడవటంచేతా వారింటిలో ఏవో శుభకార్యాలు వస్తూనే ఉంటాయి. ఆ శుభకార్యాలసమయంలో సాయంకాలం ఆకుల్లోపెట్టి కులం పాలేరువాళ్ళు ఇంటికిబైట దొడ్డిలో గడ్డి మేటికి యివతలగా పదిమందికిసరిపోయే అన్నం, పప్పు,

రెండుకూరలు, పులుసు, రెండుపచ్చళ్లు పిండివంట రకాలూ పెడితే వెంకో చంద్రయ్యో, మూటలుకట్టుకొని ఇళ్ళకు తీసుకుపోతారు.

అలాంటి భోజనాలు ఎన్నిసార్లో తిన్నాడు ఎల్లమంద. చిన్నతనంలో ఇలాంటి శుభకార్యాలు శాస్త్రిలుగారి ఇంట ప్రతిరోజూ జరుగుతూఉంటే బాగుండిపోను అని అనుకున్నాడు.

గాంధీజీ కాంగ్రెసు నాయకుడై, హరిజనోద్యమం వచ్చినప్పటినుండీ సభలు జరుగుతున్నాయి. అలాంటి హరిజన మహాసభలలోకూడా రెండురోజులపాటు కాంగ్రెసు నాయకులు వంటలుచేయించి భోజనాలు పెట్టిస్తున్నారు.

ఎంత దుర్గతి తనజాతికి! ఏనాటికి, ఎన్నివందలు సంవత్సరాలకైనా కడుపునిండా తినడం తనసంఘానికి రాగలదా అని అనుకుంటూ ఎల్లమంద భోజనం ముగించాడు.

4

ఎల్లమందమూర్తి ఢిల్లీ వెళ్ళి కేంద్రప్రభుత్వం ముఖ్య ఇంజనీరును కలుసుకున్నాడు. ఇంజనీరింగుశాఖాసభ్యుని చూచినాడు. తానుధరించిన విదేశీదుస్తులు ఆతనికి అసహ్యం వేశాయి. కాని అవి ధరించివెడితేగాని ప్రభుత్వోద్యోగుల్ని చూడడానికి వీలులేదు. హృదయానికి ఆ దుస్తులంటే ఇష్టం లేదు. తన సంఘం అతినీచం అవడంచేత యీ పెద్దరకం విదేశీదుస్తులు ధరించాలి. తక్కిన భారతీయులందరితో సమా

నంగా ధరించాలి. అప్పుడు ఇంకా గొప్పతనంకూడా ఉంది అన్న భావం వస్తుంది కాదా.

ఆలాంటి భావాలన్నీ మహాత్మునితో మనవిచేసుకున్నాడు.

"మూర్తీ వేలకొలదిసంవత్సరాలు బాధపడిన మీ జాతి బాధాస్నాతులై మహాపవిత్రతపొందారు. నేను మీకు సేవచేస్తున్నానంటే వట్టి ధర్మపాలన కేకాదు. బాకీ తీర్చడానికీ కాదు మీ సేవచేసి పవిత్రతపొందడానికి!" అని బాపూజీ దివ్యనేత్రాలు పలికినాయి.

"బాపూజీ! నా కర్తవ్యం నాకు తెలియటంలేదు. ఇంతచదువు చదువుకొనివచ్చి, నేను ప్రభుత్వోద్యోగం స్వీకరించకుండా ఉంటే నా చదువు వృధా! ఈ చదువు మన దేశానికి ప్రస్తుతం శిరోమణివంటిది. ఆనకట్టలు లేక నదులు ఉపయోగంలేదు. ఆనకట్టలువల్ల విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవిస్తుంది. ఈ శక్తి దేశానికి వెలుగూ, పొలాలకు నీరూ, గృహాలకు చిన్నపరిశ్రమలకూ ఎన్నివిధాలో ఉపయోగం. పూర్వకాలపు గృహపరిశ్రమలూ, గ్రామపరిశ్రమలూ, కొద్దిరూపం మారుతాయి. వ్యవసాయమూ, మరీ రాక్షసంకాకుండా అనేక రూపాల ఉత్తమవిధానాలు అలవరచుకొంటుంది"అని మనవి చేసుకొన్నాడు.

సేవాగ్రామంలో ఉన్నన్నాళ్ళూ వడుకుతూఉండేవాడు. వడుకుతూ ఉండవచ్చును. రాతసమయంలో నడిచేటప్పుడూ ఇతరవిధమయిన పనిసమయములోనూ తప్ప తక్కినప్పుడు రోజుకు ఒకగంటో రెండుగంటలో ఎందుకు వడక

కూడదు. ఆ నిశ్చయానికివచ్చి ఆపనేచేయడానికి సంకల్పించు కొన్నాడు.

సేవాగ్రామంలో ఉండేరోజుల్లో చేతిపరిశ్రమగా విద్యుచ్ఛక్తి విడంబితమయిన వస్తువులు తయారుచేయడం. ఈలా అని దీపాలువగైరాలు ప్రయత్నించాడు. వెదురు గొట్టంలో బాటరీలుపెట్టడం లోపలనుండి రెండుశక్తులూ కలిసేటట్లు ఏర్పాటుచేయడం దీపంవెలగడం ఈలాంటి చిత్రాలు చేస్తూఉండేవాడు.

తన జక్కారంగ్రామంనుంచీ, ఢిల్లీనుంచీ, సేవాగ్రామంనుంచీ జెన్నీకి రోజువిడిచి రోజుకు ఉత్తరాలు రాస్తూ ఉండేవాడు.

జెన్నీ రోజువిడిచి రోజుకు ముత్యాలకోవవంటి దస్తూరితో ఉత్తరాలురాసేది. ఆ ఉత్తరాలన్నీ చక్కని మంచిగంధం మంజూషలో పెట్టుకునేవాడు. మధ్యమధ్య జెన్నీకి తానూ, తనకు జెన్నీ తంతులు ఇచ్చుకొనేవాడు.

141, పూనమిల్లి రోడ్డు
కీల్పాకు, మదరాసు
6 మార్చి 1939.

"ప్రియతమా !

మానాన్నకూ, అమ్మకూ నీవిషయం, మన ప్రేమ విషయంచెప్పాను. పెండ్లికి అనుమతిఇవ్వవలసిందనికోరాను.

మా తండ్రి ఆలోచించుకోనిమ్మన్నాడు. మాఅమ్మ మూతిముడుచుకుంది.

మర్నాడు మా తండ్రి పిలిచి "జెన్నీ ఈవివాహం నాకేమీ ఇష్టంలేదు, మీతల్లికీ అంతే! ఆమెతో నువ్వు మాట్లాడు" అన్నాడు.

"నేను ఎందుకు ఇష్టంలేదు డాడీ నీకు?"అని ప్రశ్నించాను.

"ఒకకారణం మనసంఘమూ, పెరయాసంఘమూ కలియదు. నీ భావికి మంచిదికాదు.

రెండు, ఆ అబ్బాయి ఎంతచదువుకున్నా అతడు నీగ్రోజాతివాడు! మనం తెల్లవాళ్ళం. ఈ రెండుజాతులూ కలియడం నేను చూస్తూచూస్తూ ఒప్పుకోదలుచుకోలేదు.

మూడు, అసలు ఈసంధానం నామనస్సుకు ఎంత ప్రయత్నించినా ఎక్కటంలేదు. ఇది కారణంలేని కారణం.

నువ్వు ఈడుకువచ్చిన పిల్లవు. ఇంకా మైనరువుకావు. ఉద్యోగంలో చేరావు. నీ భవిష్యత్తు నువ్వే నిర్ణయించుకొనే దశలోకివచ్చావు. నీకుటుంబం మంచీ, నాసంఘం స్థితీ ఆలోచనా సలహానే నువ్వు పాటించేటట్లయితే, మూర్తిని భర్తగా భావించుకోవడం మానెయ్యి" ఇవీ మాతండ్రి మాటలు.

ఈ రెండో పరాభవంతో నేను భూమిలోకి కుంగిపోయాను. ప్రాణప్రియా! నిజమయిన నిర్మలమయిన ప్రేమ వచ్చినచోట్ల ఈలాంటి అడ్డాలు ఉద్భవిస్తూఉంటాయి కాబోలు. నేను మాట్లాడకుండా వచ్చేశాను.

ప్రియతమా ! నువ్వు దూరంగావున్నావు. నిన్ను వదిలిఉన్న ప్రతినిముషమూ యుగాలై పోతున్నది. వైద్యాలయానికి వెడుతున్నాను. ఆపనిలో మునిగిపోతాను. కాస్త ఖాళీవచ్చిందంటే నువ్వు ప్రత్యక్షంఅవుతావు. ఎన్నిఅడ్డాలు వచ్చినా నువ్వే నాకు; నేనే నీకు. ఈఅనుబంధం విచిత్రమే. నేను డాక్టర్ని. ప్రేమంటే ఒకటిఉందని నాకు నమ్మకం లేకుండాఉండేది. అలాంటిప్రేమే మానవజన్మకు అత్యంత ఉత్తమత్వం ఆపాదించే మహత్తరవిషయం.

ప్రేమకు కులంలేదు, సంఘంలేదు, జాతిలేదు. మానవమైన ఒక మహత్తరవాంఛకు అది పవిత్రరూపం.

ప్రియతమా

నీకు ప్రాణంఅంతా ప్రోగుచేసుకొన్న ముద్దులతో

"జెన్నీ"

141, పూనమిల్లి రోడ్డు,

కీల్పాకు, మదరాసు

9 మార్చి 1939

"ప్రియతమమైన ప్రియా !

నీ కౌగిలింతలు స్మృతిమాత్రం అయినా, అని తలచుకొని పులకరించిపోతూ వుంటాను. నీ ఫొటోను మాత్రం పలకరించుకొంటాను.

ఇది ఈలా అవుతుందా! ఇన్నితీపులు బాధాపూర్ణమై స్త్రీలను ముంచెత్తివేస్తవా? భారతీయాంగనలు తమలోని

కామవాంఛా బాడబులనుకళ్ళెలుపెట్టిఅపుకోగలరు. పాశ్చాత్య స్త్రీలు అగ్నిలామండిపోగలరు. ఈ రెండూ నాలో ఎప్పుడూ యుద్ధంచేస్తూవుంటాయి. అయినా నేను నిన్ను వాంఛిస్తున్నాను. నాలో తుచ్ఛకామం మొలకలెత్తనేలేదు. సంకరులైనవారికి తుచ్ఛవాంఛే పగ్గాలు తెంపుకొని దౌడులుతీసే గోడిగలవుతుందట! కాని, నాలో అటువంటిభావాలే కలగవు, ఆ విషయమూ నాకు ఆశ్చర్యంకలగజేస్తూఉంటుంది.

నా ఆత్మా! నువ్వే నాకు ఎట్టఎదుట. నాకు బడాయి లేదు. నీ ఎదుట నేను తలవంచిన "చెత్రీ" పూలచెట్టు నయ్యాను. నాలో వికసించే ప్రతిపూవు నీ కోసమే దాచుకొంటున్నాను.

మా అమ్మతో ఒకగంట తీవ్రంగా వాదించాను, ప్రాణస్వరూపా! మన వివాహంవిషయం. మా అమ్మ పూర్వకాలం మనిషి. మా చుట్టాలందరకూ నా ప్రేమ విషయం తెలిసింది. గంటగంటకూ పూటపూటకూ, ఓ చుట్టమో, ఓ పక్క మో, ఓ స్నేహితుడో, ఓ హితురాలో రావడం మా అమ్మతో, నాన్నతో తమ విడ్డూరం వెలిబుచ్చడం, నన్ను సన్నసన్నగా చీవాట్లుపెట్టడం, నాకు సలహాఇవ్వడం, నాకో ఉపన్యాసం చదవడం వెళ్ళడమూ!

నేను ఒకొక్క చిరునవ్వు ఒకొక్కరికి జవాబుగా అర్పిస్తున్నాను.

నీమీద ఎలిజబెత్తుకు అంతకోపం ఎందుకూ? నిన్ను విడిచి యుగాలుఉండగలనని నీ ఉద్దేశమా. నా అందంఅంతా నీది. నా అందం రహస్యాలు నాకే తెలియవు. నా అందం

నువ్వు పరిగ్రహించి అనుభవిస్తున్నప్పుడే ఆ రహస్యాలు నాకు అర్థవంతమవుతాయి కాబోలు.

గాఢప్రేమతో ముద్దులు
నీదే "జెన్నీ"

5

ఎల్లమందమూ రీ ప్రతిదినమూ ఉత్తరం రాయడమే. "నా హృదయమధ్యగా సింహాసనం అధివసించిఉన్నప్రియా! మధురమధురమయిన ఆలోచనలన్నీ వ్యక్తంచేయలేము. ఉత్తరంలో కాగితమూ కలమూ, ఆలోచనలూ మనమూ!

"కలం పాటలు పాడుతుంది; నాట్యంచేస్తుంది. వీణ, వాయులీనం, మాండొలీనం పియాను, పిల్లంగ్రోవి గుండెలు కరిగేటట్లు మోయించకలదు. కలం నాట్యంచేస్తుంది. కలం దూరంగా ఉన్న వ్యక్తుల్ని దగ్గరగా దగ్గరగా తీసుకువస్తుంది.

"నాకు ఎదుట మాటలులేవు! కాని నీ ఉత్తరాలు నిన్నే సర్వకాలం నా ఒడిలో కూర్చుండబెట్టుతున్నాయి.

"ఓయి ప్రియతమేశ్వరీ! నేను దారితెలియని పసి బాలకునిలా ఉన్నాను. హఠాత్తుగా ప్రపంచాన్ని తెల్లబోయి చూస్తున్నాను. అంతా కొత్తగా కనబడి కంటనీరుతో కరిగి పోతున్నాను. ఆలాంటి నాకు తోటిపిల్లవూ, స్నేహితురాలవై నాకు ధైర్యంచెప్పే గురువువై నీవు కన్పించావు.

ప్రపంచంలో పురుషుడు ముందుకుపోవాలంటే పురుషునికి స్త్రీయే సారధి. ఆలాగే స్త్రీకి పురుషు డనుకుంటాను. ఇది నిర్ధారణగా నాకు తెలియదుగాని, మొదటివిషయం

నాకు తెలుసును. ప్రాణేశ్వరీ నేను కౌగలించుకోడానికంటే సిగ్గుపడతాను. నేను చీకటిని, నువ్వు వెన్నెల వెలుగువు.

"కవులు - వెన్నెల చీకటిని తరిమివేస్తుందని వర్ణిస్తారు. నా ఉద్దేశంలో వెన్నెల అత్యంతమయిన దయతో చీకటిని తనతో లయింపచేసుకుంటుందని.

"నీప్రేమకు పాత్రుణ్ణా కానా ? అనే పవిత్రవిషయం నాకింకా నిర్ణయంగా తేలలేదు. పాత్రాపాత్రదానం అంటో లేదా ప్రియా !

"నీవంటి దివ్యాంగనప్రేమ ఎదుటఉండే కల్మషాన్ని దహించి పవిత్రంచేసే శక్తిగలది.

ఇట్లు నీ పెదవులు భక్తితో
వరంక్రింద ఆస్వాదించే
నీ దాసుడు
"మూర్తి"

"ప్రియతమేశ్వరీ !

మీ తండ్రికీ, తల్లికీ, ఎలిజబెత్తుకూ, చుట్టాలకూ, మనప్రేమ ఏమి అర్థంఅవుతుంది. ఎలిజబెత్తువిషయంలో మాత్రం కొంత నాకు ఆశ్చర్యమే కలుగుతూఉన్నది. ఆమె శుద్ధమయిన ఆంగ్లబాలిక ! కాబట్టి లయొనెల్‌ను వివాహం చేసుకోకూడదని తల్లీ తండ్రీ చుట్టాలూ మూర్ఖపుపట్టుపడితే, నేను వారందరితో ఎంతోకాలం వాదించి ఒప్పించాను. ఎలిజబెత్తు అప్పుడు నాకు అర్పించిన నమస్కారాలు నా జన్మ అంతకూ సరిపోతాయి. ఆలాంటి ఎలిజబెత్తు ఈలా తయారయిందంటే ఏదో కారణంఉందనే నాకు తోస్తున్నది.

భరతదేశంలో సాధారణాంగ్లేయుల వర్తన విచిత్రం. ఇంగ్లండులో మాతో సమంగా చదువుకొన్న ఆంగ్లయువకుడు ఏ ఉద్యోగిగానో మనదేశంరాగానే తనతోటి విద్యార్థిని స్నేహితుని ఇక్కడ అవమానిస్తాడు. అతనిముక్కు పైకెగసిపోతుంది. ఫారెస్టర్ రాసిన "ఇండియాకు ఒక యాత్ర!" అనే గ్రంథం చదవలేదా ప్రియతమా! ఆ భారతీయుడు తోడి ఉద్యోగిగావచ్చినా ఆ ఆంగ్లేయుడు లెక్కచేయడు.

"నేను ఇంగ్లండులో చదువుకొంటున్నప్పుడు నన్ను మా కాలేజీవారు వారు కాలిబంతి ఆటజట్టులోనికి తీసుకోవాలని ప్రయత్నించారు, ఎవరో కొందరుతప్ప తక్కినవారు. భారతీయ నిగ్గర్ మాతో సమంగా జట్టులోఉండడమేమిటి అన్నారు.

"కాని నేను ఆటలోనికి వెళ్ళక తప్పిందికాదు. మా కాలేజీజట్టు మూడేళ్ళనుంచీ నెగ్గటంలేనిది, ఆ ఏడు మొదటి స్థానం ఆక్రమించి నెగ్గింది. ప్రతివిజయంలోనూ నేనే, ఎక్కువ గోల్సుచేయడం జరుగుతూఉండేది. ఆఖరి ముఖ్య పందెంలోచేసినగోల్సు అన్నీ నేనే! అందుచేత మా కాలేజీ వాళ్ళుచేసిన ఉత్సవంలో నేను ప్రధాననాయకుణ్ణి అయ్యాను. ఆ కాస్తపదవికీ చాలా కష్టంపడినవారున్నారు. ప్రాణేశ్వరీ, "ఈ నిగ్గర్ మనవాళ్ళందరికన్నా బాగా ఆడడమేమిటి?" అని ఒక యువకుడు ఆతనిస్నేహితునితో అంటూఉంటే ఆ ముక్కలు నా చెవినిపడినాయి.

"తెల్లవారు మన దేశంలో రాజ్యంచేస్తున్నారు. వాళ్ళది

ఇండియా! ఈ భావం ఎలిజబెత్తులోఉందని నేను కాస్త అనుకోవటానికి ఆమెమాటలే కారణం.

"ప్రాణప్రియా! నా ఆత్మ మధ్యస్థా! ఒక్కమాట మాత్రం బాగా నమ్ము. నువ్వు ఏదిచేయమంటే అది చేస్తాను. నా జీవితనౌకకు నువ్వే కెప్టెనువు.

నీ దాసానుదాసుడు
అతి ప్రేమభక్తుడు
నీ పెదవిఅమృతం ఆసించే
"మూర్తి"

15K, గ్రాంటుహోటలు.
న్యూఢిల్లీ,
8 మార్చి 1939.

ప్రియాతి ప్రియబాలికా,

నీ హృదయమే మూర్తిగట్టిన లేఖ అందింది. మీ తండ్రికీ తల్లికీ ఇష్టంలేదన్న వార్త నాగుండెల్లో పిడుగులు కురిపించింది. అయితే మనకర్తవ్యం ? మురుగుకాల్వలో పొర్లే జాతికిచెందిన ఒక దురదృష్టవంతుణ్ణి నువ్వు చేయిపట్టి ఈవలకు లాగినావు. ఏదో ఒక పరమాద్భుతమయిన దర్శనంలా నువ్వు నాఎదుటకు వచ్చావు. పవిత్రమై ఆశ్చర్యం కల్పించావు.

నేను ప్రేమ అంటే ఏమిటో, వివాహం అంటే ఏమిటో ఏనాడూ ఆలోచించని ప్రాథమిక మనస్తత్వంగల మనుష్యుణ్ణి.

మా సంఘంనిజస్వరూపం నీకు పూర్తిగా తెలియదు. తప్పిజారి ఒక్క గులకరాయి మహారాణి రత్నాలహారాని కెక్కినట్లు నేను మా సంఘంలోంచి తప్పిజారి బయటపడిన మనుష్యుణ్ణి.

మా సంఘం సరియైన గుడ్డకట్టడం ఎరుగదు. సరియైన తిండి ఎరుగదు, లోకం అంటే ఏమిటో ఎరుగదు. ఒక్క విజ్ఞానవిషయమూ ఎరుగదు. మాఊరి చుట్టుపక్కలఉన్న ఊళ్ళవిషయంతప్ప మావాళ్ళేమీ ఎరుగరు. వాళ్ళ రాజకీయాలు పెద్దఆసామీల దెబ్బలాటలు.వాళ్ళ కావ్యానందం, అసభ్యపుపాటలు పాడుకోవడం. కొన్ని చాలా చక్కనివీ రసవంతమయినవీ ఉంటాయి. వాళ్ళ సినీమా తోలుబొమ్మలాట. వాళ్ళ పండగభోజనం చచ్చినగొడ్డుమాంసం. వాళ్ళబిడ్డల ఆటలు పేడపోగుచేయడం, దుమ్ములోపొర్లడం. వాళ్ళచదువు నోటిలో వేళ్ళు పెట్టుకోవడం. వాళ్ళ ఉద్యోగం దేహంవంచి పొలంపని, అందుకు జీతం చిట్టెడుగింజలు.

మా అత్తరువాసనలు కుళ్ళుకంపు. మా రంగు నల్లకారుదున్న. మా తలలు నూనెలెరుగవు. మాఒళ్ళు సబ్బెరుగవు. మాగుడ్డలు తెలుపు, ప్రకాశమూ ఎరుగవు. మా కామాలు తిన్నగా స్త్రీ పురుషులు కలియడమే!

మా హంసతూలికాతల్పాలు నులకమంచం, పొలంగట్టు, ఇంటిముందు స్థలం. మా మోటారు యజమానివ్యవసాయం బళ్ళు. మా చుట్టాలు నక్కలు, ఊరకుక్కలు, రాంబందులు, పందులు.

మా దేవుళ్ళు పీనుగుల అమ్మవార్లు, మా గుళ్ళు హడలగొట్టే పోతరాజు గుడిసె.

మేం అత్తరువులు, అగరువత్తులు, సబ్బులు, తల నూనెలు, దువ్వెనలు ఎరుగము.

చీనాతో, అల్యూమినంతో, ఇత్తడితో కంచుతో రాగితో చేసిన వస్తువులు ఎరుగం.

మా కంచాలు మట్టిచిప్పలు, మా వంటసామాను కుండలు, మూకుళ్ళు, దాకలు, కట్టితెడ్లు.

ప్రాణకాంతా, అలాంటి పెంటకుప్పల్లో నేను ఉద్భవించాను, పెరిగాను, నీ ఎదుట నిలిచాను.

నన్నంటి నాచరిత్ర క్రీనీడలా కూడావస్తుందికాబోలు. నాపేరు వినేసరికే మీ తల్లితండ్రులకు భయంవేసింది.

ఏమిటి మన కర్తవ్యం? ఈవిషయం ఇంతటిది!

ఇక కేంద్రప్రభుత్వంవారు నాకు తాత్కాలికంగా ప్రవాహజనిత విద్యుచ్ఛక్తి సంస్థలనూ, ఆనకట్టలను, పరీక్ష చేసే ఉద్యోగిగా అయిదువందలరూపాయలజీతంమీద ఏర్పాటుచేశారు. ఖర్చులు వేరేనట. మొదటితరగతి రెండు టిక్కట్లూ, బేటా రోజుకు పదిహేను రూపాయలు. కారుకు వేరేభత్యం ఇస్తారట. నా ఉద్యోగం ఏడాదివరకు తాత్కాలికమట. ఆ తర్వాత నే నిచ్చే నివేదికా, ప్రణాళికలనుబట్టి ఆ ఉద్యోగం ఉంచడమో తీసివేయడమో చూస్తారట. నేను 15వ తారీఖున ఉద్యోగంలో చేరుతున్నాను.

నా ఆఫీసు న్యూఢిల్లీలోనే ప్రభుత్వంవారు ఏర్పాటు చేశారు. నేను కేంద్రప్రభుత్వ ముఖ్యఇంజనీరుగారికి లోబడి

పనిచేయాలి. ఆయనే నాకో టైపిష్టునూ, ఒక గుమాస్తాను, బంట్రోతునూ ఇచ్చినారు. నా ఆఫీసు ముఖ్యఇంజనీరు ఆఫీసులోభాగం. నేను నెలలతరబడి తిరుగుతూ ఢిల్లీ చేరకుండానే ఉంటూఉండవచ్చును. ఆలాంటప్పుడు నా ఆఫీసు నాతోనే వస్తుంది.

నేను ఎప్పటికప్పుడు రిపోర్టులు పంపవచ్చును. ఈ రోజు ఉదయమే ఒకచిన్న చక్కని బంగాళా న్యూఢిల్లీలో నాకు చూచిపెట్టారు.

నువ్వు ఢిల్లీలో వైద్యురాలవు అయితే! మనకు మనఇల్లు ఎంతహాయిగా సరిపోతుంది! వేసవికాలంలోకూడా ఉండాలంటే వట్టివేళ్ళతడికలూ అవీ ఏర్పాటుచేసుకో వచ్చును.

ప్రాణేశ్వరీ! పట్టినచేయి విడువబోకు. నేను దారి తెలియనిపాంథుణ్ణి. ఢిల్లీకూడా నువ్వు దగ్గరలేక అడవిలా ఉన్నది.

నీ మహా మధుర చుంబనాలాసించే
నీ మూర్తి.

51 రీడింగ్ వీధి,
న్యూ ఢిల్లీ,
10 మార్చి 1939.

చేరాను ప్రాణేశ్వరీ కొత్త బంగాళాలో. ముద్దు గులికే తోటఉంది. నా కంతా కొత్తగాఉంది. ఆఫీసుపని ముందుగా పదిహేనురోజులపాటు నేర్చుకోవాలట. ఆపైన

పంజాబులోని ఆనకట్టలపరీక్షకు ఏప్రియల్ నెల ఆరంభంలో వెళ్ళవలసిఉన్నది.

చుట్టాలు అందరూ మనకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నారా? నా వివాహంసంగతి మా జక్కారంలో వచ్చింది. రంగూన్ వెళ్ళి కూలిపనిచేసి,తర్వాత కూలీల కంట్రాక్టుచేసి మాకులం లో ఒకాయన ఏలూరుదగ్గిర దెందులూరుఅనే గ్రామానికి చెందిన దెందులూరి రామస్వామినాయుడు అనే ఆయన చాలా భాగ్యవంతుడున్నాడు. వారి అమ్మాయిని నాకు ఇస్తామని వచ్చారు. ఒకపంతులమ్మను పెట్టి ఆ అమ్మాయికి చదువు చెప్పించారట.

కాకినాడలో ఒక మా కులంఅమ్మాయి బ్రహ్మ సమాజికులపోషణలో పెరిగి బి. యే.లో నెగ్గిన అమ్మాయి ఉంది. ఇప్పుడు ఆంధ్రాయూనివర్సిటీలో ఎం. ఏ. చదువు తున్నది. ఆ అమ్మాయి సంబంధం ఆలోచించవలసిందని మరొక రాయబారం వచ్చింది. ఈ రెండు రాయబారాలు నేను మాఊళ్ళోఉండగానే వచ్చాయి. నాకు నవ్వువచ్చింది. మావాళ్ళందరితోనూ నా వివాహంవిషయం ప్రస్తుతం ఆలోచింపవద్దనీ, నాహృదయంలో వేరే ఒక సంబంధం ఉందనీ తెలిపాను.

నాకు ఉద్యోగం అయింది. ఇంక నా తలిదండ్రుల విషయమూ నా అన్నదమ్ముల, అక్కచెల్లెండ్రవిషయమూ ఆలోచిస్తాను.

వారందరినీ తీసుకవెళ్ళి మాదేశంలో ఒక పెద్ద నగ రంలోఉంచి వారికి తగినసదుపాయాలూ, చదువూ ఏర్పాటు

చేయాలని ఒక ఆలోచనఉంది. ఢిల్లీ మొదలయిన ప్రదేశా లన్నీ ఒకమాటు త్రిప్పుతాను. మా అన్నదమ్ములు, అక్క చెల్లెండ్రకు చదువులవిషయం ఒకటి జాగ్రత్తగా ఆలోచిస్తు న్నాను.

ఇక మన భవిష్యత్తు, ప్రాణప్రియా! ఏమిచేయాలి నేను? నాకు నువ్వు ఈజన్మలో ఎందుకు ప్రత్యక్షమయ్యావు? అయినదానివి అయిఊరుకోక ఈ ప్రపంచప్రేమ మహా చరిత్రల్లో ఎప్పుడూ సంభవించని సంఘటన ఒక తెల్లబాలిక ఒక నల్లవాణ్ణి ప్రేమించడం సంభవింపచేశావు ఎందుకు ?

నేను నిన్ను ముట్టుకుంటేనే నీకు నా నలుపు అంటు తుందేమోనని భయపడ్డాను. వెనక డెస్డెమోనా ఒథెల్లోను వివాహంచేసుకుంది. ఒథెల్లో నాఅంత నలుపుఅయిఉండడు. నా జన్మ ప్రతిఅణువు నీది. నీఇష్టంవచ్చినట్లు ఆ జన్మను చేసుకో. నాకేమీ అవసరంలేదు. "నాకు" అని అనడం ఏమిటి ? నీలో ఐక్యమైపోయిన తర్వాత "నేను"అని విడిగా ఎలా ఉండగలను ?

నా సామ్రాజ్ఞీ! "మనప్రేమ" అనే దివ్యసన్నివేశం జరిగినతర్వాత ఇంకా సంపూర్ణచైతన్యం కలుగలేదు. ఏదో మహామత్తతతో తిరుగుతున్నాను. ధవళశరీరకాంతి వికసిత విలాసినులు ఆసియావారిని చేసుకుంటూఉండడము ఉన్నది. అయినా నువ్వు ఏదివ్యకారణంచేత నన్ను స్వీకరింప పూను కొన్నావో ఆకారణం కారణరహితంగానే నాకు కనబడు తున్నది.

లయొనెల్ నాకు ఇంతవరకూ మూడు ఉత్తరాలు రాసినాడు. నా ఉద్యోగానికి నాకు పూర్తిగా అభినందనాలు పంపాడు. ఎలిజబెత్తు విషయంలో తనకు ఏమీ గ్రాహ్యాం కాక నిస్తబ్ధుణ్ణయి ఉన్నానన్నాడు. ఇక మన వివాహం విషయం ఆ బాలికకు ఏమీ ఇష్టంలేదట. అందుకు తన్ను నేను క్షమించాలట; తనయందు మునుపటికన్న ఎక్కువ ప్రేమగా ఆమె సంచరిస్తున్నదట. నేను దక్షిణాదికి వెళ్ళి నప్పుడు తనకు అతిథిగా ఉండాలట. నన్ను తమకు అతిథిగా ఉండమని "లిజ్జీ" కోరిందట.

ఈ మనఃపరిస్థితి విచిత్రమయినది కాదా జెన్నీ ప్రియా? జెన్నీ ప్రియా! ఎప్పుడు నిన్ను చూడడం? ఎప్పుడూ నీ శరీరసౌరభాలలో తేలిపోవడం? ఎప్పుడు నీదివ్యమూర్తిని రెప్పలువాల్చక అనిమిషుడనై చూచి ఏ అద్భుతానందం లోనో తేలిపోవడం? ఎప్పుడు, ఎప్పుడు? నువ్వు సెలవు పెట్టి ఢిల్లీ ఒకసారి వెంటనేవచ్చి మనఇల్లు చూచిపోగలవా? నీ గులాబీమొగ్గ పెదవుల నాస్వాదించే,

నీ పాదాలకడ భక్తుడు.

మూర్తి.

6

మూర్తి రాసిన ఉత్తరాలు తనహృదయందగ్గిర దాచుకొనేది జెన్నీ. ఒక్కొక్క ఉత్తరం ఎన్నెన్నిసారులు చదువుకుందో. జెన్నీఉత్తరాలు మూర్తి కోటిసార్లు చదువు

కొనేవాడు. ఆమె ఉత్తరాలు ఒకటో రెండో అతని హృదయంకడ ఉండేవి.

పదిరోజులు సెలవుపెట్టి జెన్నీ ఢిల్లీ బయలుదేరింది. ఎందుకు బయలుదేరుతోందో తలిదండ్రులకు తెలిసింది. తండ్రి పిలిచి "జెన్నీ, నువ్వు ఎందుకు సెలవుపెట్టి ఢిల్లీ వెడుతున్నావో నాకు తెలుసును. ఈరోజుల్లో యువతీయువకులలో విపరీతంగా తిరుగుబాటుభావాలు తాండవంచేస్తున్నాయి. ఒక్కటిమాత్రం నమ్ము. నువ్వు ఆ నిగ్గర్‌ను వివాహం చేసుకున్నావా నీముఖం నీ తలిదండ్రులకు చూపించనక్కరలేదు. మీ పెద్దన్నా నాతో ఏకీభవించాడు. నీకు నాసంపాదనపైన ఒక్కటీరాదు. మీ అమ్మమ్మ తన డబ్బంతా నీకు ఇవ్వడానికి వీలు రాసినమాట నిజం. కాని నేనూ మీ అమ్మ మాశాయశక్తులా ఆమె వీలునామానుండి నీపేరు కొట్టించివేస్తాము. వివాహం అయిన మరుసటి నిముషంనుండి నీ ముఖం మాకు చూపించనక్కరలేదు. ఇక వెళ్ళు" అన్నాడు.

జెన్నీముఖంలో కత్తివాటు వేస్తే నెత్తురుచుక్కలేదు. అలాగే పది నిముషాలు నిలుచుంది. ఒక్కసారిగా ముఖం అంతా రక్తం పోటెత్తుకువచ్చి ఆపిల్‌పండు ఎరుపులా అయిపోయింది. డాక్టరు అవడంచేతా, ఎప్పుడూ దేనికీ భయపడిన జాతిబాలిక కాకపోవడంవల్లా వెంటనే దిట్టరి అయిపోయింది. పకపక నవ్వింది.

"డాడీ, నేను నీ కూతుర్ని, మా అమ్మ పోలికలు నాలో ఏమీలేవు. ఆ సంగతి అందరికన్న బాగా నీకు తెలుసును. నేను మూర్తిని పెళ్ళిచేసుకోడమేకాదు. మూర్తి

మతమే నేనూ పుచ్చుకుంటున్నాను, పెళ్ళిఅయినవరకూ మీారు చూస్తూఉండనవసరంలేదు. ఈ క్షణంనుంచి నాముఖం మీా దృష్టినివేసి మీా హృదయాలను కష్టపెట్టదలచుకోలేదు. నేను రాతిమనిషిని, సైతానుహృదయం కలదానిని అని అనుకోండి. అందుకు సర్వవిధాలా తగినదాన్నే. కాని మీామీాద నాకున్న ప్రేమా గౌరవం ఏనాటికీపోదని గ్రహించండి. ఇక సెలవు" అని ఆమె నిదానంగా వెళ్ళిపోయి తాను ఈమధ్యనే కొనుక్కొన్న చిన్నకారెక్కి డ్రైవరును కారునడపమన్నది.

ఢిల్లీ ఎక్స్ప్రెస్‌లో ఇదివరకే సెకండుక్లాసులో ఒక సీటు ఏర్పాటుచేసుకొనిఉంది. డాక్టరు జెన్నిఫర్ ఉదయం కారులో దిగి సామాను బండిలో సర్దుకుని కూర్చుంది. రైలు నడక ప్రారంభించింది. చూపులేని చూపులతో కిటికీలోనుండి చూస్తోఉంది. ప్రపంచంలో ప్రేమచరిత్ర సంభవించదు. సంభవిస్తే దారిపొడుగునా అన్నీ గడ్డయినఅడ్డులేఅనుకొంది.

ఆతడు నల్లవాడని తాను ప్రేమించిందా? మనుష్యులలో ఫ్రాయిడ్ చెప్పినట్లు వ్యతిరేక హృదయతత్వం ఉంటుంది. అందమయిన అమ్మాయి కోతివంటివాడిని ప్రేమిస్తుంది. మన్మధునివంటి భర్తనువదలి పుచ్చుకుంకని మిండగాణ్ణిచేసుకునే అప్సరసలుంటారట. రసజ్ఞుడు, విజ్ఞానిఅయిన పురుషుని చేసుకోటం మాని, బండవాణ్ణి నీచభావయుతుని ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకొంటుందట. అమెరికాలో నీగ్రోలను తెల్లవారు తమ సర్వస్వం అర్పించేటంత గాఢంగా ప్రేమిస్తారట. ఆలాగే తానూ అయిందేమో!

అయితే తనప్రియుడు కారు నల్లవాడుకాడు. మోము చాలా గంభీరమైంది. ఆ మోమే తెల్లవారిమోమైతే అపోలోతో సమయయినవాడని పోల్చేవారే! బలమైనవాడు. కష్టపడి ఉన్నతవిద్య సంపాదించుకొన్నాడు. రసజ్ఞుడు, జ్ఞానపిపాసి, సత్పురుషుడు, ఉత్తమగుణ పూర్ణుడు. మహారాణులు పాదదాసీలుగా రావలసిన వ్యక్తిత్వంకలవాడు. ఇవన్నీకలసి తన్ను ఆతనిహృదయంలోనికి వాలిపోవచేసిఉంటాయి.

ఫ్రాయిడ్‌తత్వం నిజంకావచ్చును, కాకపోవచ్చును. కాని, ఆ బాలకుడే తనకు ఏడుగడ, తన ప్రాణాధిక్యం. తన్ను స్త్రీనిగా వాంఛించినట్టీ, భార్యగా వాంఛించినట్టివారిలో ఎంతో అందమైనవారూ ఉన్నారు. తెలివైనవారున్నారు. అద్భుతమైనవారూ ఉన్నారు. కాని వారెవ్వరూ తన హృదయంలో ఇంతైనా స్పందనం కలగజేయులేకపోయారు.

తనకు తన అన్నగారు మూర్తినిగురించి ఉత్తరాలు రాసేనాడే విచిత్రమయిన ఆనందంకలిగేది. హిందూ వేదాంతంలో చెప్పినట్లు పూర్వకర్మఅంటూ ఒకటుందేమో? తనలో హైందవరక్తంవుంది, అది ఊరికేపోతుందా? ఆ ఏనాటి సంబంధంవల్లనో మూర్తి తనకు సర్వస్వమూ అయ్యాడు. తనజాతిపోనీ, గౌరవంపోనీ, ధనంపోనీ తనకుకావలసింది తన మూర్తి.

తనమూర్తి తన పురుషుడు కానినాడు, తన్ను ఆతడు కౌగలించుకోలేని దినం తనకుసంభవించిననాడు తన్ను మహోద్రేక కామకాంక్షా పరితృప్తిలో పరవశనుచేసి ఆతడు కరిగించలేని క్షణం ఆసన్నమయిననాడు తాను దేహమే వీడుతుంది.

ప్రేమకు కారణాలు ఉండగలవా? ప్రేమ పరిశోధనాతీతమయిన ఒక అద్భుతసంస్థ. ఒక స్త్రీ నలుగురు పురుషుల్ని ఒకేవిధంగా ప్రేమించి దేహం అర్పిస్తూ ఉండగలదట. ఒక స్త్రీ ఒక్క పురుషుని ప్రేమించడమే ఎరగకుండా జీవితం ముగించగలదట. ఒక స్త్రీ ఒక పురుషుని హిమాలయ శిఖరితంగా ప్రేమించి వానికి తన దేహం అర్పించదట. కాని ఏమీ ప్రేమించని పశుపులాంటివానికి దేహం అర్పించడానికి ఏమీ సందేహించదట. ఒక స్త్రీ తాను ప్రేమించివానికి మరి ఎవ్వరికీ దేహం అర్పించడం అనేభావంవచ్చి మూర్ఛలూ మొదలయిన జబ్బులు పట్టుకొని బాధపడుతుందట.

తానుమాత్రం వక్రభావరహితఅయిన స్త్రీ. పరమ సౌందర్యదేహం కలిగిన స్త్రీ ఒక్కడే పురుషుని ప్రేమించ గలిగిన స్త్రీ ప్రేమించిన పురుషుని తనలో లయింపచేసుకొని తాను ఆతనిలో లయమై దివ్యానందం పొందగలిగిన స్త్రీ.

ప్రేమకోసం ఆకాశం అంటగలదు. ప్రేమను సర్వ అనుభవాలుకన్నా మహదనుభవంగా ఆనందించగల పరమ యువతి. తండ్రి అడ్డయినా ప్రపంచమే అడ్డయినా తన పురుషుణ్ణి తాను పొందితీరుతుంది.

తనకు తన అమ్మమ్మధనం రాకపోతే భయమా? తాను ఈ ప్రపంచంభోగాలు కుతికబంటివరకూ ఆనందించ దలచుకుందా? ఇదివరదాకా తన దేహం ఇతరులుచూచి ఆనందించడాని కనుకుంది. తాను ఎవరో తెరవెనకనున్న ఒక పురుషునితో ఒకనాడు లోకాలను ఆవరించేప్రేమను అనుభవిస్తాను అని నమ్మింది. ఆలాంటి పురుషుడు పుణ్యదినాన

తన ఎదుటికివచ్చిననాడే కరిగిపోయింది. తానేపోయి ఆతన్ని ప్రేమిస్తున్నానని తెలుపుకుంది.

ఆలాంటి సందర్భంలో తనతండ్రి తన కోర్కెను సఫలంచేయకపోవడం విచిత్రమే!

రైలు అన్నది :- జెన్నీ, తన సంఘ పారిశుధ్యం తాను రక్షించుకోవాలని తన బిడ్డల్ను ఏ తండ్రి అయినా అదుపాజ్ఞలలో ఉంచకూడదా ?

జెన్నీ హృదయం :- సంఘ పారిశుధ్యం ఏమిటి? ఎక్కడఉన్నది. బ్రిటిషుజాతి స్వచ్ఛమయినదా. బ్రిటిషు రక్తంలో కెల్టిక్, జర్మన్, లాటిన్, స్లావోనిక్, యూదురక్తాలు లేవా ? ఏమో ! ఏ నీగ్రోరక్తం ఉన్నదో, అమెరికాజాతి స్వచ్ఛమా? జాతిసంకరత ఎప్పుడూ జరుగుతూనేఉంటుంది. అందులో మా జాతి ?

రైలుచక్రాలు :- ఓసి మూర్ఖబాలికా, నువ్వు వివాహం చేసుకోదలుచుకున్నది భారతసంఘంలో అతి తక్కువ కులంలో ఉద్భవించిన బాలుడు.

జెన్నీ గర్వం :- అందుకే ఆతణ్ణి తప్పకుండా చేసుకుంటాను ! తెల్లజాతులలో అతినికృష్టమయిన అతి ఆఖరు సంఘంలోనుంచి నేను ఉద్భవించలేదూ ?

7

జెన్నీ బెజవాడనుంచి పక్క వేసుకొని వెంటతీసుకు వచ్చిన నవలలు మాసపత్రికలూ చదవాలని ప్రయత్నించింది.

కాని లాభంలేకపోయింది. మదరాసునుంచి ప్రయాణంఎలా చేసిందో, ఏదో నిద్రవచ్చేది బొమ్మలుచూస్తూ కూర్చుంది. కొందరు దద్దమ్మ మగవాళ్లూ, నిజంగా స్త్రీసౌందర్యం దర్శించి ఆనందించేవాళ్ళూ అటూ యిటూ తిరుగుతూ ఆమెను గాఢంగా చూచారు. కాని వాళ్ళు చూస్తున్నవిష యమే ఆమె గ్రహించలేదు.

తన ప్రాణప్రియుని కలలుకంటూ పడుకుంది. చూపు లలో ఆతడు ప్రత్యక్షమయ్యే చూపులతో దెసలుచూస్తూ కూర్చుంది.

ఆమె బండిలో ఎవరో భారతీయాంగనలు ముగ్గురు ప్రయాణంచేస్తున్నారు. అందులో ఇద్దరు ఒకకుటుంబంవారు. ఒక అమ్మాయి భర్తతో ఢిల్లీ వెడుతున్నది. ఆ భర్త వేరే రెండవతరగతిలో ప్రయాణంచేస్తున్నాడు. ఆడవారి అందాల ముఖమూ, రూపమూ చూస్తూ ఇటూ అటూ పచారుచేసి నంతమాత్రాన మగవాళ్ళు చచ్చువాళ్ళయిపోరు కాని, ఆ చూడడంలో పురుషులు వట్టి శుంఠలుగాక, సద్బుద్ధితో చూచే రసగ్రహణపారీణులుగానో వ్యక్తంఅవుతారు అని అనుకుంది జెన్నీ. హైందవయువతిభర్త నిముషానికోమారు ఈ ఆడవారి బండికి భార్యతో ఏదో మాట్లాడడానికి వచ్చినట్టు నటిస్తూ జెన్నీని తేరిపారచూస్తూ ఉండేవాడు.

ఆ అమ్మాయికి పదునెనిమిదేండ్లు ఉంటాయి. అంద మైన బాలిక. బంగారుఛాయకలది. ముక్కున, చెవులనూ అసలు వజ్రాలఆభరణాలు తళుక్కుమంటూ మరీ అందం తెస్తున్నాయి. ఆ అమ్మాయి తన భర్తఅంటే పట్టరాని

బడాయితో, ప్రేమతో ఉందని ఆమెకళ్ళల్లో కాంతులే జెన్నీకి చెప్పాయి. అంత చక్కని భార్యనుపెట్టుకొని ఇంకో బాలికమీదకు ఆ యువకుడు తనచూపులు ఏలా ప్రసరింప గలడు? ఆచూపుల్లో కాంతులు పోర్లాడుతున్నాయి.

ఆ అబ్బాయిని ఏడిపించాలని జెన్నీకి అల్లరిబుద్ధి పుట్టింది. షోర్నకల్లుదగ్గిర అన్నంగిన్నెలదొంతర భార్యకు పట్టించుకు వచ్చాడా యువకుడు. ఆ సమయంలో జెన్నీ ఆ యువకుడి వీపుతట్టి "ఏమండీ! నాకు ఇంగ్లీషు భోజనం ఇంకా రాలేదు. ఎందుకో కనుక్కువస్తారా?" అని అడిగింది.

ఆ అబ్బాయి ఉబ్బి తబ్బిబ్బయిపోయాడు. గబుక్కున పరుగిడిపోయి ప్లాటుఫారంమీద తల్లక్రిందులాపడ్డాడు. జెన్నీ క్రిందకుదిగి ఆతన్ని లేవదీసింది. ఆతడు "మెమే" మని ఏదో కృతజ్ఞత తెలుపబోయాడు. అప్పుడు జెన్నీ ఆతని భార్య వింటూండగానే "ఏమయ్యా, అంత అందమయిన భార్యను తీసుకువెడుతూ మనస్సు నిర్మలంగా ఉంచుకోలేకపోతే తల క్రిందులుగా పడవా మరి. వెళ్ళు నీపని చూసుకో! నీభార్యను నేను జాగ్రత్తగా చూస్తానులే. నువ్వు స్టేషనుస్టేషనుకు మా పెట్టెకు వచ్చి మా కందరికీ విసుగుపుట్టిస్తున్నావు. అంతగా నీవు పట్టలేకపోతే నీభార్యను నీ పెట్టెకే తీసుకువెళ్ళు!" అన్నది.

ఆ యువకుడు తెల్లబోయి తలవంచుకొని తనపెట్టెకు వెళ్ళిపోయాడు. జెన్నీ తనపెట్టెలోనికి వచ్చేసరికి ఆ అమ్మాయికి కళ్ళవెంట నీళ్ళు తిరుగుచున్నాయి. జెన్నీ ఆమెను బుజ్జగించి ఆమెహృదయం చూరగొంది. "రహస్యం చెప్పు

స్నేహితురాలా!" అని ఆ బాలిక నడిగింది. ఆ బాలిక బి. యే. ప్యాసయిందట. వాళ్ళు అయ్యంగారులు. ఆ కుఱ్ఱవాని తండ్రి ఇంపీరియల్ బ్యాంకు కాషియరట. చాలా ధనవంతుడట. ఈ అబ్బాయి లెక్కలలో బి. యే. ఆనర్సు మొదటితరగతిలో నెగ్గి వ్యాపారలెక్కల పరీక్షకు చదివి నెగ్గాడట. ఆతనికి ప్రభుత్వంవారి అక్కౌంటెంటు జనరల్ ఆఫీసులో ఉద్యోగం అయిందట. పెళ్ళిఅయిన ఏ రెండు మూడు నెలలో ఆబాలికా ఆతడూ అతిప్రేమగా ఉన్నారట. అక్కడనుంచి అతగాడు సినిమాతారలవెంటా, కొంచెం తళుక్కుమనే జావకడిమనస్సుగల డాబు వేషాల బాలికల వెంటా కుక్కలా తిరగడం ప్రారంభించాడుట. అందుకని తండ్రి బ్రహ్మప్రళయంచేసి, ఈ ఉద్యోగం ఇప్పించాడుట. ఢిల్లీ చేరి ఇల్లుచూసుకొని, ఆ అమ్మాయిని తీసుకువెళ్ళుతున్నాడట. ఇవన్నీ జెన్నీతో చెప్పుకుని ఆ అమ్మాయి కుళ్ళిపోయింది. ఇక జెన్నీలో దాగిఉన్న మాతృశక్తి విజృంభించింది. ఆ బాలికకు తన చరిత్ర చూచాయగా అందించింది.

ఆ తర్వాత నాలుగు ముఖ్యఉపాయాలు అవలంబింపమని సలహాఇచ్చింది.

1. కొత్తపద్ధతులపైన చక్కగా అలంకరించుకొనుట.
2. ఇంటిలో తోటపనీ, గోడబంతి ఆటా అపీచేసి కసరతుచేస్తూ దేహాన్ని సౌష్టవంగా బాగు చేసుకొనుట.
3. స్త్రీపురుషసంబంధంవిషయంలో తాను విముఖంగా ఉన్నట్లు నటించుట.

4. భర్తవచ్చినదీ, లేనిదీ, ఉన్నదీ, వెళ్ళినదీ ఏమీ గమనించనట్లు నటించుట.

వీనినిఆచరిస్తూ కొన్ని హాయలుచూపిస్తూ ఉండాలనిన్నీ, ఇల్లుదాటివెళ్ళి ఇతరపురుషులచూస్తున్నట్లు నటించవద్దనీ, ఇంగ్లీషుగ్రంథాలు రాజకీయాలు, వేదాంతాలు, కళలు ఈవిషయాలవి తెప్పించుకుని చదువుతూ ఉండమనీ, ఇంగ్లీషు నూనెరంగులూ, కుంచెలూ వగయిరా సామాను తెప్పించుకుని బొమ్మలు వేస్తూఉండమనీ జెన్నీ ఉపాయం చెప్పింది.

8

జెన్నీ ఢిల్లీలో దిగీదిగడంతోటే "జెన్నీ" అంటూ మూర్తి ఎదురుపడి, ఆమె రెండుచేతులూ పట్టుకొని, ఆమె కళ్ళల్లోకి గాఢంగా తమిగా తేరిపారచూచాడు. ఆమె అంత మంది ఉన్నా ఆతనికౌగలిలోనికి ఉరికింది. మూర్తి చప్రాసీ ఆమెసామాను పట్టుకురాగా వారిద్దరు "వచ్చావా నారాణీ!" అంటూ, ఎలా ఉన్నావు "నరుడా!" అంటూ బయటకువెళ్ళారు. మూర్తి ఒక మంచి పాతకారు కొనుక్కున్నాడు. ఆ కారులోఎక్కి ముందు డ్రైవరూ, చప్రాసి కూర్చుండగా వెనక తానూ, తన ప్రియురాలు కూర్చుండినారు. కారు తిన్నగా మూర్తి బంగళాకు వెళ్ళింది,

బంగళా చిన్నది. అందంగా ఉంది. ఈ కొద్దిరోజులలో ఎంత శుభ్రంగా ఉంచాడు. గృహం మగవానివల్ల

శుభ్రత పొందగలదు. స్త్రీవల్ల సౌందర్యం సముపార్జించు కొంటుంది.

"చక్కని ఇల్లు, ప్రియతమా! చాలా అందంగా నేను ఈ ఇంటి బాలికను అలంకరించవలసిఉంది" అని ఆ బాలిక స్నానాలగదిలోనికిపోయింది. ఆమె ఆతనిబంగాళాలో ఉండడానికీ, ఆతడు ఆమె ఢిల్లీలో ఉన్నన్నాళ్ళూ తన వెన కటి హోటలులో ఉండడానికీ ఏర్పాటుచేసుకున్నారు.

ఆ రోజల్లా ఇద్దరు ఒకరికౌగిలి ఒకరు వీడలేదు. ఇద్దరి ఒళ్ళూ వేడెక్కినాయి. మూర్తి భయస్తుడూ, ఔచిత్యం నూరుపాళ్లూ పాటించేవాడూ అవటంవల్ల అంతటితో ఆగింది లేకపోతే వారిరువురకూ గాంధర్వవివాహం జరగవలసిందే!

మూర్తి ఆరాత్రి తనహోటలుకు నిద్రకోసం వెళ్ళ బోయేముందు "ప్రియతమేశ్వరీ" ఎప్పుడు మనవివాహం?" అని ప్రశ్నించాడు.

"ప్రియా! నువ్వు క్రిష్టియన్ కాదలచుకున్నావా?" అని అడిగింది. ఆతడు తెల్లబోయి ఆమెవైపు పదిక్షణికాలు చూచినాడు. ఆమె వెంటనే "నువ్వు కలియాలని నా ఉద్దేశం కాదుసుమా! ప్రేమకు మతాలులేవన్నమాట నిజం. మనం మతమూ సంఘమూ దాటినవారము. కాబట్టి భారతదేశ రిజిష్టర్ వివాహంచేసుకుందాము. మీలోనూ మాలోనూ భగవంతునిఎదుట అన్నిఒట్లూపెట్టి పెళ్ళిచేసుకొని, ఆ ప్రతిజ్ఞలన్నీ వెంటనే మరచిపోయేందుకు సిద్ధంఅవుతారు. మన కవన్నీ వద్దు" అన్నది.

"కాని నాకు భగవంతుడంటే నమ్మకంఉంది. నీ

ఎదుట నన్ను భక్తుణ్ణిగా తీసుకొనిరాగలిగిన ఒక మహాశక్తి లేదని ఎట్లా అనగలను. నీతోకలసి ఎక్కడో భగవంతుని ఎదుట నిలుచుండి మన వివాహాన్ని ఆశీర్వదించవలెనని ప్రార్థించడానికిమాత్రం అనుమతి ఇయ్యమని చేతులు ముడిచి నిన్ను కోరుతున్నాను."

ఆమె ఆతనిఒళ్ళో కూర్చుంటుంది. ఆతని మెడ చుట్టూ చేతులుచుట్టి కౌగలించుకుంటుంది. తాను మంచముపై వాలిపోయి, తనతోపాటు మూర్తిని మంచంపైకి లాగుతుంది. ఆతనిమీద వాలిపోతుంది. ఆమె ప్రేమ ఉప్పొంగులో ఆతడు స్వచ్ఛనీరంలా కలిసిమెలిసిపోయినాడు. అయినా వారిరువురు శృంగారోద్వేగ మహాగానంలో ఏవిధమైన అనౌచిత్యమూ రాకుండా ఆతడు చూచుకొన్నాడు. రెండుమూడుసారులు ఆమె తొందరపడింది. ఆతడు చక్కగా తప్పించుకొని, ఆమెఉద్వేగానికి ఆనకట్టలు కట్టివేసినాడు.

ఒక ఉదయం టీ త్రాగుతూఉండగా ఆతడామె కంఠాన్ని తన చూపుడువేలితో, మధ్యమాంగుళితో స్పృశిస్తూ "ప్రాణేశ్వరీ! నీ శరీరస్వచ్ఛతను నేను వేళ్ళతోనైనను ముట్టుకొనడానికి భయపడతాను. నేను ఇంగ్లండులో చదువుకొనే రోజుల్లో అమెరికాలోఉన్న రోజులలో ఆయాదేశవాసులయిన స్త్రీ పురుషులకున్న స్వచ్ఛవర్ణం నాకు ఆశ్చర్యం కలుగచేసేది. నా చిన్నతనంలో మిషనరీ దొర దొరసానులచూచి వాళ్ళు దేవతలే అనుకునేవాణ్ణి. పెద్దవాడినయిన వెనక తెల్లరంగులో అఖండమయిన తెలివి

తేటలుగల మెదడులు ఉంటాయని నిర్ణయానికి వచ్చాను."

"అది వట్టిమాట! జపానువాళ్ళ మాటో? దేహ బలం అంటావా జోలూ యీమాట? పైగా నిన్న మొన్నటివరకు తెల్లవాళ్ళ నాగరికత ఎంత? ఏవో కొన్ని ప్రస్తుతస్థితులనుబట్టి సిద్ధాంతాలుచేయకు ప్రియతమా!"

"అవునులే, నారాయణునిముందు నరుని నిర్వేదంలా ఈ మాటలేమిటి?"

"ఎవరు వాళ్ళిద్దరూ?"

"కృష్ణుడూ అర్జునుడూ!"

"వాళ్ళగొడవ మనకెందుకుగాని, మన వివాహమైతేనేగాని నేను ఈ వ్యూహనుంచి కదలదలుచుకోలేదు. దానికికావలసిన ఏర్పాట్లన్నీచేయి. ఇంక నా ఉద్యోగం విషయమూ, నేను ఎక్కడ నా వృత్తి సాగించేదీ, అవి తర్వాత నిర్ణయంచేసుకుందాం!"

వారిద్దరూ ఆతనికారుమీద ప్రతి సాయంకాలమూ ఎక్కడికైనా వాహ్యాళికిపోయేవారు. అర్థంలేని ప్రేమసంభాషణలలో ఆనందం పొందేవారు.

ఎల్లమందమూర్తికి జెన్నీనిచూచినకొలదీ ఆమె తన్ను వివాహంచేసుకొని, ఏమికష్టంపడుతుందో అన్న తలపోత ఎక్కువైపోయింది. ఆతనికౌగిలిలో ఒదిగి కూర్చుండి ఆమె ఆతడు పరధ్యానంగా ఉండడం చూచింది.

"ఏమిటి ప్రియతమా ఆలోచన ఎక్కువైంది?" అని ఒకనాటి సాయంకాలం యమునఒడ్డున కూర్చుండి ఆమె ప్రశ్నించింది.

"నా ఆలోచన నువ్వు, నా కలలు నువ్వు, నాజీవితం నువ్వు! ఇంకేమి ఆలోచింపగలను?"

"నన్నుగూర్చి ఏమి ఆలోచిస్తున్నావు"

"నీఅందం చూస్తాను, నా అందవికారం చూచుకుంటాను, "సుందరీ పశువుల"కథ జ్ఞాపకంవస్తుంది. నీ తీయని మధురకంఠమూ నా అపశ్రుతికంఠమూ తలపోసుకుంటాను. ఈనాటి అమెరికన్ జాజ్ అల్లరి జ్ఞాపకంవస్తుంది. నువ్వు ఇంగ్లీషుసంగీతం దివ్యంగా పాడడం గమనిస్తాను. ఆనందడోలికలో ఊగిపోతాను. నా కంఠంలో సంగీతంలేదు. ఈలా ప్రతినిముషానికీ నా పనికిరానితనమూ, నీ దివ్యత్వమూ రెండూ కళ్ళఎదుట కడతాయి. నీళ్ళల్లో మునిగిపోవువాని వక్కకు పడవకొట్టుకొచ్చినట్లు నాఎదుటప్రత్యక్షమయ్యావు."

"వారెవా! ఇదంతా ప్రభువువారు తమరాణీని ప్రసన్నుచేసుకునేవిధానం కాబోలు!"

"కాదు రాణీ! ఇన్నికోట్ల హరిజనులలో, చదువుకుని తక్కిన హిందూపెద్దలతోపాటు పైకివచ్చేవారు ఏ ఇద్దరో ముగ్గురో ఉంటారు. అందరిలో ఒకణ్ణిగా నేను వచ్చానంటే నా యాత్ర రహదారిలో నువ్వు ఉన్నావు గనుకనే నేను రాగలిగాను."

"అన్నీ బడాయిమాటలు చెప్పకు ప్రియా! నువ్వు అమెరికానుంచి వచ్చినతరువాతగద నన్నుచూచింది?"

"నువ్వు ఉన్నవిషయం నా బాహ్యఇంద్రియాలకు తర్వాతనే తెలిసిందనుకో, కాని నాకు చదవాలని బుద్ధిపుట్టించింది, ఆకివీడులోఉన్న మిషనరీ దొరసాని. ఆమె అందం

చూచి ఆమె నాకు అమ్మమ్మ అంత పెద్దదిఅవటంవల్ల ఒక తెల్లని బాలికను నా స్వప్నప్రపంచంలో నాకై సృష్టించుకొన్నాను. ఆనాటి ఆమె రూపు, సౌందర్యము, విలాసము నీలో మూర్తీభవించాయి.

ఆ బాలిక నిశ్శబ్దంగా మూర్తిని కౌగిలించుకొని "నా నాయకా! నేను అదృష్టవంతురాలనో నువ్వే అదృష్టవంతుడవో నిర్ణయించేది, ఆ అదృష్టదేవతే" అని ఆతని పెదవులు తమిగా చుంబించింది.

9

మూర్తి మరునాడు ఆఫీసులోకూర్చుండి పనిచూసుకుంటున్నాడు.

నదులకు ఆనకట్టలు, తీరాల ఎత్తయినగట్లులు, ఆనకట్టలవల్ల పెద్దచెరువులు, చెరువులక్రింద కాలువలు. నీరు మహావేగంతో బ్రహ్మరాక్షసియై చక్రాలనుతిప్పడం, దానివల్ల డైనమోలుతిరగడం విద్యుచ్ఛక్తి ఉద్భవించడం, ఆ శక్తి దేశంఅంతటా తీగెలతో సరఫరాచేయడం, ఆ శక్తివల్ల మిట్టప్రదేశాల నూతులలోనుండి నీరు పైకిరావడం, గ్రామాల పిండిమరలు,ప్రతి పూరిల్లువెలుగు,పల్లెటూళ్ళలో చిన్నచిన్న రోడ్లపొడుగునా పెద్ద రాజబాటలలో దీపాలు, గ్రామాల రేడియోలు, సినిమాశాలలు, చిన్నచిన్న యంత్ర సహాయంవల్ల గ్రామపరిశ్రమ, అందరికీ తిండి, అందరికీ బట్ట అందరూ ఒకేజాతి, అందరూ ఒకే ఆనందం! ఆ స్వప్నం

లోనుంచి "సాబ్! ఒక సాహెబ్ (తెల్లాయన) ఈ కార్డు ఇచ్చినారు" అని చప్రాసీ మూర్తి బల్లమీద ఒక కార్డు పెట్టినాడు. "మేజరు కార్లయెల్. ౪వ ఇండియను రైఫిల్సు, పెషావరు" అని ఉంది.

ఎవరా అని ఒకే ఒక్కనిమేషం ఆలోచించాడు. ఆ వెంటనే మెరుపులా జ్ఞాపకంవచ్చింది. జెన్నీ పెద్ద అన్న గారూ! వెంటనే లేచి అతిథులుకూర్చునే గదిలోనికి పోయి "నేను మూర్తినండీ! లోనికి దయచేయండి"అని పిలచినాడు.

మేజరు కార్లయెల్ సంపూర్ణ మిలటరీదుస్తులలో ఉన్నాడు. చేత నొక బెత్తంఉంది. మేజరు కార్లయెలు తండ్రి పోలిక. ఆతని ఒత్తైనమీసాలు చివర సన్నంగా మొనవచ్చేటట్టు మెలిబెట్టి ఉన్నాయి.

మూర్తి చేయిఅందిచ్చినా ఆతను చేయిచాచలేదు. తాను "మూర్తి"నని చెప్పుకున్నా ఆతడు తాను మేజరు కార్లయెల్ అని చెప్పుకోలేదు. ఆతడు కుర్చీమీదనుండి లేవలేదు.

మూర్తి ఆశ్చర్యమందాడు.

మేజరు కార్లయెల్ కూర్చుండే"ఓరి బ్లడీనిగ్గర్ ఏదిరా మా చెల్లెలు, ఎక్కడఉందిరా? నీ తోలు ఊడేటట్లు ఈ బెత్తంతో నీ పీపు-అని" పండ్లుబిగించి మాట్లాడాడు.

"మా చెల్లెల్ని కలుసుకునేందుకు ప్రయత్నించినా, మా చెల్లెలికి ఉత్తరాలురాయడానికి ప్రయత్నించినా, నా ఉద్యోగంసంగతీ, నీ ఉద్యోగంసంగతీ ఆలోచించకుండా

పదిమందిలో పట్టుకు నీ వీపు చితకగొట్టడంతథ్యం!" అని లేచి మేజరు కార్లయెల్ విసవిస నడిచి వెళ్ళిపోయాడు.

ఎల్లమందమూర్తికి కలిగిన ఆశ్చర్యం వర్ణనాతీతము! కోపం, ఉక్రోషం, విచారం, భయం, దుఃఖం, ఒకదాని వెంట ఒకటి తరుముకువచ్చాయి. అలాగే నిరుత్తరుడై కూర్చున్నాడు. ఈలాంటి సంఘటన ఏదైనా రావచ్చునని అతడనుకున్నాడు కాని, ఇంత రాక్షసంగా సంధానిస్తుందని అతడు తన ఊహావిశ్వంలో ఎప్పుడూ, ఏవిధంగా అనుకోలేదు.

హిందూమతంలో వర్ణవిభేదం ఏర్పడడానికి, ఇదే కారణం. బంగారంకూడా వెండిని నిరసిస్తుంది. రాక్షసిబొగ్గు, బొగ్గుని నిరసిస్తుంది. ఆర్యులు, పసిమిరంగు సుమేరియనులను, వారు గోధుమరంగు దస్యులను, వారు నల్లనిరంగు రాక్షసులను అసహ్యించుకొనేవారు. ఆర్యులంతా మొదట ఒకే రంగు. వారే ద్విజులై ఉంటారు.

తెల్లవాళ్ళకు రంగులవాళ్ళంటే కడుపుమంట. అంతే కాబోలు. చటుక్కున ఎల్లమంద లేచినాడు. ఏమీ పని పూర్తిచేసుకోకుండా కారుఎక్కి తనఇంటికి చేరుకున్నాడు. ఇంటిలో జెన్నీ లేదు.

అతనిగుండె పదినిముషా లాగినట్టయింది. "జెన్నీ! జెన్నీ!" అంటూ గదులు వెదికాడు. చప్రాసీ పనిమనిషి పరుగునవచ్చి "సాబ్! ఒక మిలిటరీ సాహెబ్‌వచ్చి, పదినిముషాలు దొరసానితోమాట్లాడి తనకారుమీద ఎక్కించుకొని పోయినాడు" అని చెప్పినాడు.

ఎల్లమంద వారిమాటలు విన్నాడన్నమాటేగాని,

అసలు తాను ఏమిచేస్తున్నదీ ఆతనికి తెలియలేదు. గదులన్నీ ఆమెకోసం వెదుకుతూ వెదుకుతూ తిరుగుతున్నాడు. ఆమె నివసించినగదిలో అద్దానికి తగిలించి ఒకఉత్తరం ఉంది.

"ప్రియతమా! మా మేజరుఅన్న పెషావరునుంచి వచ్చాడు. ఆతనిభార్య,మా వదినకు చాలా జబ్బుగాఉందట, కాబట్టి వెంటనేరమ్మనమని ఈ సాయంకాలం మూడుగంటల బండికి బయలుదేరమన్నాడు. నీతో చెప్పివస్తానంటే వ్యవధి లేదన్నాడు. ఈ ఉత్తరంరాసి మూడుగంటల బండికి వెళ్తున్నాను. అక్కడినుంచి ఉత్తరంరాస్తాను. నిన్ను ఇలా వదలి వెళ్ళడం, నా ప్రాణం, నా మనస్సు ఇక్కడే వదలి వెడుతున్నాను. ఇంతేసందర్భం. ఇంత తొందరయినది ప్రాణాధికా! నీకు కోటికోటి ముద్దులు, శత కోటికోటి కౌగిలింతలు—హృదయప్రభూ! నువ్వులేని సమయంలో సిగ్గువదలి నా ప్రభువు అని కంఠమెత్తి పిలుచుకుంటున్నాను. అన్న తొందరపెడుతున్నాడు, సెలవు.

నీ పెదవుల నా పెదవులు
గాఢంగా ఆనించి
"నీ జెన్నీ"

అని ఉత్తరం చదువుకొన్నాడు.

పెద్ద నిట్టూర్పువిడిచి కుర్చీపై కూలబడిపోయినాడు. లోకంఅంతా నల్లబడింది. ఒళ్ళు చెమటలుపోసినాయి.

"నా దివ్యమూర్తి నా జన్మనేవదలి వెళ్ళిపోయిందా!" అని పైకి అనుకున్నాడు.

జెన్నీ గుడ్డలు, కొన్ని స్త్రీలకు గోప్యమైన లోని దుస్తులు ఆమె ఉపయోగించు సబ్బుఅవీ ఉన్నపెట్టె అక్కడే ఆమె ఉంచివెళ్ళిపోయినవిషయం ఆతడు కనిపెట్టినాడు.

అవి అన్నీతీసి పెదవులతో చుంబించి, హృదయాని కదుముకొని, ఒక తోలుపెట్టెలో అన్నీ సర్ది తాళంవేసు కున్నాడు. ఆతడు ఆ రాత్రంతా నిద్రలేకుండా తిరిగినాడు. ఆ బాలిక ఛాయాచిత్రాలను ఎన్నింటినో ఆతడు చిత్రచిత్రా లైన ఫ్రేములు కట్టించుకొని తన ఇల్లంతా అలంకరించు కొన్నాడు. ఆ చిత్రాలన్నిటినీ ఎన్నిసారులో పలకరించు కొన్నాడు.

పడకకుర్చీలో వాలి, ఏమిటి జెన్నీ, అన్నగారిఉద్దేశం. తా నేమిచేయాలి?జెన్నీని తా నెల్లా వదిలివేయగలడు. జెన్నీ ఏమంటుంది ? ప్రపంచంఅంతా తనపైనే క త్తిగట్టినారా ? లయొనెల్‌కు రాస్తే ఆత డేమి అంటాడో.

"జెన్నీ ! ప్రాణప్రియా ! నిన్ను పొందలేని నాకు ఈ ఉద్యోగం వద్దు. మా జక్కరం గ్రామంపోయి అక్కడ ఏదో హరిజనసేవ చేసుకుంటూ ఉండవచ్చు. లేదా మహాత్ముని ఆశ్రమానికి పోయి, అక్కడ ఆ బాపూజీకి సేవచేస్తూ ఆయన ఆజ్ఞప్రకారం నడవవచ్చు" అని జెన్నీచిత్రంవైపు చూస్తూ మాటలాడినాడు.

10

యుద్ధం చల్లగావచ్చింది. వచ్చినప్పుడు అంతప్రళయం అవుతుందని ఎవరనుకున్నారు. జర్మనీ రష్యాతో సంధిచేసుకొని పోలండుమీదికిదిగింది. పోలండు జర్మనీకి తీపీటకు ఆనపకాయ అయింది. జర్మనీ పోలండుమీదికివెళ్ళింది గనుక ఇంగ్లండు ఫ్రాన్సులు, జర్మనీమీద యుద్ధం ప్రకటించాయి. హిట్లరు అబ్బే అంటూనే ఆస్ట్రియా ఆక్రమించుకొన్నాడు. చెకోస్లోవేకియా ఆక్రమించుకొన్నాడు. గొడుగుధరించి చాంబర్లేను గారు ఎంత తన రాజకీయపుటెత్తులు వేస్తే ఏమి హిట్లరుకు భయమా!

ఇంగ్లండుకు ఏమంతబలంఉంది. చీనా జపాను యుద్ధంలో ఏమీచేయలేకపోయింది. ఒకమాటు చీనాపక్షం అంది. ఇంకోమాటు ఏపక్షమూ కాదంది, బర్మారోడ్డు తెరిచింది. చీనా సహాయంకోసం, తర్వాత జపానుకు కోపంవస్తే ఆ రోడ్డు మూసి వేసింది. అబీసీనియాపై ఇటలీ విరుచుకుపడితే, ఆహాహా! అంది. ఇటలీ తన నావికాబలం, అదీ చూపించేసరికి తర్వాతచెప్తాలే అన్నట్లు ఊరుకుంది.

హిట్లరు ఇంగ్లండుకు ఎంతబలంఉందో అప్పుడే తెలిసికొన్నాడు. ఫ్రాన్సు ఎప్పటికైనా తనచేతిలోనిదే. ఫ్రాన్సుకూ జర్మనీకి మధ్య ఫ్రాన్సువారి "మేజను" దుర్గశ్రేణిఉన్నది. జర్మనీకి "సీక్‌ఫ్రిడ్" శ్రేణిఉంది. ఆ శ్రేణులమధ్య మొదట వేళాకోళం యుద్ధంసాగింది. పోలండు అయిపోయింది. అప్పుడు పడమటకు తిరిగాడు హిట్లరు.

ఎల్లమందమూర్తి ఉద్యోగధర్మాన పంజాబ్, సింధు, బొంబాయి, మద్రాసు రాష్ట్రాలు తిరుగుతూ, ఆ యా రాష్ట్రాలలో ఇదివరకే స్థాపింపబడిఉన్న ఉదక వేగజనిత విద్యుత్ సంస్థలను పరిశీలిస్తున్నాడు. ఎన్నో ఉత్తరాలు రాసినాడు జెన్నీకి. జెన్నీనుంచి ఒక్క వుత్తరమూ లేదు. ఏమి టీ రహస్యం. జెన్నీ అన్నగారు ఆ మేజరు ఏదో కుట్రచేసినాడు.

ఎక్కడకు వెళ్ళినా ఆతడు ఆ చుట్టుపక్కల హరిజన వాడలు పరిశీలించేవాడు. ఆతనిగుండె తరుక్కుపోయేది. ఏమిచేయగలడు? ఒకపర్వతం నెట్టివేయడంవంటి దది. ఏనాటికి తన సంఘానికి విముక్తి. కాంగ్రెసువారూ వెనకటి సంప్రదాయం వదలలేకుండా ఉన్నారు. అయినా ఏంచేయగలిగినా వారే! ఒక్కటే మార్గంఉంది. హరిజనబాలికలు చక్కని విద్యనేర్చుకుని ఉత్తమకులాల బాలకులవివాహం చేసుకోవాలి. చదువు, అలంకారం, శుభ్రత, నాగరికత, ఇవి మనుష్యులను పైకి తీసుకువెడతాయి.

ఆర్థికంగా తనవారు భూస్వాములు, ఉద్యోగులు, వర్తకులు, అయిన మరునాడు ఈ దుర్భరస్థితి పోతుంది. ఉద్యోగంచేసే క్రిష్టియనులకు తన సంఘానికిఉన్న దౌర్భాగ్యస్థితి ఏది? ముస్లింమతంకాని, సిక్కుమతంకాని పుచ్చుకున్న హరిజనులకు ఈ దుర్భరస్థితి లేదు. ఒకమతంలోఉన్న లోపాలను సవరించి, దాన్నే ఉత్తమస్థితికి కొనిపోవడం మగతనమూ, పవిత్రధర్మమూ అవుతుంది, అని అనుకున్నాడు.

మూర్తి తిరుగుతూ పై అధికారులకు తాను చూచి

నది చేయవలసిన మార్పులు, వృద్ధిచేయవలసిన విధానం అంచనాలు, లెక్కలు అద్భుతశాస్త్రగ్రంథంలా తయారు చేసి పంపేవాడు. ఒకనాడు బ్రిటిషుదేశస్తుడయిన ఛీపు ఇంజనీరు ఈతని నివేదికలన్నీ చదివాడు. అవి చదువుతూ చదువుతూ తక్కిన సర్వమూ మరచిపోయి ఆ నివేదికలన్నీ పూర్తి చేశాడు. భాషమాట అట్లాఉంచి విషయమూ, శక్తి చూచి ఆశ్చర్యమందినాడు. వెంటనే యల్లమందమూర్తినిగూర్చిన కాగితాలన్నీ తెప్పించుకుచూచినాడు. ఆతనికి ఎంతో సంతోషం వేసింది.

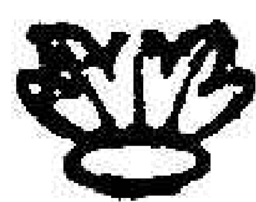
వెంటనే యల్లమందమూర్తికి బొంబాయి రాష్ట్రం ఉదకజనిత విద్యుచ్ఛక్తి సహాయఇంజనీరుగా వేయిరూపాయలజీతంమీద ఉద్యోగం ఇచ్చి, వెంటనే వెళ్ళి చార్జి పుచ్చుకొమ్మని ఆజ్ఞయిచ్చినాడు.

మూర్తి గరిసెప్ప జలపాతందగ్గిర ఉన్నప్పుడా ఆజ్ఞాపత్రం అందినది. గరిసెప్ప జలపాతంవంటి మహాపాతాలు మూర్తి అమెరికాలో దర్శించినాడు. నయాగరాజలపాత మహాభావం ఆతడర్థంచేసుకున్నాడు. నయాగరా భావం అమెరికా! గరిసెప్ప భరతదేశం. శివసముద్రంకన్న గరిసెప్ప ప్రపాతం అఖండమైనది. శివసముద్రము బాలికాతాండవము, గరిసెప్ప పురుషుని తాండవము.

క్షణికంలో ప్రతి కోటానంతుకాలమూ నీటిలోని ప్రతిఅణువు క్రిందకు పడుతున్నది. ఆలాంటి అణువులు ఆ కాలభాగంలో ముందుకు వస్తున్నాయి. నిత్యమై జలం

ప్రవహిస్తున్నది. నిత్యపతనము, నిత్యనూతనము. అలాగే ప్రేమ నిత్యనూతనము, ప్రేమికులు నిత్యనూతనము. ప్రేమ గిరిసెప్ప మహాప్రపాతము, ప్రేమ మహాప్రవాహము. ప్రేమ సూక్ష్మమూ, స్థూలమూ! ప్రేమ కదలని స్థిరత్వము, అఖండ వేగంతో కదిలిపోయే మహాభయంకర తృణావర్తము, ప్రేమ ప్రేమకోసం, ప్రేమ జాతివృద్ధికోసం. ప్రేమ సూర్యాగ్ని గోళం, ప్రేమ చంద్రశీతలం.

ఆ ఆలోచనకడ చటుక్కున ఎల్లమందమూర్తి ఆగిపోయినాడు. ఏమి టిది? నీటిశక్తి లెక్కలుచూచుకొనే తనకు ప్రేమశక్తి లెక్కలుచూడడం సంభవించిందేమి. జెన్నీ తన ఆలోచనలలో అంతభాగం ఆక్రమించుకొనిపోయిందేమి? జెన్నీ ఎక్కడ వున్నావు?

పంచమ భాగం

విషాదయోగం

1

జెన్నీ ఏమయిపోయిందో లోనవాలాలో మకాంపెట్టి మూర్తి ఆలోచించుకుంటూ కూర్చున్నాడు. లయొనెల్ దగ్గిరనుండి ఇంతట్లో ఒకఉత్తరం చక్కావచ్చింది. మూర్తి బొంబాయివచ్చి చార్జిపుచ్చుకుని మూడురోజులయింది. లోనవాలా వచ్చి రోజయింది. ఇవాళ లయొనెల్ దగ్గిరనుండి ఉత్తరంవచ్చింది. ఆ ఉత్తరం బొంబాయి, మెట్టూరు, లోనవాలా, మైసూరు, శివసముద్రం, గరిసెప్ప, బొంబాయి వచ్చి అచటనుంచి మళ్ళీ లోనవాలా వచ్చింది.

మూర్తి ఢిల్లీలో ఉండేరోజుల్లో లయొనెల్‌కు ఎన్నో ఉత్తరాలు రాసేవాడు. మార్చి, ఏప్రిల్, మే, జూన్, జూలయిలలో లయొనెల్ దగ్గిరనుండి ఉత్తరాలువస్తూనేవున్నాయి. లయొనెల్ ఒకడే మూర్తికి సర్వవిధాలా మద్దతుచేస్తూ ఉండేవాడు.

జెన్నీ ఆ నాలుగున్నర నెలలూ మూర్తికి అరవై రెండు ఉత్తరాలు తన హృదయమే కావ్యమయినట్లు రాసేది. ఆగస్టు నెలాఖరులో జెన్నీ పట్టలేక ఢిల్లీ ప్రయాణమై వచ్చింది. వచ్చిన పదిరోజులలో మాయమైపోయింది.

తన ప్రేమచరిత్ర లెక్కచూచుకొంటూ జెన్నీచిత్రం చేతిలోధరించి లోనవాలా లోయలో తను మకాంచేసిన బంగాళాలో అధివసించిన మూర్తి తాను జెన్నీని కలుసుకున్నప్పటినుంచి తనప్రేమపొందిన పరిణామమూ, అది ప్రవహించిన వేగమూ, పతనాలూ, సుడులు అన్నీ ఆలోచిస్తూ ఆమెచిత్రాన్ని రెండుసార్లు పవిత్రప్రేమతో కళ్ళ కద్దుకున్నాడు.

ఏ మహాప్రేమచరిత్రయినా రోజులలో మార్పులు, నెలలో మార్పులు అనేకం పొందుతూఉంటుంది. ఈ ఆరు నెలలలో తన ప్రేమచరిత్ర అతి చిత్రవంతమై బాధాకరమై పరిణమించింది.

ఈనాడు లయొనెల్ఉత్తరం చూస్తూనే ఎల్లమంద ప్రాణం జల్లార్చుకుపోయింది.

పెషావరు

కంటోన్‌మెంటు

2 సెప్టెంబరు, 1919.

ప్రియమైన మూర్తీ!

నీ ఉత్తరం అందింది. మా అన్నగారు పట్టి జంతువులా తయారయ్యాడు. జెన్నీని మాయచేసి పెషావరునుండి ఎత్తుకుపోయాడు. నీఉత్తరం చూచి నేను మావదినకు నిజంగా జబ్బుచేసిఉంటే సహాయార్థం జెన్నీని తీసుకువెళ్ళడానికి వచ్చి నిన్ను కలుసుకొని తన అక్కసుఅంతా తీర్చుకొని, జెన్నీని తీసుకువెళ్ళాడనుకొన్నాను. వెంటనే వదినకు ఎలాఉందని

మాఅన్నకు తంతికొట్టాను. కులాసాగానే ఉండని నాకు జవాబుఇచ్చాడు. ఆ సంగతే నీకు ఉత్తరం రాశాను.

నీకు ఉత్తరం రాసినవెంటనే వదినకు ఎలాఉంది. జబ్బేమిటి అని జెన్నీకి రాశాను. అందులో మాఅన్న నిన్ను ఏలా అవమానించాడో అదీ రాశాను. దానికి జవాబురాలేదు. నాకు ఆశ్చర్యంవేసింది.

మా వదినకు జబ్బుగాఉంది. నేను వెళ్ళి చూసివస్తానంటే లిజ్జీ సరేనంది. నాకు కూతురుపుట్టినసంగతి నెనకే రాశాను. చిన్నలిజ్జీ వెన్నముద్దల పాపాయిలా తయారైంది. వారిద్దరినీ మదరాసులో దిగబెట్టి, నేను పెషావరు వెళ్ళాను.

మా వదినకు జబ్బూలేదు,గిబ్బూలేదు. జెన్నీతరఫున మా అన్నే రాజీనామా పెట్టాడు. ఆమె గవర్నమెంటు ఉద్యోగానికి, ఆమె ప్రభుత్వంనుంచి విచారిస్తూ, ఆమెకు రాజీనామా అంగీకరించినట్లు ఉత్తరం వచ్చిందట.

ఆమెను ఎక్కడకు పోనీయడు. కొంచెం హెచ్చు తగ్గుగా ఖైదు. ఆమెవెంట ఎప్పుడూ ఎవ్వరో ఉండడం! జెన్నీ అన్నగారి ఉద్దేశం అంతా వెళ్ళినరోజునే గ్రహించింది.

మా డాడీ మా అన్నను మెచ్చుకుంటూ జెన్నీకి బుద్ధిచెపుతూ పెద్దఉత్తరం రాశాడుట.

మూర్తీ! మూర్ఖులపట్టుదల ఈ ఇరవైయో శతాబ్దములోకూడా ఈలా ఉంటుంది. నేను మాట్లాడకుండా మర్యాదగా మాట్లాడినట్లు నటించి ఒకరోజున షికారు వెళ్ళినట్లు బయలుదేరి మాజెన్నీని రైలుఎక్కించి లాహోరు అక్కడనుంచి తిరుచునాపల్లి పొమ్మని పంపాను.

ఈ సంగతి మా అన్నకు తెలిసి ముష్టియుద్ధం సలిపినాడు. దెబ్బలన్నీ తిని నేను అహింస అవలంబించితిని. మొగం వాచి పెదవి పగిలి పడిపోయాను. మావదిన అడ్డంరాకపోతే మా అన్న ఎంతవరకూ వెళ్ళేవాడో! మావదినే నాకు కట్టు కట్టింది.

ఈలోగా మా అన్న సాయంకాలం బండిమీద బయలుదేరి ఎలా గ్రహించాడో జెన్నీ ఢిల్లీలో ఉంటుందని అక్కడకుపోయి ఆమెను బలవంతంగా రైలు ఎక్కించి తిరిగి పెషావరు తీసుకువచ్చాడు. ఇప్పుడు జెన్నీ ఆ ఇంట్లో ఖైదు. నేను ఒక ఇంగ్లీషుహోటలులో మకాం.

ఇంక నేను చేయబోయేది. మా అన్న సంగతి ముఖ్య సైనికోద్యోగికి తెలిపి జెన్నీని తీసుకుని నువ్వు ఎక్కడఉంటే అక్కడకు వస్తున్నాను. నేను ఢిల్లీ వెళ్ళి నీ తిరగడంగురించి దర్యాప్తుచేస్తాను.

నా మొగంవాపూ అవీ తగ్గినాయి. ఏ సంగతీ వెంటనే ఉత్తరం వ్రాస్తాను.

ప్రియమైన

లయొనెల్.

ఈ ఉత్తరం చదువుకొన్నాడు. తెల్లబోయాడు. మళ్ళీ చదువుకొన్నాడు. కన్నుల నీరు తిరిగినంతఅయింది. తనకోసం తన ప్రాణస్నేహితుడూ, తన ఆత్మదేవి అంతబాధ అనుభవించారు. అతడు కోపంతో మండిపోయాడు. పళ్ళు బిగించాడు. ముష్టితో బల్ల కదిలిపోయేటట్లు గుద్దినాడు.

నెమ్మదిగా తమాయించుకొన్నాడు. అవును మాదిగ వాళ్ళకు చదువేమిటి. ఉద్యోగంఏమిటి, ప్రేమఏమిటి, పెళ్ళి ఏమిటి?

వంటినిండా గంధంరాసుకొని, పసుపుబట్టలు కట్టుకొని బానలు బానలు తాగుతూ పెళ్ళిళ్ళుచేసుకొనే మాదిగ వాళ్ళకు ఉత్తమసంస్కారవివాహం ఏమిటి?

తమలో ప్రేమలుఏమిటి? తామంతా ఊరకుక్కలు. ప్రేమలులేవు, నీతులులేవు, ఉత్తమస్థితిలేదు.

మాదిగవారిలోపుట్టి, మాదిగవాడలో పెరిగి, తాను చదువుకొనేందుకు సాహసించడమా? ఒక ధవళకాంతుల అందమైన బాలికను ప్రేమింప సాహసించడమే. తమ సంఘానికి ఇదె ఇంత అని నుదుటిపైన రాసిఉంది. దానికి మించివెళ్ళడానికి ఎవరుసాహసించేది.మానవప్రపంచం మాదిగవాళ్ళంటే అసహ్యించుకొంటుంది. చీదరించుకొంటుంది.తన సంఘాన్ని గాంధీగారు ఉద్ధరిస్తారని తాము గంపెడంత ఆశపెట్టుకొని ఉండడం అంత వెఱ్ఱిపని ఇంకోటిఉన్నదా? కరడుకట్టి రాయైపోయిన సంఘాన్ని ఎవరుమార్చగలరు? ఎవరో తనబోటి నలుగురయిదుగురు, అంబేద్కరులు, శివరాజులు, పన్నీరు శెల్వాలు, రాజభోజులు, బి. యస్. మూర్తి మొదలయిన వారు పైకివచ్చినాకూడా పైకులాలవారు తమఇంట్లో తమతో సమానంగా వారికి భోజనంపెడ్తారా?

తనకు ఈ నిర్వేదం అంతా ఏమిటి? ఎందు కీ ఏడ్పుగొట్టు కవిత్వం? నడుంకట్టి పనిచేయాలి. ఎంత ఇనుమైనా కొట్టగాకొట్టగా ముక్కలై పింఛిఅయిపోతుంది.

వెంటనే మూర్తి వారంరోజులు సెలవుపుచ్చుకొని, తిన్నగా పెషావరు వెళ్ళినాడు. లయొనెల్ ఉన్న హోటలులో లయొనెల్‌ను కలుసుకున్నాడు. ఇద్దరూ ఫ్రెంచివారిలా ముస్లింసోదరులులా కౌగిలించుకొన్నారు.

"నువ్వు వస్తావని నేను అనుకుంటూనేఉన్నాను."

"ఎల్లా రాకుండాఉండగలను? జెన్నీ ఎక్కడ? ఎల్లా ఉన్నది?"

"జెన్నీ కులాసాగానేఉంది. కాని మాఅన్న ఆమెను ఒక గదిలోపెట్టి తాళంవేస్తున్నాడని నాకు రూఢిగా తెలిసింది.

"ఈ రోజులలో—"

"రోజులు మారుతాయిగాని, మనుష్యులు మారుతారా మూర్తీ!"

"నీ ఆలోచన?"

"నా ఆలోచన మా చెల్లెలిని తీసుకురావడమే?"

"ఎలాగ సాధ్యం?"

"అదే ఆలోచిస్తున్నా, మా అన్నకు నేను ఇక్కడ ఉన్నసంగతి తెలిసింది."

ఎల్లమంద ఆ హోటలులో స్థానందొరక్క ఇంకో హోటలులో పెషావరుపురంలోనే మకాంపెట్టినాడు. తిన్నగా ఆ మర్నాడు చక్కని వేషం వేసుకుని ఆ స్కంధావారానికి సేనాపతిఅయిన "కాల్నెల్—"గారిదగ్గిరకుపోయి తన చీటీ వారికి పంపినాడు. ఆయన లోనికిరమ్మని ఆజ్ఞ ఇవ్వగానే వెళ్ళి నమస్కరించి వారు చూపించిన కుర్చీపైకూర్చుండి తన

కాగితాలన్నీ చూపినాడు. అవి చూచి "కాల్నెల్—"గారు సంతోషమైన ముఖంతో "ఆనందం" అన్నారు.

అప్పుడు ఎల్లమంద జెన్నీచరిత్ర వారికిచెప్పి, మేజరు కార్లయెల్ చేసినదంతా మనవిచేశాడు. ఎవరినైనా పంపి మేజరు తనచెల్లెల్ని తాళంవేసి ఉంచినాడో లేదో కనుగొనవచ్చునని మనవిచేశాడు.

"కాల్నెల్—"గారు స్వచ్ఛమయిన ఇంగ్లీషువాడు. ఆతనికి మేజరు కార్లయెల్ సంకరంవాడైనా శుద్ధ ఇంగ్లీషువానిలా సంచరించడం ఏమీ ఇష్టంలేదు. కాని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలుఉన్న రోజులు. దేశంలో స్వాతంత్ర్యవాతావరణం బాగాఉంది. పైగా కేంద్రశాసనసభలో ఎవరయినా ప్రశ్నలువేయవచ్చును. ఇవన్నీ ఆలోచించి, చూచీ చూడనట్లు ఊరుకొన్నాడు. ఇప్పుడు మూర్తి చెప్పిన సంగతులన్నీ విని ఈ సంకరులకు నల్లవాళ్ళకన్న సంబంధాలకు ఎవరు బాగా పనికివస్తారేమి? అనుకొని, గంటకొట్టి ఆర్డర్లీన్ని పిలిచాడు.

నువ్వుపోయి "కేప్టన్—"గారిని తీసుకురా అని ఆజ్ఞ ఇచ్చాడు.

అయిదునిముషాలలో "కేప్టన్—"వచ్చి సైనిక వందనంచేసి కఱ్ఱలా నిలుచున్నాడు.

"ఏమయ్యా,నీవు మేజరు కార్లయెల్ ఇంటికి పోయి నా ఆనతిచెప్పి, ఫలానా గదికివేసిన తాళంతీయించి, ఆ గదిలో ఉన్న బాలికను ఇక్కడకు తీసుకునిరమ్మనమన్నానని చెప్పు."

కేప్టన్ మళ్ళీ సైనికవందనంసలిపి పైకివెళ్ళి కారు ఎక్కి మేజర్ కార్లయెల్ ఇంటికివచ్చాడు.

ఈలోగా అక్కడేఉన్న వేరేగదిలో కూర్చుండమని చెప్పి ఆ సేనాపతి మూర్తిని పంపినాడు. అరగంటలో కారు వచ్చిన చప్పుడయింది. లోనికి జెన్నీ, మేజరు కార్లయిల్, ఆ కేప్టనూ వచ్చిన చప్పుడయింది. సేనాపతి గదిదగ్గరగా ఉండడంవల్ల ఆ గదిలో మాటలు స్పష్టంగా మూర్తికి వినబడుతున్నాయి.

సేనాపతి:- (లేచి జెన్నీకి కూర్చోమాపిన చప్పుడు.) గుడ్ మార్నింగ్. మీరేనా డాక్టరు జెన్నీఫరు కార్లయిల్?

జెన్నీ:- అవును.

సేనాపతి:- మేజరు కార్లయిల్ మీ అన్న?

జెన్నీ:- అవును.

సేనాపతి:- మిమ్మల్నెందుకు మీ అన్నగారు గదిలో ఉంచి తాళంవేశారు.

జెన్నీ:- నిముషం (మౌనం)

సేనా:- చెప్పండి డాక్టర్! మీకు భయంలేదు. మీ అన్న చేసినద్రోహం యావత్తూ నాకు తెలిసింది.

మేజర్ కార్లయిల్:- నేను మనవిచేసేది.

సేనాపతి:- ఊరుకోవయ్యా - చెప్పు బాలికా, ఏమీ భయంలేదు.

జెన్నీ:- చెప్తానండి, నేను మూర్తిఅనే హరిజన యువకుణ్ణి ప్రేమించాను. ఆతడూ నన్ను ప్రేమించాడు. ఆతడు ఇంగ్లండు విద్యుత్ ఇంజనీర్ పరీక్షలో కృతార్థుడై అమెరికా వెళ్ళి ఉదజనిత విద్యుత్ శాస్త్రం బాగా నేర్చుకొని తరిబీదై వచ్చాడు. ఇప్పుడు కేంద్రప్రభుత్వంలో ఉద్యోగి.

సేనా:- ప్రస్తుతం బొంబాయిప్రభుత్వం విద్యుత్ ఇంజనీరు. కానీ అమ్మాయీ!

జెన్ని:- ఈ ప్రేమగాథ మా చిన్నన్నకుతప్ప మరి ఎవ్వరికీ ఇష్టంలేదు. నేను ఢిల్లీ వివాహంకోసం వచ్చాను. మా పెద్దన్నగారు మావదినకు జబ్బువంకతో నన్నిక్కడకు తీసుకువచ్చారు. మా చిన్నన్నగారు వచ్చి నన్నుపంపితే నేను ఢిల్లీ వెళ్ళాను. అక్కడకు నావెంటనే మా పెద్దన్నగారు వచ్చి తీసుకువచ్చి నా బాగుకోసం నన్ను గదిలోపెట్టినారు.

సేనా:- ఆహా! ఏమంటావయ్యా మేజరుగారూ?

మేజరు కార్లయిల్:- అన్నీ ఒప్పుకుంటాను.

సేనా:- ఆమెను పోనియ్యి. కేప్టన్! మూర్తిగారిని ఇల్లా పిలు.

మూర్తిదగ్గిరకు కేప్టన్ వచ్చాడు. గుండెకొట్టుకుంటూ ఉండగా మూర్తి లేచివెళ్ళి సేనాపతికి వీరనమస్కారం చేశాడు. సేనాపతి మేజరు కార్లయిల్ వంక చూచి "మీరు మూర్తిగారితో కరస్పర్శ గావించండి."

మేజరు కార్లయిల్ మోము వాలిపోయింది. అయినా తనస్థితి తనకు తెలుసును. సేనాపతిదృష్టిలో తాను ఉత్తముడు కావాలి. వెంటనే చేయిచాపి "క్షమించండి మూర్తిగారూ!" అన్నాడు.

సేనా:- మీరు వెళ్ళండి మేజరు కార్లయిల్.

మేజరు కార్లయిల్ వెళ్ళగానే, జెన్ని సేనాపతికి నమస్కరించి కళ్ళనీళ్ళుతిరుగుతుండగా "మీ సహాయం నా

జన్మలో ఎప్పటికీ మరచిపోలేను" అన్నది. సేనాపతి లేచి ఆమెభుజంచుట్టూ చేయిపోనిచ్చి.

"నువ్వు మాఇంటిలో నాలుగుదినాలుండి వెళ్ళు" అని కోరినాడు.

"మేము వెంటనే బయలుదేరి వెళ్ళి ఢిల్లీలో వివాహం చేసుకుంటాము. ఒక్కనిముషం ఆలస్యంచేయదలచుకోలేదు కాల్నెల్‌గారూ!" అని బ్రతిమాలుతూ జెన్నీ అన్నది.

"అందాకా ఎక్కడ ఉంటావు?"

మూర్తి సేనాపతికి కృతజ్ఞత తెలిపి "కాల్నెల్‌గారూ మేజరు కార్లయిల్ సోదరుడు లయొనెల్ కార్లయిల్‌గారు ఇక్కడే—హోటలులో వున్నారు. జెన్నీఫర్‌ను నేను లయొనెల్‌కు అప్పగిస్తాను. మేము ముగ్గురం రేపే బొంబాయివెళ్ళిపోతాము. బొంబాయిలో మా వివాహం అవుతుంది. తమ కరుణను ఎప్పుడూ మరువలేను, కృతజ్ఞుడను" అని మనవి చేశాడు.

సేనాపతి తన కారుమీద వారిద్దరినీ లయొనెల్ ఉన్న హోటలుకు పంపినాడు.

2

లయొనెల్ వీరిద్దరినీచూచి ఆశ్చర్యమూ ఆనందమూ పొంది, ఇద్దరినీ హృదయానికి అదుముకొన్నాడు. చాలాసేపు జెన్నీభవిష్యత్తు, జెన్నీమూర్తుల వివాహమూ అన్నీ ఆలోచించుకుంటూ కూర్చున్నారు. జెన్నీని లయొనెల్ దగ్గిర వదిలి మూర్తి తన హోటలుకు వెళ్ళిపోయినాడు.

ఆ మర్నాడు వారుముగ్గురూ బయలుదేరి ఢిల్లీ వెళ్ళి నారు. ఢిల్లీలో వారుముగ్గురూ మూర్తియింట్లో మూడు రోజులు ఉండి జెన్నీ మూర్తులు రిజిష్టర్ వివాహం చేసు కొన్నారు.

జెన్నీ ఒక మంచి గుజరాతీహోటలుకు ఆజ్ఞఇచ్చి పదిమందికి చక్కని విందుచేసింది. మూర్తి ఆరాత్రే భార్యతో బొంబాయి మెయిలుమీద మొదటితరగతి రిజర్వుచేసుకొని బయలుదేరినాడు. లయొనెల్ మదరాసు ప్రయాణం అయినాడు.

ఆ రైలుపెట్టెలో వారిద్దరూ ఒంటిగాఉన్నారు. రైలు కదలగానే జెన్నీవచ్చి భర్తబళ్ళోకూర్చుని ఆతని మెడచుట్టూ గట్టిగా చేతులుచుట్టి ఆతనిపెదవులను ఉద్రేకచుంబనంతో అదిమివేసింది. ఆతడు పెన్నిధిలా ఆమెను తనహృదయానికి అదుముకొన్నాడు.

వారికి మాటలులేవు. ఆమెతోకలిసి ఈ లోకాలలో ఎక్కడికో పోతున్నట్లు అతనికి భావంకలిగింది. ఆమె ఉద్రిక్త భావపూర్ణఅయినది. ఆతడు విద్యుత్ప్రవహించే మేఘంలా వెలిగిపోయినాడు.

ఆతడు వేగంగా, మధురాతిమధురంగా, గాఢంగా ఆమె పెదవులను చుంబిస్తూ, ఆమె మోమును వెనక్కు వంచుతూ ఆ బాలికకన్నులఅందం చూచి కన్నులు చుంబి స్తాడు, కనుబొమల వంకరలసొంపులుచూచి అవి ముద్దుగొం టాడు. ముక్కుపుటాలు, నాసికారేఖాప్రవాహం చూచి, పెదవుల నాస్వాదిస్తాడు; పెదవుల ధనుర్విలాసం, ఆర్ద్రిత

వానిపై వర్తించే ఆనందమత్తతాపూర్ణ మందహాసరోచిస్సులు, ఆ పెదవుల మందారపు ఔకుపులు, చలించే అమృతాలు చూచి ఆ పెదవుల తన కర్కశపు పెదవుల చుంబిస్తే అవి కరిగిపోతాయని భయపడి క్షమించండి పెదవులారా అన్న చూపులు పరపి, కనులుమూసుకొని సిగ్గుపడు బాలకునిలా ముద్దుగొన ప్రారంభించి దొంగలా దోచుకుంటాడు.

ఇంతటితో తృప్తిపడడు. ఈముద్దులు ఇంకా దాహము కొలుపుతూ, ఇంకా తృప్తితీరుస్తూ, ఆ తృప్తిపై కాంక్షకు దారిచూపగా, ఆ కాంక్షనందుకొని దానిని తృప్తిపరుస్తూ కాంక్షాతృప్తులు అనంతంకాగా, ఆ అనంతతను అందుకోలేనని నిస్పృహపొందుతూ, తానూ నిత్యుడై తన శృంగారోద్రేక స్థాయినీ నిత్యనుచేస్తాడు.

వెంటనే ఆతనిచూపులు ఆమె విచిత్రశ్రుతిస్వరూప సౌందర్య విలాసిత చుబుకంపై ప్రసరిస్తాయి. ఆ చుబుకం ఆతనిచుంబన పుంఖానుపుంఖితమైన దాడికి లోనవుతుంది. ఆ చుబుకాన్ని రక్షించడానికి ఆ బాలిక కపోలాల భావం అడ్డంవచ్చి నిలుస్తుంది.

ఆ కపోలాలు ఒకటికొకటి సహాయంచేసుకుంటూ ఆతని నాయకహృదయ శిఖరితోత్కంఠా వేగాన్ని చీకాకు పరుస్తాయి. ఆ వేగం ఓడిపోయి, ఆమె కంఠనిమ్నంలోనికి ఉరుకుతుంది. సరియైన పొడుగు, నీలిధమనిరేఖలు దంతంతో చెక్కిన ఆ కంఠసీమ అందంలో వెనకటివన్నీ మరచి ఆ చూపు దక్షిణనాయకుడైపోయినది. పెదవు లా కంఠాన్ని వదలలేదు.

ఇంతలో ఈ గడబిడ ఏమని కంఠసీమపక్క కాపురం చేయు తెల్లమల్లెమొగ్గల గుత్తులులాఉన్న భుజస్కంధాలు రెండూ "ఏలనే నవ్వేంటు" కనుక్కోవడానికి తొంగిచూస్తే చూపులు అల్లరితుమ్మెద దొంగలులా ఆ మల్లెమొగ్గ గుత్తులు భుజాలపై వాలినవి. చూపు దొంగలగుంపుకు దారిచూపుడు గాడుకా వెంటనే పెదివిదొంగలు ఆ భుజద్వయార్ద్రిత నంతా తస్కరింప ప్రియత్నించి ఎంతకూ తగదని ఆ ధనం కొల్లగొనలేకపోయినవి.

కొంచెం దిగువను ఎవరో ఇరువురు తొంగిచూస్తూన్నారు. వేళ్ళు ఆ యిరువురిపై ముసుగులూ, బొత్తాములు దీసి సడలించినవి.

అప్పుడాతనిదృష్టికి, దంతాన్ని నలుపుచేసే ధవళకాంతులుకలవి, స్వచ్ఛహిమాచలశృంగాలపై పడిన ఉదయారుణ కాంతులను కర్కశంచేసే పాటలవర్ణ దివ్యకాంతులు కలవి, గుండ్రని శిఖరాలుకలవి,లోకాద్భుత సౌందర్య విజృంభణము కలవి, సర్వమనోహరాలతో స్నాతులైనవి, ఉచ్చైశ్రివం ముట్టె, కామధేనువు చిరుమూపురం, పారిజాతాల పరిమళం, లక్ష్మీదేవి నుదురుపాత్రిభృతాలు పొందినవి. కోటివేల చిత్ర విచిత్ర పవిత్ర కాంతులు దాచుకొన్నవి. వక్షోజోన్నతాల సందర్శనంఅయిందది. గౌరీశంకర కాంచనగంగాశిఖరసందర్శనం చేసిన కళాకారుని మహదానందమూ కైలాసశిఖర ప్రత్యక్షము వరమందిన భక్తుని దివ్యానందము. గంగాయమునలు సంగమమై అతనిచూపులు ప్రవహించినవి. ఆతని హృదయమూ సంగమంలో సరస్వతిలా లయమైపోయినది.

పవిత్రచుంబనా లా చూచుక దివ్యత్వాల కర్పించి మూర్తి తెరలు కప్పివేసినాడు.

వారిరువురకు మాటలులేవు. ఇరువురు సహ్యామలయ మధ్యస్థ లోనవాలాలో తమ నివాసగృహంచేరిన కాని ఆత్మ మనస్సులతో బాటు దేహాలలీనం కావింపదలచుకోలేదు. రైలు సాగిపోయింది.

3

లోనవాలాఇంటికి ఢిల్లీనుండి సామానంతావచ్చినది. అవీగాక బొంబాయిలో కొత్తసామాను కొన్నది జెన్నీ. ఆ గృహాన్ని ఆ ఎత్తయినలోయ అందానికి శ్రుతిగా అలంకరించింది.

సాయంకాలం అయింది. జెన్నీ, మూర్తీ ఇద్దరూకలసి ఆ లోయబాటలో వాహ్యాళికి బయలుదేరారు. రెండువేల అడుగులకుమించి, మూడువేలు, నాలుగువేల అడుగులవరకు పైకెగసిన సహ్యామలయ పర్వతలోయలు, అడవులు, జలపతనాలు, పరమాద్భుత ప్రకృతీ సౌందర్యవ్యతిత మనోహరమై ఆ ప్రదేశం వారిహృదయాలను కరిగించివేసింది.

ఆదినం వారు నిర్ణయించుకొన్న పవిత్ర సంధానదినం. ఆ ఇద్దరే ఆ ప్రకృతోత్సాహంమధ్య! పక్షులు గూళ్ళకు చేరుతున్నాయి. కిలకిల, గలగల, కూకూ, కువకువ స్వనాలు ఆ కొండచరియలకు తాకి ఆ లోయలో ప్రతిధ్వనిస్తున్నవి. సూర్యబింబమూ కొండలచాటుకు దిగజారిపోయింది.

ఆకాశం ఎరుపు, వంగపండు, కుంకుమ అరుణాలు కాంతులై ఒరుసుకుపోతున్నవి.

ఇద్దరిలో మాటలులేవు. ఇద్దరూ సిగ్గుపడుతున్నారు. ఆతడు నీలసుందరీనగ్నత పొరపాటున ఏ కాలవ రేవులోనో తన గూడెంలో స్నానాలసమయంలోనో చూచిఉన్నాడు.

పాశ్చాత్యదేశాలలో ధవళసుందరుల నగ్నత దర్శించడానికి కోటివేల అవకాశాలున్నా ఎల్లమందమూర్తి హృదయంలో ఆ కోర్కె చాలాసారులు ఉద్భవించినా, ఆ భావానికే ఆతడు లజ్జపడి ఊరుకొన్నాడు.

తనభార్య జెన్నీ ఈదినం. ఈ పరమపవిత్రదినంలో తన్ను పూర్ణంగా భర్తకు అర్పించుకొంటుంది. అందుకు తాను తగునా అన్నభయం ఆతణ్ణి ఈరెండుమూడు రోజులూ గడబిడపెట్టింది.

శుభముహూర్తం దరికివచ్చినకొలదీ ఆతనికి గుండెలు దడదడ కొట్టుకొంటున్నాయి.

జెన్నీ నిజమాకాదా? ఆమె తనభార్యయేనా? ఆమె ఇప్పుడు తనదగ్గరగా చేయీచేయీ, పార్శ్వమూ పార్శ్వమూ కలిపి నడుస్తూఉన్నదా? ఆతడు త్రిపాపూర్ణుడై భయకంపితగాత్రుడై ఆమెతో తన సహచర్య ఊహించుకొంటున్నాడు.

జెన్నీ ఒకచోట మూర్తినిఆపింది.ఒకరాయి చూపించి దానిపైన కూర్చుండమన్నది. తా నాతని ప్రక్కనే కూర్చున్నది.

"మూర్తీ!"

"జెన్నీ!"

"నేను నిన్ను వివాహంచేసుకొన్నానంటే, మనం ఇద్దరం సర్వసములమై కలసిపోతున్నాము అనే భావంతోనే! అంతేకాని నేను నిన్ను వివాహంచేసుకోవడంవల్ల కొంత దిగిపోయాను అనిగాని నాకు పాశ్చాత్యస్త్రీలకున్న తెల్ల తనం ఉండడంవల్ల నేను నీకన్న కొంత గొప్పదానిని అని గాని ఏమాత్రమూ లేదు. ఈవిషయం నువ్వు దృఢంగా నమ్ము!"

"అదేమిటి జెన్నీ?"

"ఉండు ప్రియతమా! కనక నువ్వూ నేను రెండు రేకలుగల పుష్పంలోని రెండు రేకలం. యమునా, గంగా సంగమం ఎంత నిత్యమో మనకలయిక అంతే నిత్యం. నేను నీకై, నీవు నాకై!" అని ఆ బాలిక ఆతనితలను వంచి ముద్దాడింది.

వారిద్దరూ రాత్రి ఎనిమిదిగంటలకు ఇంటికి వేంచేసినారు. ఇద్దరూ స్నానంచేసి మనోహరవస్త్రాలు ధరించినారు.

బట్లరు ఆ దినం వండినవంట దేవతలు రుచిచూచి ఆనందించతగినది.

భోజనమైన వెనుక రేడియోపాటకు నాట్యంచేశారు. ఆమె బొంబాయిలో కొని తెచ్చుకున్న చిన్న పియానోమీద లా-ఎ-పాష నెపా" (ఉద్రిక్తప్రేమ) మహాగీతాన్ని వాయించింది. ఆతడు తాను అమెరికాలో కొందరు నీగ్రో సంగీత పాఠక స్నేహితులదగ్గిర నేర్చుకొన్న ఛోపిన్‌గీతాలు కొన్ని పాడినాడు.

రాత్రి పన్నెండుగంటలు మ్రోగినవి.

ఆతనిహృదయము దడదడ మ్రోగుతున్నది.

ఆమె మోమంతా గులాబిపూవులా కందిపోవ, భర్త వంకచూచి "ప్రియతమా! నేను ముందు వెడుతున్నాను. సరీగా ముప్పాతికగంట అయినవెనుక—" అని లోనికి ఆనందహాస ప్రఫుల్లవదనంతో వెడలిపోయింది.

ఇక ఆ ముప్పాతికగంట ఆతనికి నిముషమొక యుగం చొప్పున కల్పాలై జరిగినది. ఆతను పియానో వాయించు కుంటూ కూర్చున్నాడు. కొంతసేపు రేడియో తిప్పినాడు. కొంతసేపు "మేరీ స్టోప్సు" "భార్యాభర్తల ప్రథమదినము" అనే గ్రంథము తీసినాడు. కొంతసేపు పైకి వెళ్ళి దూరపుటిళ్ళ వెలుగులు, ఆకాశంలో తారకల వెలుగులు ఆ దశమినాటి వెన్నెలరాయని ఆనందము గమనించినాడు.

ఇంటిలోనికిపోయి గడియారంవంక చూస్తే ఇంకా పావుగంటఉన్నది. రేడియో తగ్గించిఉన్నందున నెమ్మదిగా "హవాయిన్" గీతాలు విచిత్రమేళనపు హంగుతో పాడు తున్నది.

మూర్తి బొంబాయిలో ఒక ఛాయాచిత్రశాలలో తయారుచేయించిన జెన్నీ పెద్ద చిత్రానికి ఎదురుగా నిలు చుండి ఆమె సౌందర్యము, ఆమె విలాసము, ఆమె మంద హాసము, ఆమె చూపులలోని మంత్రముగ్ధత్వమూ తనివి తీర గ్రోలుతూ సర్వము మరచిఉన్నాడు.

బాల్యదశలో రాబోవు ప్రేమ, ప్రథమయవ్వనంలో ప్రేమకై ఎదురుచూపు, యవ్వనమధ్యాన పొదివికొన్న ప్రేమ యవ్వనంలో ప్రేమమయత, కౌమారప్రారంభ

ములో ప్రేమఫలము, వృద్ధాప్యంలో ప్రేమస్మృతి, "ఓహో ప్రేమమయ మీ జగమూ!" అనే సినిమాపాట జ్ఞాపకం వచ్చింది మూర్తికి. తన ప్రేమలోని విచిత్రత, సర్వలోక ప్రేమికులకూ ఏలా సంభవిస్తుంది.

"ప్రేమింపవే రాణి ప్రేమింపు నన్ను
ప్రేమ కల్లోలాల మింటికెగరేయవే!"

మానవజన్మలో ప్రేమశిఖరము. ఆ ఉత్తమ సంధానంవల్ల మానవజన్మంతా తేజోవిలసితమై మానవలోకానికి కళ్యాణప్రదమై, మహోత్తమమై, పవిత్రాదర్శ పులకితమై పోతుంది. జెన్నీ! సకలసౌందర్యరాశి! ఆమెశిరస్సు శిల్పులకూ అందని మూర్తిమంతము. ఆమెజుట్టు చాకొలేటు రంగుతో పట్టుకుచ్చులై ఒత్తయి భుజంమీద పతనాలుగా ప్రవహిస్తుంది. ప్రాచ్యలోచనాల దీర్ఘ వినీలత మధురమత్తతతో వక్రాంచల సమనాశికా గులాబీపుష్పపత్రపుటాలతో, మధ్యపూర్ణ ధనుర్వక్ర మధుమయార్ద్రిత మందార కుట్మల సదృశాధరోష్టాలతో వెలుగొందే ఆమెముఖం! జెన్నీ! ప్రేమదేవతా!

గడియారంవైపు చూచినాడు. మూడునిముషాలు మాత్రం కాలపరిమితి ఉన్నది. అతడు తనగదిలోనికి పోయి శయనమందిర సముచితవస్త్రాలు ధరించినాడు.

సరిగా శుభముహూర్తము వచ్చినది.

అతని కాళ్ళు వణకినవి. చిరు చెమటలు పట్టినవి. అత డింతవరకు ఆ పడకగది అలంకరణ చూడలేదు. ఆమె అతనిని లోనికిరానీయలేదు.

మూర్తి స్లిప్పర్సు చప్పుడుచేయకుండా నడిచి తలుపు దగ్గరకు చేరినాడు.

గుండెలచప్పుడు దెసలు మారుమ్రోగుతూఉండగా నెమ్మదిగా తలుపుతీసినాడు. తలుపులు లోనికి కొంత పోయినవి.

దీపములన్నీ ఆర్పివచ్చినాడు, కావున ఆ చీకటిలోనికి తలుపుసందునుండి నీలువెలుగు పైకి నీలపుతీగలా ప్రసరించినది.

ఆతడు తలుపుదగ్గర ఆగిపోయినాడు.

ఆతని గొంతుకలో డగ్గుత్తిక వచ్చినది.

పదిలిప్తలు తలుపుదగ్గర ఆగి, లోనకు కుడిఅడుగు వేసినాడు.

తలుపు నెమ్మదిగా ఇంకను తోసినాడు. తలుపువెనక తెర ధరించిన కాండపటము రాధకృష్ణ విలాసమగు ఒక బృందావన క్రీడాచిత్రంతో ప్రత్యక్షమయినది. రంగు రంగుల మనోహరమైన ఆ చిత్రంపై నీలపువెలుగు పడుతున్నది.

అతడు కాండపటం వెనకనే నిలుచుండినాడు. మరి పదిక్షణికాలు గడిచిపోయినాయి.

ధైర్యంపట్టుకొని తలుపుమూసి, నెమ్మదిగా గడియవేసి ఆతడు కాండపటం ప్రక్కనుండి లోనికడుగిడినాడు.

ఎదుట కనుపించిన దృశ్యము ఆతనిహృదయస్పందనమొక నిమేషం మాపుచేయగలిగిన దివ్యసౌందర్యపూర్ణము.

తల్పము పాలసముద్రంలో తేలిపోయే దేవవిమా

నంలా ఉన్నది. తల్పము తెల్లని సన్నని వలతెరలతో ఆచ్ఛాదితమై ఉన్నది. గది అలంకారము తల్పానికి శ్రుతిపూర్ణము.

ఆతడు నెమ్మదిగా అడుగడుగు వేస్తూ తల్పం కడకు పోయి, ఆ తల్పంపై అస్పష్టంగా దృశ్యమయ్యే మనోజ్ఞత్వ రాశిని ఆస్వాదిస్తూ తెరలు ఒత్తిగించి చూచినాడు.

జెన్నీ కోటిగులాబీలతో మూర్తికట్టిన జీవవిగ్రహము పాముకుబుసాల దుస్తులు హశారీలా అలంకరించుకొని, ఒయ్యారంగా త్రిభంగిగా శయనించిఉన్నది. ఆమెకనులు అరమూతలై ఉన్నవి! ఆమె ఎఱ్ఱని పెదవులు కొంచెము విడివడి ఉన్నవి.

తనివి ఎంతకును తీరని కాంక్షతో ఆమె సౌందర్యాన్ని గ్రోలుతూ ఆత డటులనే నిలుచుండి, మరునిమేషాన ఆమెపై వాలిపోయినాడు. ఆమె నెమ్మదిగా ఆతనివైపు తిరిగి, చేతులు చాచి ఆతని మెడచుట్టూ ఆ దంతాచ్ఛలతలు చుట్టివేసినది.

ఆత డామెపై వంగి విడివడిఉన్న ఆ తేనె పెదవులను అతి తమితో ముద్దిడినాడు.

4

దేవీ పర్వతపులోయ లోనవాలాకు పదిమైళ్ళున్నది. ఆ లోయలో అయిదారు సెలయేరులు కొండమీదనుండి పతనమై కలిసి పెద్దనదిగా సంగమించి లోనవాలా లోయ లోనికి ప్రవహిస్తున్నవి. లోనవాలాలోయలో నదికి ఆనకట్ట కట్టి ఉదకశక్తిజనిత విద్యుచ్ఛక్తిసంస్థను ఇదివరకే ఏర్పాటు చేసినారు. ఈ జలాశయంలోనికి ప్రవహించే శైవాలినులలో

పెద్దదానిలో జలాశయానికి మూడునందల అడుగుల ఎగువనే రెండు పెద్ద ప్రస్రవణాలు సంగమిస్తున్నవి. ఆ సంగమస్థలం దగ్గిర వేరొక్క జలాశయం నిర్మిస్తే, దానివల్ల మరికొన్ని లక్షల కిలోవాట్లు ఉద్భవించే విద్యుశ్ఛక్తి యంత్రాగారం నిర్మించవచ్చును.

ఈ భావము మూర్తికి ప్రత్యక్షమై బొంబాయి ప్రభుత్వానికి రాయడంతోటే వారెంతో ఆనందించి ఆ విషయం కేంద్రప్రభుత్వానికిరాస్తూ "మూర్తి"ఇంజనీరుగారిని తమ కాపనిని నిర్వర్తించేందుకు అప్పు ఇవ్వవలసిందని కోరినారు. ఈ విషయం కేంద్రప్రభుత్వానికీ బొంబాయి ప్రభుత్వానికీ అతి తొందర కార్యం అవడానికి కారణం యుద్ధం.

చిన్నచిన్న గాలిగా ప్రారంభించిన యుద్ధం అప్పుడే ప్రళయ ఝంఝామారుతంగా పరిణమించింది. హిట్లరు సగంపోలండు ఆక్రమించితే, రష్యా తూర్పుపోలండు ఆక్రమించుకొన్నది. డాన్జిగ్ జర్మనీపాలను పడింది. యూరపు దేశాలలో జర్మనీదగ్గిర దేశాలన్నిటిలో నాజీరాజకీయ వేదాంతాలు ప్రబలిపోతున్నాయి.

పోలండుతర్వాత హిట్లరు ఎవరిమీద విరుచుకుపడతాడో తెలియలేదు. ఇంగ్లండుమీదకే దండెత్తవచ్చునన్న వదంతులు బాగా ప్రబలిఉన్నాయి. 1939 అక్టోబరు నెలలో బొంబాయిప్రభుత్వంవారిని కేంద్రప్రభుత్వంవారు పడమటి కనుమలలో విద్యుచ్ఛక్తి పరిశ్రమ బాగా వృద్ధి చేయమన్నారు. ఆ పరిశ్రమ యుద్ధావసరాలలో ఒకటిగా కేంద్రప్రభుత్వం చేర్పించవలసివచ్చింది. హిట్లరు ఇండియాకు రాలే

డని ఎవరు చెప్పగలరు? అందుకై ఇండియా యుద్ధ పరిశ్రమ లలో ఎక్కువ పాలుపుచ్చుకోవాలి!

భారతీయప్రభుత్వంవారుకూడా జర్మనీపై యుద్ధం ప్రకటించారు. భారతీయసేనలు సిద్ధంగాఉండవలసిఉన్నది.

భరతదేశంలో ఘనా సైన్యకేంద్రంపెరిగిపోతున్నది. పడమటి కనుమలలో కొన్నికొన్ని యుద్ధపరిశ్రమలు స్థాపించ వలసివచ్చింది. ఆ పరిశ్రమలకు విద్యుచ్ఛక్తి అవసరము.

కాబట్టి మూర్తి కలలుకన్న ఆ విచిత్ర జలాశయ నిర్మాణానికి మూర్తికోరిన రెండుకోట్లరూపాయలు ప్రభుత్వం వారు వెంటనే మంజూరుచేసినారు. పెద్ద ఇంజనీరు వచ్చినారు. అందుకు సంబంధించినవారెందరో వచ్చినారు.

మూర్తి వేసిన ప్రణాళికప్రకారం నిట్టనిలువునాఉన్న ఆ రెండుకొండలూ కలిపి జలాశయం నిర్మించాలి. కట్టవల సిన రెండుకొండలనడుమ నది వేయిపతనాలుగా పడి ప్రవ హిస్తున్నది. క్రింద జలాశయం ఇదివరకే నిర్మాణం అయి దానివల్ల చాలా విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తిచేసేటటువంటి పరిశ్ర మాగారం నిర్మించారు.

నాలుగువందల అడుగులు ఎత్తునుంచి వేయి చిన్నపత నాలుగా పడే ఆ నది ఒకచోట రెండుమూడువందల చదరపు గజాల వైశాల్యంమాత్రం కలిగిన శిఖరంపైన ఒక చిన్న కొండమీద ఎగుడుదిగుడుగా వంకరటింకరగా ప్రవహించి నది. మళ్ళీ పతనాలై పడుతున్నది.

ఎల్లమంద ఆలోచన ఇది. ఆరెండువందల పైచిలుకు చదరపుగజాల ప్రదేశంలోనూ జలాశయం నిర్మించి, ఆచరి

యను దిట్టంచేసి, అక్కడనుండి పెద్దగొట్టాలద్వారా జల ప్రవాహం ప్రక్కగా ఆ కొండలలో ఇంకో సమతలానికి తీసుకువెళ్ళి అక్కడ విద్యుచ్ఛక్తి కర్మాగారం స్థాపించాలి. అక్కడనుండి ఆ నీరు మళ్ళీ గొట్టాలద్వారా తీసుకువచ్చి క్రింది జలాశయంలోనికి కలపాలి.

ఈ పనికై దగ్గరఉండి ఆ ప్రదేశాలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి లెక్కలు, ప్లాన్లు తయారుచేశాడు. అతనిచేతిక్రింద నలుగురు ఓవర్‌సీయర్లు, డైనమెట్‌పెట్టి ఆ శిఖరతలం అరుగులా సమంగాచేయ ప్రారంభించారు. పని అతివేగంగా తాను దగ్గరఉండి చేయిస్తున్నాడు. పగిలి విడివడినరాళ్ళను ముక్కలుచేసి తనపనికి పనికిరానవడంకోసం చిన్నచిన్న రైలు పట్టాబండ్లపై ఇంకోస్థలానికి లాక్కునివెళ్ళి అక్కడ పోగు చేయించి అందులో కొన్నింటిని మరీ చిన్నవిగా సిమెంటు కాంక్రీటుకోసం కొట్టిస్తున్నాడు.

క్రిందనుంచి పొట్టిగుఱ్ఱాలమీద రోజూ సిమెంటు బస్తాలు, లావుపాటి ఇనపకడ్డీలు, తీగెలూ తీసుకువస్తున్నారు.

ఆ కష్టంఅంతా చూచి మూర్తి ఆ సరుకు అతి సులభంగా విద్యుచ్ఛక్తిసహాయంవల్ల పైకివచ్చే తీగదారి ఏర్పాటుచేశాడు. అంచెలుఅంచెలుకడ యంత్రాలు ఉంటాయి. అక్కడినుండి పైకి బరువులుంచిన ఉయ్యాలలను లాగే తీగలుంటాయి. ఆ ఉయ్యాలను ఒక తీగలాగుతూ ఉంటే రెండుతీగలమీద, రెండుచక్రాలతో ఈ ఉయ్యాలలు సువ్వున పైకిపోతాయి. వానిమీద మనుష్యులూ ప్రయాణించవచ్చును.

మూర్తి పనిచేస్తూంటే అక్కడికి మూర్తితోబాటు ఒకొక్కసారి ఉదయం వంటవానిచేత తయారుచేయించిన వంటకాలు, కాఫీగొట్టాలు, పళ్ళు అవీ భోజనపుపెట్టెలలో పెట్టించుకొని అవి సేవకుల నెత్తిమీదపెట్టి జెన్నీకూడా వచ్చేది.

జెన్నీతో ఆమెకొన్న పెద్ద "బుల్‌డాగు" జాతిలో మేలుజాతి కుక్కకూడా వస్తుంది.

మూర్తికి పనిఅయి తనకడకు వచ్చేవరకూ జెన్నీ కుక్కతో ఆ కొండలలో తిరుగుతూఉంటుంది. ఆ కుక్క పేరు ఫెయిత్ (నమ్మకం)అని పెట్టింది. భార్య సరదాగాతిరగడం, తనకు వేళకు భోజనం!తమకు ఆ దాపునే ఒక చెట్టుక్రింద వేసిన డేరాలో క్యాంపుబల్లమీద చక్కగా అంచులుకుట్టిన తెల్లటి గుడ్డవేసి భోజనంఅమర్చి "ఫెయిత్! నీ యజమానుణ్ణి తీసుకురా!"అని పంపేది జెన్నీ. ఆ కుక్క మనుసటెని మేషంలో మాయమై మూర్తి దగ్గరకువచ్చి "దయచేయండి"అన్నట్టుగా గుఱ్ఱుమని ఆతనిపైకి ఉరికేది. బలువైన, బలపూర్ణమైన ఆ కుక్కను మూర్తి చేతులతోఅందుకొని, క్రిందికిదింపి "వస్తున్నాను ఫెయిత్!" అని ఇద్దరూ డేరాకు బయల్దేరుతారు.

డేరాకురాగానే మూర్తి పక్కనున్న చిన్న డేరాకు పోయి, అక్కడ మొగమూ చేతులూ కడుక్కొని, బట్టలు మార్చుకొని, ఆమెకు తనవితీర మూడు ముద్దులు అర్పిస్తాడు.

ఆమె ఆతడూ ఎదురుబొదురుగా కుర్చీలలోకూర్చుండి తీయని మత్తయినకబుర్లు చెప్పుకుంటూ భోజనంచేస్తారు. ఒక బోయ్ వడ్డిస్తూఉంటాడు. భోజనాలు పూర్తికాగానే

అతడు సిగరెట్టు వెలిగించుకొని మాటలు చెబుతూ జెన్నీని చూచి తన అదృష్టం తానే నమ్మలేకపోతూఉంటాడు.

ఒకనాడు జెన్నీ భర్తనుచూచి "ప్రియతమా! మీ నాన్నగారూ, మీ అమ్మా అన్నదమ్ములు అప్పచెల్లెళ్ళు ఏమిచేస్తున్నట్లు?" అని ప్రశ్నించింది.

"కులాసాగా నేఉన్నారు."

"కులాసాగా నేఉంటారోయ్! అదికాదు నే నడిగిన ప్రశ్న! వాళ్ళవిషయం ఏమి ఆలోచించావని?"

"వాళ్ళకై భీమవరం పాటిదొడ్లల్లో ఒక దొడ్డికొనే ఏర్పాటుచేసినాను. ఆ దొడ్డిలో పాటిమన్నంతా అమ్మి ఇసుకపోసి పూడ్చినారట. ఒక గజంమెత్తు నల్లమన్ను పోయించమన్నాను. ఆలాగే చేశారట. ఎనిమిదిగదులు ఒక హాలుఉండే డాబాఇల్లుకు ప్లానువేసి పంపాను. వంటఇల్లు వేరు. అన్నీకలిపి ఆ ఊళ్ళో పన్నెండువేలయిందట. నేను అమెరికాలోఉన్న రెండేళ్లు పదిహేనువేలడాలర్లు సంపాదించు కొన్నాను. ఇంక నాదగ్గర బాంకులో ఎనిమిదివేల రూపాయలు నిలవఉన్నాయి. మా తండ్రిపేర అయిదువేల రూపాయలు బ్యాంకులో వేసిఉంచాను. వాళ్ళకు రెండేళ్ళకు సరిపోయే గుడ్డలు కొన్నాను. చదువుచెప్పడానికి నెలకు ముప్పది ఇచ్చి ఒక ఉపాధ్యాయుణ్ణి ఏర్పాటుచేశాను. ఆత్మేశ్వరీ! భగవంతుడూ, ప్రజలూ, కాంగ్రెసువారూ మెట్లుకట్టుకొని నీ ఉత్తమపథం నువ్వుచేరు అని నన్ను పంపినారు. లోకంలోని అభ్యుదయమంతా పురుషునికి ఆతని స్త్రీరూపంలో,

స్త్రీకి ఆమె పురుషునిరూపంలోనూ ప్రత్యక్షమవుతుంది. నా దివ్యాభ్యుదయమూర్తివి నువ్వు!"

"చాలులే! నేను స్త్రీని, నువ్వు పురుషుడవు. నిన్ను నేనూ, నన్ను నువ్వూ కామపరతంత్రులమై వాంఛించు కొన్నాము. ఆ కామవాంఛను సాంఘిక సమదర్శనకోసం, శాంతికోసం కాలువలుత్రవ్వి ప్రవహింపచేయవలసివచ్చింది. ఆ కాలువ వివాహం. అందుకని మనంఇద్దరం వివాహమాడి నాము."

"అయితే యవ్వనం నశించిన తర్వాతకూడా మానవులకు ప్రేమలు ఎందుకుంటాయి?"

"అవి చిరకాల సహవాసజనిత స్నేహాలు."

"భార్యాభర్తలకన్న పురుషులకూ స్త్రీలకూ ఎక్కువ స్నేహితులుంటారు. అయినా ఆస్నేహితులకుకూడా భార్యాభర్తలకున్న ఉత్తమస్థితి రాదేమి?"

"చిరకాల కామస్నేహం అది. అది విచిత్రమైనది కాబట్టి మామూలుస్నేహంకన్న కామస్నేహం గొప్పది."

"కామమే ప్రేమలో ముఖ్యభావం, అయితే ఒక స్త్రీ ఏ పురుషునిపడితే ఆ పురుషునిగాని, ఒక పురుషుడు ఏ స్త్రీనిగాని కామసంబంధంకోసం ఏరుకోక ప్రేమ అని అంటారేం?"

"వెఱ్ఱివాళ్ళు గనుక!"

"ఆ వెఱ్ఱే ఈ ప్రేమగనుకా అను."

"ప్రేమ వెఱ్ఱితనం ప్రేమ అంటావు!"

"కాదు, ప్రేమికుడు వెఱ్ఱివాడు అంటారు ప్రియతమా!"

జెన్నీ లేచి భర్త మెడచుట్టూ చేయివైచి "ప్రేమ అనే దివ్యగుణం లోకంలో ఉందని నాకు తెలియును ప్రియతమా! నీతో వాదించడం ఎంతో ఆనందం!"

5

యుద్ధం సాగిపోతూఉంది. 1940 సంవత్సరం మార్చి నెల వచ్చింది. ఆ సమయంలో మూర్తి కట్టిన ఒకపక్క సిమెంటుగట్టుతో కూడిన కొండచరియ క్రింది లోయలోనికి జారిపోయింది. ఆ జారిపోవడంవల్ల మూర్తి హృదయమూ జారిపోయింది. దానివల్ల జలాశయానికి ఇరువది రెండు చదరపు అడుగులు పోయాయి. ప్రభుత్వానికి రెండులక్షలరూపాయలు నష్టంవచ్చింది.

దీన్ని గురించి మూడురోజులు చమటలతో తడిసిపోతూ మూర్తి ప్రభుత్వానికి రిపోర్టు పంపించినాడు. నాలుగోరోజుకు పెద్ద యింజనీర్లందరూ అక్కడకు పరుగెత్తుకొనివచ్చినారు. వాళ్ళు నాలుగుదినాలు పూర్తిగా పరీక్షించి ఇందులో మూర్తిలోటు ఏమీ లేదని తీర్మానించినారు. అప్పుడు మూర్తి తానా ప్రక్క పెద్దకొండను కొంతభాగం దొలుస్తానని దానికి ఇంకా పదమూడులక్షలు ఖర్చు అవుతుందనీ, అందువల్ల వేయిచదరపుగజాలువస్తాయని తెలిపినాడు. అవన్నీ ప్లానులు వేసి చూపినాడు.

ఆ ప్లానులన్నీ పట్టుకొని ఛీఫుఇంజనీరు, మిలటరీఛీఫు

ఇంజనీరు వారంరోజులు పరీక్షించినారు. వారికి మూర్తి వాదనలు నచ్చి పని ప్రారంభించవచ్చునని ఆజ్ఞలు జారీచేసినారు.

ఆ పదిహేనుదినాలు మూర్తి తిన్నగా భోజనంచేయలేదు. జెన్నీ దగ్గరలేకపోతే అతడు మతిచెడి ఏలాంటి పిచ్చి పనులు చేసిఉండేవాడో!

"ప్రియతమా! నీ ధైర్యం అంతా ఏమయింది. అమెరికాలో నువ్వుచేసినపనిఅంతా మంచులా కరిగిపోయిందా?"

"జెన్నీ దేవతా! నేను యేపనిచేయగలను? యుగయుగాలనుంచీ భారతీయసంఘంలో అట్టడుగున కుళ్ళిన మాదిగ కులస్థుణ్ణి!"

"అవునులే! భారతీయసంఘంలో కొండశిఖరాల మీద కూర్చున్నవారే ఈలాంటిచదువులు చదవాలిగాని నీబోటివాళ్ళు ఏంపనికివస్తారు?"

"వేళాకోళంకాదు జెన్నీ."

"కాదులే...కాదు! మూడక్షరాలా ని...జ...ము! నువ్వు మాదిగకులస్థుడవు గనక, నిజంమాట్లాడుతావని నాకు నమ్మకంలేకపోయినా, ఏమో నిజంఅయితే కావచ్చును."

"జెన్నీ, నే నేంజేయను."

"ఏంచేస్తావు? మళ్ళీ జక్కరంవెళ్ళి పొలం కూలీపని చేసుకో. చచ్చిన గొడ్డుమాంసం తిను"

"ఈరోజు నన్ను కొరడాపుచ్చుకొట్టుతున్నావే!"

"లేక నీ ధైర్యానికి, నీ ఉత్సాహానికి, నీ ముందు

చూపునకూ, కష్టాలు లెక్కచేయకుండా చొచ్చుకుపోవ డానికి ముద్దులుపెట్టుకోమన్నావా?"

"అబ్బబ్బా!"

"క్షమించు ప్రియా! భారతాంగన భర్తకు బానిస! అలాంటిది నీకు సలహాచెప్పడమేమిటి?"

ఎల్లమందమూర్తి మౌనం వహించాడు. అతని మోము విషాదపూరితమైనది. అతనిమోము తీక్ష్ణంగా గమ నించింది జెన్నీ. వెంటనే అతని చేయిపట్టుకొని డేరాలోనికి తీసుకువెళ్ళింది.

అక్కడ అతని హృదయాన్ని బిగియార కౌగిలించు కొని పెదవులు ముద్దిడి, "ప్రియా! అంత చిన్నబాలునిలా అయిపోయావేమిటి? నువ్వు చేయలేనిపని ఒకటైనాఉందా? కాక నాకు నువ్వంటే నేనే వర్ణించుకోలేనిధైర్యం. నీకు వేడి పుట్టించడానికి అన్నమాటలు" అని మళ్ళీ ముద్దుపెట్టింది.

ఎల్లమందమూర్తి భార్య ముద్దుపెట్టుకొనటమే గమ నించనివానిలా అయిపోయాడు. తాను ఏదో ఆలోచనా లోకానికి పోయినాడు. ఆ పరధ్యానంలో భార్యమోము చూడని చూపులతో చూస్తున్నాడు. జెన్నీ మూర్తి విశాల ఫాలము నల్లనిదైనా మోములోని కాంతీ, అతని అవయవ స్ఫుటత్వమూ గమనిస్తూ కూచుంది.

ఇంతలో ఒక్క ఉదుకుడురికి భార్యచంకలో చేతులు పెట్టి పైకి గబుక్కునఎత్తి "నా ప్రాణప్రియా! నీ మాటలు నాలో ఏ మూలనో ఒదిగిఉన్న కొత్త ఆలోచనలను

స్పందించి పైకితీసుకువచ్చాయి" అని ఆమెను హృదయం మీాదకు దింపుకొని ఆమెను మోమంతా ముద్దుపెట్టుకొన ప్రారంభించాడు. "నువ్వు నాకు దేవతవు, నాకు గురువువూ!"

"ఏమిటి నీ కొత్తఆలోచన ప్రియతమా!"

"ఆ కొండచరియనుండి బరువువల్లగాని ఇంకో కారణంవల్లగాని రాళ్ళుకదిలి క్రిందికి జారిపోకుండా, సిమెంటు కాంక్రీటుతో గట్టిచేస్తాను. ఇంటిపైనకురిసే నీరుకు ఎల్లాపోయే ఏర్పాటుచేస్తారో అలాగే ఈ జలాశయం చుట్టుపక్కల కొండలలోకురిసిన నీరుపోయేటట్లుచేస్తాను."

"ఈ విధానంవల్ల ఎక్కువ ఖర్చు ఎంత?

"ఇరవైలక్షలు. ఇంకా తక్కువకావచ్చును."

"ఇదంతా ప్రభుత్వం ఒప్పుకోవద్దూ?"

"ఒప్పుకుతీరుతారు. అన్ని లెఖ్ఖలూ, పటాలూ వెంటనే సిద్ధంచేసి పంపుతానుగా!"

"ఈలోగా ఒక చక్కర్ కొట్టవద్దూ బొంబాయి అవీ! ప్రియతమా."

"ఈరోజు మీా అన్నగారిదగ్గిరనుండి ఉత్తరం రావాలి?"

"అవును!"

"మీా నాన్నగారి కోపం ఇంక తగ్గదా?"

"ఏంచేస్తాము. మనఇద్దరం ఏ కొండచివరో గూడు కట్టుకొనే గువ్వపక్షులలా ఉందాము!"

"నీ వైద్యవృత్తి?"

"వృత్తీలేదు గిత్తీలేదు. నీవే నావృత్తివి ప్రియతమా"

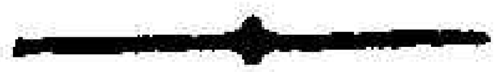
"కాదు నా రాణీ, జాగ్రత్తగా ఆలోచించు."

"నీ ఉద్యోగంలో ఇక్కడకూ అక్కడకూ మార్చడం ఉంటోఉంటుంది. నిన్నువదిలి నేనెక్కడో వైద్యవృత్తి ప్రారంభించనా? నీకోసం బెంగపెట్టుకొని కూర్చుండనా?"

"పోనీ నేను—"

"ఏమీ తొందరపడకు. నేను ఆలోచిస్తున్నాను. ఇద్దరం ఈవిషయం బాగాఆలోచించేద్దాము ప్రియతమా!"

ఇద్దరూ దిగి ఇంటికిపోయారు.

షష్ఠ భాగం

1

భార్యాభర్తలిద్దరూ ఎల్లోరా, అజంతాలు వెళ్ళి వచ్చారు. ఆ ప్రపంచంఅంతా చాలా విచిత్రంగా ఉంది.

భారతీయ చిత్రలేఖనమంటేనూ, శిల్పమంటేనూ వాళ్ళిద్దరకూ ఏమీ తెలియదు. ఎల్లమందమూర్తి ఇంగ్లండులో ఉన్నప్పుడు సరదాకు మ్యూజియమంతా తిరిగి వచ్చాడు. కాని శిల్పమన్నా చిత్రలేఖనమన్నా ఏమీ తెలియదు.

మూర్తికన్న జెన్నీ కొంతనయం. గృహం అలంకరించడం తెలుసును. చిత్రలేఖనం చూడగానే ఇది మంచిది అనిమాత్రం చెప్పగలిగేది. అవైనా పాశ్చాత్యచిత్రలేఖనా శిల్పాలనుగురించే. అందులోకూడా లియొనార్డోనుంచి వెలాన్‌క్వెజ్‌వరకూ లెయిటన్, టర్నర్, బరన్‌జోన్సు మొదలయినవారి చిత్రాలనుగురించి బాగా అర్థమయ్యేవి. గ్రీకు రోమనుశిల్పాలు బాగా అర్థంఅయ్యేవి. కాని ఎయిన్‌స్టైయిను శిల్పం వట్టి అగమ్యగోచరంగా ఉండేది.

మూర్తికి భారతీయ లలితకళావిషయాలు అగమ్యగోచరాలు. ఇంగ్లీషుసంగీతంమాత్రం నేర్చుకున్నాడు. పియానో వాయిస్తూ గంభీరమయిన కంఠంతో పాడుతాడు.

జెన్నీ మూర్తీ ఎల్లోరా మొదట చూచారు. జెన్నీ

భర్తనుచూచి, "ప్రియతమా ఈ కైలాసగుహా చూచినా, తక్కిన బౌద్ధగుహాలూ, హిందూగుహాలూ, జైనగుహాలూ చూస్తూఉన్నా నామనస్సు ఏదో చెప్పరాని ఆనందం అనుభవిస్తున్నది. నేను గ్రీకుశిల్పాన్నిగూర్చి ఇటాలియను చిత్రలేఖనాన్నిగూర్చి బాగా చదివాను. కాని భారతీయ శిల్ప చిత్రలేఖన సంప్రదాయంచరిత్ర ఏమీ తెలియదు. నువ్వు చెప్పగలవా?"

"నువ్వు పాశ్చాత్యశిల్పాన్నిగూర్చైనా చదివావు. నేను వృథాగా ఏమీ తెలుసుకోకుండా కాలం ఇంతవరకూ వృథాగా పోనిచ్చాను."

"ఆ కైలాసగృహం పనితనం చూస్తే నా హృదయం కరిగిపోయింది."

ఇద్దరూ విస్తుపోయిన చిన్నపిల్లలులా చేయి చేయీ పట్టుకొని ఆ గుహాలన్నీ తిరిగారు. ఇద్దరూ నైజాముప్రభుత్వ విశ్రాంతిమందిరంలో మకాంపెట్టినారు. ఎల్లోరా గుహాలు మూడురోజులు వరుసగా చూచినారు.

ఎల్లోరా జైనగుహాలలో ముప్పైనాలుగవగుహాలో శచీదేవివిగ్రహంముందు జెన్నీ నిర్ఘాంతయై నిలుచుండిపోయింది. ఇంత ప్రపంచాద్భుతసౌందర్యం ఎలా శిల్పంచేయ గలిగాడు శిల్పి? తాను "వీనస్ డిమెలో"అనే గ్రీకుసౌందర్య దేవతావిగ్రహం ఛాయాచిత్రం చూచింది. ఆ శిల్పదేవత సౌందర్యం ఈ శచీదేవి విగ్రహసౌందర్యంముందు ఏవిధంగా నిలవగలదు? ఆ ఒయ్యారము, ఆ దేహభంగిమ ఆ పరమ

శ్రుతి, ఆ వదనవిలాసము, అహో ఈ సుందరి సర్వవిశ్వంలో అతీత సౌందర్యవతి.

ఆ బాలిక ఆశ్చర్యము గమనిస్తూ ఎల్లమందమూర్తి తానూ ఆశ్చర్యచకితుడై ఆలాగే నిలుచుండిపోయినాడు.

"ప్రియతమా, ఇంతవరకూ పురుషమూర్తియొక్క అద్భుతసౌందర్యం గమనించాము. ఈ స్త్రీవిగ్రహ సౌందర్యం ముందు ఇతర సౌందర్యం పోల్చడానికి సాహసం ఉంటుందీ?"

"ఈసౌందర్యం నాకు కాస్త చెప్పు ప్రాణాధికా?"

"ఓయి వెఱ్ఱినాడా, నువ్వు వట్టి శాస్త్రజ్ఞుడవులా కన బడుతున్నావే?"

"నువ్వు వట్టి డాక్టరువు కాదు కాబోలు."

"డాక్టరుకు శరీరసకలమూ పరమాద్భుత సృష్టిరూప మని తెలుసును."

"అవును."

"పరమసౌందర్యవంతమయిన బాహ్యశరీరమూ మాకు తెలుసును."

"ఆ సౌందర్యం ఒక చక్కని యంత్రంవంటిదిగానే మీరు భావిస్తారా? లేక కవులువర్ణించే సౌందర్యంగానా?"

"కవులు వర్ణించనక్కరలేదు సౌందర్యాన్ని! సువాసన నువ్వు ఆఘ్రాణించి ఆనందం పొందుతావు. కవులు వర్ణించి చెప్పాలా? ఆలాగే సౌందర్యభావమూ!"

"అద్భుతం!"

"ఏమిటి అద్భుతం?"

"నీ సౌందర్యం!"

"నేను సౌందర్యవతినని ఎలా తెలుసును?"

"నువ్వు ఈ విగ్రహం సౌందర్యవంతమైనదని ఎలా చెప్పగలవో అలాగే!"

"ఓ హృదయనాథుడవైన నా తెలివితక్కువ భర్తా!"

మూర్తి పకపకనవ్వి తన భార్యను గట్టిగా హృదయానికి అదుముకొని, ఆమె పెదవులు తమిగా ముద్దిడుకొని, "ఈ శచీదేవివిగ్రహం అఖండ సౌందర్యపూరితం కావచ్చు కాని నా జెన్నీ సౌందర్యంముందు—"

2

అజంతాలో మూడురోజులున్నారు. దీపాలుపెట్టి చూచారు. ఈనాటిడేరాలు, ఈనాటిక్యాంపుకుర్చీలు, బల్లలు, ఆ ఆడవాళ్ళ చేతిసంచీలు, అన్నీ జెన్నీచూచి ఆశ్చర్యం పొందింది. "ఆనాటి స్త్రీలు ఇప్పటివాళ్ళకన్న అందమైన వాళ్ళు, ఎక్కువ నాగరకతకలవాళ్ళుగా కనబడుతున్నారు ప్రియతమా!" అని ఆమె అన్నది.

"పురుషులూ అలాగే కనబడుతున్నారు. ఈ అజంతా ప్రపంచంలోని ఉత్తములు ఈనాటి ఉత్తములులానే కనబడుతున్నారు. ఈబోధిసత్వులా బుద్ధుడిలా మొఖాలల్లో మహాత్మునిముఖం కనబడటంలేదు నీకు. ఈ శిబిచక్రవర్తే ఈనాటి జవహర్‌లాల్ అయిఉంటాడు. ఇక్కడ ఎక్కడో వీళ్ళందరిలో వెదికితే నేనూ కనబడతాను సుమా!"

"నేను కనబడను కాబోలు?"

"ఈ అజంతాబాలికలలో సౌందర్యవంతులయిన యువతులలో ప్రథమురాలు నీకన్న కొంచెంతక్కువ."

"ఏమి బడాయి?"

"నాకెందుకు బడాయి?"

"అంత అందమైనభార్య తనకేఉన్నదని అందరు అనుకుంటారనీ !"

ఆగుహలు తిరిగితిరిగి, ఆప్రదేశ సౌందర్యంలో మునిగిపోయి మతులుపోయి వదలలేక వదలలేక తిరిగి బొంబాయి ప్రయాణంఅయ్యారు.

3

వీరు బొంబాయిచేరేసరికి ఎల్లమందమూర్తి ప్రణాళిక ప్రభుత్వంవారు ఒప్పుకున్నట్లూ, పని వెంటనే ప్రారంభించమనీ కాగితాలు వచ్చిఉన్నాయి.

మూర్తి పక్కనఉన్న భార్యను కౌగిలించుకొని ఆమెతో నాట్యంచేయసాగినాడు.

ఇద్దరూ వెంటనే లోనవాలా పరుగెత్తినారు. ఆ మరునాటినుండి మూర్తి పనిలో మునిగిపోయాడు. వేలకొలది మేస్త్రీలు మూర్తి అనినా, జెన్నీ అనినా ఎంతో గౌరవంతో భక్తితో మెలగసాగినారు. జెన్నీ వారందరికీ ఎంతోప్రేమతో వైద్యంచేస్తూఉంటుంది. ఒక్కపైసా పుచ్చుకోదు. ఆ పని మనుష్యులలో స్త్రీలకు ఎంతమందికో జెన్నీ పురుడుపోసింది.

లోనవాలాలో జెన్నీ వేరే ఒకఇల్లు పుచ్చుకొని వైద్యాలయం ప్రారంభించింది. పనివాళ్ళల్లో ఇద్దరి బాలికలకు నర్సులపని నేర్పింది. జెన్నీ పెళ్ళయివచ్చిన కొత్తరోజులలోనే లయొనెల్ మదరాసులోఉన్న ఆమె మందులూ శస్త్ర

వైద్యపు పనిముట్లూ అన్నీ పంపించాడు. ఆమె బొంబాయి లోనూ చాలా మందులూ పరికరాలు కొనుక్కున్నది.

ఈ వైద్యంతోపాటు చుట్టుపక్కలఉన్న పర్వతనగరాలలో కాపురమున్న పెద్దకుటుంబాలవారికీ, పాశ్చాత్యులకూ నెమ్మదిగా ఈమె వైద్యురాలయింది. దానివలన బాగా రాబడి రానారంభించింది.

ఈలోగా తనభర్తకు ఆమె కోటివిధాల ఆలోచన చెబుతూ హుషారుఇస్తూఉన్నది.

మూర్తి ఆ కొండరూపం మార్చినాడు. అమెరికాలో నేర్చుకొన్నవిద్యకు అవసరాన్నిబట్టి ఇంకా కొత్తవిధానాలు చేర్చి పనిని మహావేగంగా ప్రజ్ఞాపూర్ణంగా సాగిస్తున్నాడు. మూర్తి చేయించేపనిని చూడవలసిందని ప్రభుత్వం దేశదేశాలనుంచి ఇంజనీర్లనుపంపింది. మూర్తిదగ్గర పనినేర్చుకొనడానికి యువక ఇంజనీర్లెంతమందినో పంపించింది. వారందరూ మూర్తిగారి అఖండ విజ్ఞానమూ, కార్యాలోచనా నిశితత్వమూచూచి ఆశ్చర్యపొందినారు.

4

1940 సంవత్సరం మేనెలలో జెన్నీ తండ్రీ తల్లీ ఇద్దరూ బొంబాయివచ్చి కొమరితను చూడడానికి రమ్మనమని ఉత్తరంవ్రాసినారు. జెన్నీ వెంటనే వారున్న తాజ్ మహాలుహోటలుకు తాను రావడానికి వీలులేదనీ, తనకు హాస్పిటలుపని తలమునిగినంతఉన్నదనీ, కాబట్టి తలిదండ్రులే ఇద్దరూ రావలసిందనీ ఫోనుచేసింది.

ఆ ముసలిదంపతులు బింకంపట్టుకున్నంతకాలం

ఉన్నారు. జెన్నీ భర్తకో రెక్క చొప్పున తమ క్షేమాసమా చారాలనుగూర్చి తలిదండ్రులకు ఉత్తరాలు రాస్తూఉండేది. పెద్దన్నగారు పెషావరునుంచి యూరపు వెళ్ళిన సేనలలో ఉన్నాడు. అతనికి ఆయన భార్యకూ ఎప్పుడూ జెన్నీ ఉత్తరాలు రాస్తూఉండేది. మేజరు భార్యాబిడ్డలూ అందరూ మదరాసులో జెన్నీ తలిదండ్రులదగ్గిర ఉండినారు.

జెన్నీ ఎంతమందికి ఎన్ని ఉత్తరాలురాసినా లరెమొ నెల్ తప్ప చుట్టాలెవ్వరూ ప్రత్యుత్తరాలైనా వ్రాసేవారు కారు. అందువల్ల జెన్నీకూడా వాళ్ళకు ఉత్తరాలు రాయడం మానివేసింది. తలిదండ్రులు జెన్నీకి ఉత్తరంరాయకుండా బొంబాయి వచ్చేశారు.

ఆమెతో ఫోనులో మాట్లాడడానికి తల్లి వచ్చింది.

"జెన్నీ!"

"మమా!"

"ఎన్నాళ్ళయింది నీ గొంతుక విని!"

"మమా! నువ్వు నన్ను ముద్దుపెట్టుకు ఎన్నాళ్లైంది?"

"జెన్నీ ఏమంటావు?"

"మీ ఇద్దరూ మాఇంటికి రావాలి!"

"నీ భర్తను కలుసుకోడానికి నీ డాడీ కిష్టంలేదు—"

"ఇన్నాళ్ళనుంచీ నా మొగమే చూడనన్న డాడీ ఇప్పుడు బొంబాయికి రాగలిగినాడు. ఇంతవరకువచ్చి మా ఇంటికిరావడానికి మీ ఇద్దరి కభ్యంతరంఏమిటి? అంత అభ్యంతరమేఉంటే, నన్నుచూడకుండానే తిరిగి మదరాసు వెళ్ళండి!"

"అయ్యో!" విచారయుక్తస్వరపూరితమయి ఆమె మాటలు జెన్నీ హృదయాన్ని పిండిచేసినాయి. అయినా ఆశయాలలో మెత్తబడటం ఉండకూడదని పళ్ళు బిగించుకొని, "మమా! ఇక సెలవుపుచ్చుకొంటాను—"అన్నది.

ఆమెతల్లి హృదయంలో బాధపడినట్లు "అయ్యో" అన్నది. మళ్ళీ ఇంతట్లో జెన్నీతండ్రి ఆ ఫోను రిసీవరుతీసుకొని, 'జెన్నీ'ని పిలిచాడు.

"ఏమిటి డాడీ! నువ్వేనా?" అన్నది జెన్నీ.

"నేనేనమ్మా! నేనే! నేను ఆలోచించినకొలదీ నిన్ను ఇక్కడకురమ్మనమనడం తప్పుగానే కనబడింది. మేము ఇద్దరం అక్కడికి రేపుఉదయం మీకుఅతిథులుగావస్తున్నాము. ఈవిషయం నీ భర్తతో చెప్పు. నీభర్త చాలా ఉత్తముడు. ప్రజ్ఞాశీలి. అతడు నాఅల్లుడవడం నాకెంతో గర్వకారణం అని అనుకుంటున్నాననికూడా చెప్పు" అని ఆ వృద్ధుడు గంభీరకంఠంతో అన్నాడు.

వారిద్దరూ ఒకరిదగ్గరఒకరుసెలవుతీసుకొన్నారు. జెన్నీ నాట్యంచేసింది. సాయంకాలం భర్తరాగానే తనతలితండ్రులు ఇద్దరూ తమ ఇంటికి అతిథులుగా వస్తున్నారని చెప్పింది.

5

మర్నాడుఉదయం సర్ ఎడ్వర్డు కార్లయిల్, భార్యాలోనవాలా స్టేషనులో దిగినారు. స్టేషనులో జెన్నీ, మూర్తి వీరికోసం ఎదురుచూస్తున్నారు. బండి దిగగానే మూర్తి మామగార్కి నమస్కరించినాడు. ఇద్దరూ ఆనందంగా కరస్పర్శ కావించినారు. తల్లి కొమరితను కౌగిలించుకున్నది.

అందరూ కలిసి మూర్తి ఇంటికి వెళ్ళారు. అక్కడ ఫలహారాదులు అయినవెనక అల్లుడూ, మామ కూర్చుండి మాట్లాడుకోడం సాగించారు. ఆరోజు ఆదివారం అవడంవల్ల మూర్తికి సెలవు.

సర్ ఎడ్వర్డు:- కాబట్టి నువ్వు ఇంకో ఆరునెలలో పని పూర్తిచేయగలవన్నమాట!

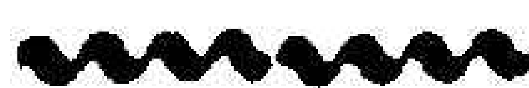
మూర్తి:- తప్పకుండానండి!

సర్ ఎడ్వర్డు:- ఇంతవరకూ చేసినపనిని పెద్దవాళ్లెవరైనా వచ్చి చూచారా?

మూర్తి:- మూడు నాలుగుసార్లు వచ్చి చూచారండీ!

ఆ సాయంకాలం నలుగురూ జలాశయంకట్టే స్థలానికి వెళ్ళిచూచినారు. సర్ ఎడ్వర్డు మంచి ఇంజనీరు అవడంవల్ల మూర్తిచెప్పేవి అన్నీవింటూ పరిశీలిస్తూ గమనించాడు. మూర్తి అఖండప్రజ్ఞావంతుడనిన్నీ అదృష్టవంతుడయితే భరతదేశం అంతకూ ఈలాంటి జలాశయాది నిర్మాణంలో ఈతడు రత్నస్థగితమకుటంవంటివాడు అవుతాడనీ అనుకున్నాడు.

వీరిద్దరూ ఇక్కడఉండగానే మదరాసునుంచి మేజరు కార్లయిల్ భార్య, బిడ్డలూ, తిరుచునాపల్లినుంచి లయొనెల్ భార్య ఎలిజబెత్తూ వస్తున్నామని తంతిఇచ్చారు.

6

మంగళగీతము

అందరూ వచ్చినారు. ఇల్లంతా కలకలలాడిపోయింది. ...డలందరికీ మూర్తి ఎంతో ఇష్టుడైనాడు. ఆతన్ని ఎక్కి ...క్క వారా బాలబాలికలు. వారినందరినీ ఆతడు ...ంబాయి సినిమాలకు తీసుకొని వెళ్ళేవాడు. అక్కడ ...మ్మలు, మిఠాయిదినుసులు బహుమతులిచ్చేవాడు. ఆ ...మయంలో డాక్టరు గ్రేస్ ఔంపిల్టనుగారుకూడా మేనకోడలి ...పురం చూడడానికి వచ్చింది.

వచ్చిన చుట్టాలందరూ వారంరోజులుండి అందరూ ...లిసి వెళ్ళిపోయినారు. భార్యచుట్టాలంటరితో తనకు తిరిగి ...సేమకుదరడం తన అదృష్టమని ఉప్పొంగిపోయాడు మూర్తి.

ఆతడూ, జెన్నీ ఇద్దరూ వారివారి పనులలో నిమగ్న ...రైనారు. సాయంకాలం ఆతడు తిరిగివచ్చేసరికి జెన్నీ తన ...ద్యాలయంలో పనిలో మునిగిఉండేది. మూర్తి స్నానం ...సి బట్టలుమార్చుకొని, భార్యకడకు పోయి, ఆమె పని ...ర్తికాగానే, ఆమెతోకలిసి ఇంటికి వచ్చేవాడు. ఆమె ...ాడా స్నానంచేసి బట్టలుమార్చుకొనివస్తే ఇద్దరూ కారు ... బొంబాయిసినిమాకు పోవడమో లేక ఊరికే శీతల ...ుసేవానందసంచారంచేయడమో కార్యక్రమం పెట్టు ...నేవారు. ఇంటికివచ్చిభోజనంచేసి రాజకీయాలూ యుద్ధమూ ...ర్చింపసాగేవారు.

మానవద్వేషమూ, పశుత్వమూ ఆతని హృదయాన్ని కలచివేసేది. ఆమెహృదయం ఆతనిహృదయానికి శ్రుతి.

"ప్రియతమా! ఈయుద్ధం తలచుకొన్నప్పుడల్లా గుండె బేజారవుతూంటుంది."

"ఒకొక్కొక్కప్పుడు హిట్లరు సంధికివస్తాడేమో అనేఆ పుట్టుతూఉంటుంది."

"వట్టి అడియాస జెన్నీ!"

"ఇప్పుడే దేశాలన్నిటా యుద్ధపువేడి అలుముక పోతోంది. హిట్లరు డెన్మార్కు ఆక్రమించాడు. నార్వే మీదకు విరుచుకుపడ్డాడు. మనవాళ్ళందరూ వెళ్ళి ఇరవై రోజులుకాలేదు. నార్వేఅయిపోయింది. హాలెండు, బెల్జియం లక్జెంబర్గులలోనికి ఒక్కసారిగా చొచ్చుకుపోయారు. ఆ దేశా లన్నీ అయిపోతున్నాయి."

"వీడు సైతానుతమ్ముడు కాడుగదా?"

"ఇటు కాంగ్రెసువారిఉద్దేశమే తెలియటంలేదు!"

"లీగుకూ కాంగ్రెసుకూ దాటరాని అఖాతం మధ్య వచ్చిపడింది."

"మనదేశానికి ఇబ్బందిలేదని నా ఉద్దేశము. ఎంద కంటావా, మహాత్ముడు దేశంలో ఉన్నంతకాలమూ దుర్మా ర్గులు ఈదేశంవైపు తేరిపారచూడలేరు."

"నీకు మహాత్ముడంటే అంత పవిత్రభావం ఎందుకో ఇప్పుడు నా కర్థంఅవుతున్నది."

"మహాత్ముడు వ్యక్తిసత్యాగ్రహం ఎంతచక్క నిర్వహిస్తున్నాడో!"

మూర్తి జెన్నీనిచూచి "ప్రియా సంపూర్ణ స్వరాజ్యం రానీ. హిమాలయాలనే అఖండశక్తిని మేము మన దేశానికి వరమిచ్చేటట్లు చేయగలం. ఆ పర్వతాలలో యెన్ని వేల లోయలు, ఎన్ని మహానదులు! అన్నీ ఆనకట్టలుకట్టి హిందూదేశం ఏమిటి సర్వఆశియాకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేయగలం. రాజపుత్రపు ఎడారినిమహోద్యానవనంచేస్తాము." అని పలికినాడు. జెన్నీ భర్తమోముచూచి అందు వెలిగి పోయే కాంతులు చూచి ఆనందచకితయైనది.

ఆలా వారు గంటలకొలదీ మాట్లాడుకొనేవారు.

ఆనాటి కానాడు జెన్నీ భర్త ప్రేమక్షీరవారాసిలో వటపత్రశయని అయి ఆనందతరంగ డోలికాలోల పరవశయై పోతున్నది. ఆమె మూర్తిని హిందూబాలికలనలె పూజింప సాగింది. ఆమె అద్భుతాలైన ఖద్దరు పట్టుచీరలు కొనుక్కొని కట్టడం నేర్చుకుంది. బెంగుళూరి పట్టురవికలు, భారతీయ భూషణాలూ అలంకరించుకొనసాగింది. ఆ నూత్న మనోహర వేషం చూస్తూ మూర్తి పరవశుడై పోయినాడు.

మూర్తి పని జూన్ నెలాఖరుకు మూడుపాళ్ళు పూర్తి అయిపోయింది. జలాశయం, జలసూత్రాలు, గొట్టాలు, కొండపని అంతా పూర్తిఅయినాయి.

వానలు ప్రారంభించాయి, పని అంతవరకూ బాగా ఉందని సంతోషిస్తూ. మూర్తి ఇంటికివచ్చేసరికి జెన్నీ ఇంటికి రాలేదు. మూర్తి స్నానంచేసి సావిడిలో పడకకుర్చీలో కూర్చుండి పైపుకాలుస్తూ పగటికలలు కంటున్నాడు. కాలం

ఎంతజరిగిందో ఆతనికి తెలియదు. చటుక్కున జెన్నీ కలకల లాడుతూ లోననుండి నెమ్మదిగా నడిచివచ్చి, భర్త కన్నులు మూసింది. ఆత డులిక్కిపడి "దొంగా! నా సామ్రాజ్ఞినివి నువ్వు! తెలుసుకున్నానులే!" అన్నాడు.

ఆమె చేతులుతీసి, ఆతనిపైపు నోటనుండి తీసి బల్ల మీదపెట్టి ఆతనిఒళ్ళో కూర్చుని ఆతని మెడచుట్టూ చేయి వైచి ఆతనిచెవిదగ్గిర నోరుంచి "ఓ నా నరుడా! నువ్వు తండ్రివి కాబోతున్నావు!" అని చెప్పి ఆతని కన్నులు మూసింది.

"ఆః!" అంటూ మూర్తి భార్యను గట్టిగా హృదయానికి అదుముకొని "నా దేవీ! కుళ్ళునీళ్ళలో పొర్లాడే ఈ పశువును ఐరావతాన్ని చేశావు. నాకు నా ఆత్మలో నీ ఆత్మ కలిపి ఒక దివ్యవరం ప్రసాదించావా!" అని ఆమె పెదవులు చుంబించినాడు.

ఓం అసతో మా సద్గమయ
తమసో మా జ్యోతి ర్గమయ
మృత్యోర్మా అమృతంగమయ.

సంపూర్ణము

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	RE HB02E 162
పుస్తకం పేరు	నవలు
తారీఖు	13/12/23
ముందు అట్ట	Yes
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	183
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	CI,4
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Rakshitha
పేజీలు విడదీసినది	Rakshitha.
స్కాన్ చేసినది	Hema
పరీక్ష చేసినది	Nandhu
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చెయ్యనివి	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	good